

**T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
ATİNA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ**

**YUNANİSTAN'IN GENEL EKONOMİK DURUMU
VE
TÜRKİYE İLE EKONOMİK-TİCARİ İLİŞKİLERİ**

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	4
2. BÖLÜM : YUNANİSTAN'A İLİŞKİN GENEL BİLGİLER.....	6
2.1 TEMEL SOSYAL VE EKONOMİK GÖSTERGELER.....	6
2.2 Sosyal Göstergeler.....	7
2.3 Ekonomik Göstergeler.....	8
3. BÖLÜM: EKONOMİDE GENEL DURUM ve SEKTÖRLER.....	9
3.1 Ekonomide Genel Durum.....	9
3.2 Sektörler.....	11
3.2.1 Tarım.....	11
3.2.2 Sanayi.....	12
3.2.5 Enerji.....	24
3.2.6 Doğal Kaynaklar ve Madencilik.....	25
3.2.7 Özelleştirme.....	26
4. BÖLÜM: DIŞ TİCARET.....	29
4.1 Genel.....	29
4.2 Dış Ticaret Mevzuatı.....	31
4.3 Tarife Dışı Engeller.....	32
4.4 İthalat Koruma Mekanizmaları.....	32
5. BÖLÜM: TÜRKİYE İLE YUNANİSTAN'IN İKİLİ TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ.....	33
5.1 Genel.....	33
5.2 İkili Ticaret.....	33
5.3 Karşılıklı Yatırımlar.....	36
5.4 Anlaşma ve Protokoller.....	38
5.5 Türkiye Yunanistan Kara Ulaştırma.....	39
6. BÖLÜM: TİCARİ İLİŞKİLERDE BİLİNMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	40
6.1 İşyeri Açma ve Şirket Kurulumu.....	40
6.3 Yunanistan'da Gayrimenkul Edinimi.....	45
6.4 Ticaretin Önündeki Engeller.....	45
6.5 Yunanistan'ın Dış Ticaret Mevzuatı.....	46
6.6 Yunanistan'da Vergiler.....	48
6.7 Yunanistan'da Marka Tescili.....	49
6.8 Yunanistan'da Yatırım Teşvikleri.....	49
6.9 Yunanistan'daki Başlıca Fuarlar.....	51
6.10 Yunanistan'daki Başlıca Ekonomik ve Ticari Kuruluşlar.....	51
7. BÖLÜM: TESPİTLER VE DİĞER FAYDALI BİLGİLER.....	53
7.1 Genel Tespitler.....	53
7.2 İş Görüşmesi Yaparken.....	54
7.3 Diğer Faydalı Bilgiler.....	55
7.4 Vize ve Seyahat.....	56
7.5 Kambiyo Denetimi.....	56

7.6 Yunanistan ve Türkiye'deki Bazı Önemli Temsilcilikler	57
7.7 Danışmanlık ve Pazar Araştırması Yapan Şirketler	58
7.8 Bakanlıklar ve Adresleri.....	59
7.9 Yararlı Olabilecek Diğer Telefonlar.....	60
7.10 Çeşitli Bağlantılar	60

1. BÖLÜM: GİRİŞ

2008 yılının ortasından itibaren yaşanan küresel finansal krizin etkileri devam ederken, 2009 yılında Yunanistan'da ortaya çıkan kamu borç krizi hem Yunanistan hem de Avrupa Birliği açısından tarihi etkiler doğurmuştur. Özellikle krizin ortaya çıktığı dönemde Yunanistan'ın krizden çıkış senaryolarının yanında, Avrupa Birliği'nin krizin atlatılması noktasındaki rolü ve hatta Birliğin geleceğinin tartışmaya açıldığı bir sürece girilmiştir.

1981 yılında Birlik üyesi olan Yunanistan'ın Eurozone'a girdiği 2001 yılından bu yana kamu borcu ve bütçe açığı, parasal birliğe giriş kriteri olan Maastricht Kriterlerini en başından beri karşılamaması nedeniyle tartışma konusu olmuştur. Ekonomik kriz ile beraber bütçe açığı ve kamu borç stoku daha da artmış; kamu harcamaları, sosyal güvenlik alanındaki sistemik sıkıntılar kronikleşen bir hal almaya başlamıştır.

Krizin derinleşmesiyle Yunanistan'ın AB ve uluslararası kuruluşlar nezdinde finansal yardım talep etmesi dışında bir seçenek kalmamıştır. Böylece ilki 2010 yılında kullanılmaya başlayan toplamda 3 adet kurtarma paketi ile Yunanistan'a Avrupa Birliği'nden toplam 256,6 milyar Euro, IMF'den yaklaşık 32 milyar Euro mali yardım sağlanmıştır.

Krizi atlatabilmek; AB ve IMF'den alınan yardım paketlerinin koşullarını sağlayabilmek doğrultusunda alınan kemer sıkma önlemleri özellikle 2015 yılının ikinci yarısından itibaren daha ileri seviyeye taşınmıştır. Ücretlerin düşmesi ve işsizliğin artmasıyla ülkede negatif enflasyon hız kazanmış ve 2015 yılında -%1,7 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında (Haziran sonu) Yunanistan IMF'ye olan borç taksidini zamanında ödeyememiş ve IMF borç ödemesini zamanında yapamayan ilk gelişmiş ülke olmuştur.

Krizin ardından 2011 yılında %9,2 ile rekor seviyede daralan ekonomi, krizin başlangıcından bu yana geçen 11 yılda toplam 8 kez küçülmüştür. Küçülmesini son iki yıldır durdurabilen Yunanistan ekonomisi 2017 ve 2018 yıllarında sırasıyla %1,5 ve %1,9 oranında büyümüştür.

Avrupa Komisyonu'nun 2019 yılı sonbahar döneminde yaptığı tahmine göre, Yunan ekonomisi 2019 yılında %1,8, 2020 yılında %2,3 büyüme gösterecektir. Buna karşılık Yunanistan'ın Ekim 2019'da Avrupa Komisyonu'na sunduğu 2020 yılı Bütçe Taslağında gerçek GSYH büyümesini 2019 yılı için %2, 2020 yılı için ise %2,8 olarak öngörmüştür. Bütçe taslağına göre, iç taleplerdeki artış 2020 yılı büyümesinin esas kaynağı olacaktır.

Yunan hükümeti tarafından Avrupa Komisyonu'na sunulan Bütçe Taslağı'nda, kamu borçlarının GSYH'ye oranı 2019 yılında %173,3 ve 2020 yılında %167,8 olarak öngörülmüşken, Avrupa Komisyonu'na göre bu rakamlar daha yüksek ve sırasıyla %175,2 ve %169,3 olacaktır.

Yunan Hükümeti tarafından hazırlanan 2016-2020 Orta Dönem Mali Strateji taslağı, faiz dışı fazla hedefinin 2019'da %2,5'a ve 2020'de %2'sine düşürülmesini öngörmektedir. Yunan Hükümeti'nin Avrupalı kreditorleri ile imzalamış olduğu memorandumlarda faiz dışı bütçe dengesi orta ve uzun dönem için GSYH'nin %3,5'u olarak hedeflenmiştir.

Yunanistan'da kamu borcunun GSYH oranı ise halen ciddiyetini korumakta, Avro Bölgesi kriterlerinin oldukça üzerinde gerçekleşmektedir. Son 5 yıldır bu oran ortalama yaklaşık %180 olmuştur. Yunanistan'ın yapısal sorunlarından bir diğeri bütçe açığı iken, 2016 yılından itibaren bütçe dengesinde pozitif geçilmiş ve bütçe fazlasının GSYH'ye oranı %0,5 olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılı için yapılan vergi düzenlemelerinin etkisi ile harcanabilir gelirdeki artışın özel tüketimi desteklemesi, konut inşaat faaliyetlerinin canlanması ve yatırımların yavaş da olsa artmaya devam etmesi beklenmektedir. (Mevcut durumda Yunanistan'daki Gayri Safi Sermaye Oluşumu/GSYH oranı AB ülkeleri içindeki en düşük orandır.)

Yunanistan ekonomisinde krizin sosyo-ekonomik boyutunu derin işsizlik belirlemiştir. Krizden itibaren sürekli artan işsizlik oranı 2008 yılında %7,7 iken 2013'te rekor seviyeye yükselerek %27,5 olmuştur. 2013 yılından bu yana işsizlik oranında az da olsa düzelme yaşanmakta olup, son 10 yılın işsizlik ortalaması yaklaşık %21'dir. 2018 yılında ise işsizlik oranı bir önceki seneye göre yaklaşık 2 puan azalmış ve %19,3 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan Yunanistan'daki genç işsizlik problemi önemini korumaktadır. Nitekim hâlihazırda 15-24 yaş arası işsizlerin oluşturduğu işsizlik oranı yaklaşık %40'tır.

AB Komisyonu Raporu'na göre uzun süredir devam eden işsizlik sorunun azalması, 2019 ve 2020 yıllarında istihdamın %2 artması beklenmektedir. Ayrıca, 2019 yılında katma değer vergisinde yapılan indirimlerin etkisiyle enflasyonda belirgin artış yaşanmamış olup, orta vadede enflasyonda artış kaydedilmesi beklenmektedir.

Yunanistan'a yapılan mali yardımlar karşılığında ülkenin kreditorleri özellikle, finans, idari yapılanma, vergi, istihdam ve sosyal güvenlik sisteminde reformlara gidilmesini talep etmiştir. Bu mahiyette; vergi kaçaklarının önlenmesi, kurumlar vergisi ve KDV oranlarının artırılması, KDV istisnalarında sınırlandırmalara gidilmesi, emlak vergisi oranlarının artırılması, sosyal sigorta primlerinin artırılması, emeklilik yaşının yükseltilmesi, adli yargının hızlı ve efektif çalışmasını sağlamak üzere e-dosya sistemine geçilmesi ve icra-iflas kanununda değişikliklere gidilmesi gibi tedbirler alınmıştır.

Yapılan anlaşmalar kapsamında mali tedbirler arasında en önemli yeri özelleştirmeler tutmakta olup, üçüncü yardım paketi kapsamında özelleştirmelerden 50 milyar avro gelir elde edilmesi hedeflenmiştir. Bugüne kadar;

- Atina eski havaalanı Elliniko arazisi,
 - Pire Limanı İşletmesi,
 - 14 bölgesel havaalanı,
 - Yunan Demiryolları Trainose
- özelleştirmeleri gerçekleştirilmiştir.

Atina Uluslararası Havaalanı Eleftherios Venizelos'un inşası, bakımı ve işletilmesi amacıyla, 1996 yılında kamu (Yunan Devleti %25, Yunan Devleti Varlık Geliştirme Fonu "HRADF" %30) - özel sektör (%45) ortaklığında kurulan Athens International Airport S.A. "Eleftherios Venizelos" şirketinin 30 yıllık imtiyaz sözleşmesi 2026 yılında sona erecek olup, sözleşmesi 20 yıl (2046 yılına kadar) uzatılmasına ilişkin anlaşma 2019 yılında imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, Yunan devleti imtiyaz sözleşmesini uzatma hakkını HRADF'a devretmiştir. 2019 yılı Haziran ayında HRADF'a ait %30 hissenin satışının yapılacağı duyurularak yeni ihale süreci başlatılmıştır.

Ekonomik krizin çok önemli bir yansıması da 30 Haziran 2015 tarihinde Bankacılık işlemlerine getirilmiş olan sermaye kontrolü uygulamasıdır. Sermaye kontrolü kapsamında, yurtdışına para çıkışlarına getirilen kısıtlamalar dolayısıyla ithalat bedellerinin ödenmesinde sıkıntılar yaşanmıştır. Sermaye kontrolü kapsamında mevduat sahiplerinin hesaplarından haftalık ve aylık nakit çekme limitleri süreç içerisinde kademeli şekilde artırılmıştır. **2019 yılı Ağustos ayı itibariyle ülke genelindeki sermaye kontrolleri tamamen sonlandırılmıştır.** Ayrıca, yeni banka hesabı açmaya ve mevcut hesaplara yeni hesap kullanıcıları eklemeye ilişkin kısıtlamalara da son verilmiştir.

Sermaye kontrollerinin bir etkisi de ekonomide kredi ve banka kartı kullanımının yaygınlaşması olmuştur.

Ülke ekonomisinde beklenen düzelme, Avrupa İstikrar Mekanizması (European Stability Mechanism) reform programının uygulanması ile birlikte, mali piyasalardaki ve ticaret hayatındaki pozitif gelişmelere bağlıdır. Ayrıca, reform programının tamamıyla uygulanmasının mümkün olmaması, göçmen krizinin turizm ve ticaret üzerinde beklenenden daha fazla negatif etki

yaratması ve küresel ekonomideki yavaşlama ülke ekonomisinin düzelmesindeki temel riskleri teşkil etmektedir.

Dünya Bankası'nın 2020 yılı İş Yapma Raporu'nda, Yunanistan 190 ülke arasında 79. sırada yer almaktadır.

2. BÖLÜM : YUNANİSTAN'A İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

2.1 TEMEL SOSYAL VE EKONOMİK GÖSTERGELER

GENEL GÖSTERGELER

GENEL		
Devletin Adı / Başkent	Yunanistan / Atina	
Yönetim Biçimi	Parlamenter Cumhuriyet	
Devlet Başkanı	Prokopis Pavlopoulos (Mart 2015-Mart 2020)	
Başbakan	Kiriakos Miçotakis (8 Temmuz 2019'dan beri)	
Resmî Dil	Yunanca	
Dini	Ortodoks Hıristiyan	
Para Birimi	Euro (€)	
Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar	EU, UN, NATO, OECD, BSEC, EBRD, FAO, IFC, ILO, IMF, IEA, UNESCO, HO, WTO, INTERPOL, IBRD, OSCE,	
Yüzölçümü	131.957 km ²	
Komşuları	Türkiye, Bulgaristan, Makedonya ve Arnavutluk	
Sınır Uzunluğu	1.180 Km (Türkiye - 203 Km)	
Kıyı Uzunluğu	13.676 Km (Adalar Dahil)	
Nüfus (2018 Tahmin-CIA)	10, 8 milyon	
Şehirli Nüfus Oranı (2018 Tahmin)	%79,1	
Nüfus Yapısı (CIA WorldFactbook 2018)	0-14 Yaş	%13,72
	15-24 Yaş	%9,68
	25-54 Yaş	%42,18
	65 Yaş Üzeri	%21,14
Yıllık Nüfus Artışı	- %0,07	
Nüfus Yoğunluğu (2017)	83,5 kişi / km ²	
Türk Nüfusu	156 Bin	
Mesai Saatleri ve Günleri	07:30 – 15:00 ; Pazartesi – Cuma	
Büyük Kentler	Atina,Selanik, Patra, Irakliyon,Volos ve Larissa	
Büyük Limanlar	Pire, Selanik, Patra, Lavrio, Volos, Korfu, Dedeğaç, Elefsina,	
Zaman Dilimi	GMT+ 2	
Haftalık Çalışma Saati	40	
Telefon Kodu	+30	

2.2 SOSYAL GÖSTERGELER

SOSYAL GÖSTERGELER		
Ortalama Yaşam Süresi (2018 Tahmin)	Ortalama	80,8
	Kadın	83,6
	Erkek	78,2
Okuma Yazma Oranı (%) (2015 Tahmin)		97,7
Hastane ve Klinik Sayısı (ELSTAT. 2015)		283 (124 Kamu, 159 Özel)
Doktor Yoğunluğu (1.000 kişi başına)		6,26
Kişi Başına Düşen Otomobil Sayısı (ELSTAT 2016)		0,48
Karayolu Uzunluğu (CIA)		117.533 Km
Demiryolu Uzunluğu (CIA)		2.548 Km
Kişi Başına Yıllık Elektrik Tüketimi (ELSTAT)		3.750 kwh
Aylık Brüt Asgari Ücret (EUROSTAT, 2018)		758,33 Avro

2.3 EKONOMİK GÖSTERGELER

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER		
GSYH (Milyar Avro, 2018, Cari Fiyatlar, Elstat)		184,7 Milyar Avro
GSYH Satın Alma Gücüne Göre (Milyar Dolar, 2018, IMF)		312,3 Milyar Dolar
Reel Büyüme (2018, %, WB)		%1,9
GSYH Sektörel Paylar (% , 2018, ELSTAT)	Tarım	%3,7
	Sanayi	%13,1
	Hizmetler	%70,2
Kişi Başı Yıllık Gelir (2018, Avro, ELSTAT)		16.736 Avro
Enflasyon Oranı- TÜFE (2018, %, ELSTAT)		%0,6
İşgücü (2018, ELSTAT)		4,743 Milyon Kişi
İşsiz Sayısı (2018, ELSTAT)		915 Bin Kişi
İşsizlik Oranı (2018, %, ELSTAT)		%19,3
DIŞ TİCARET (2018, Trademap)	İhracat	33,4 Milyar Avro
	İthalat	55,2 Milyar Avro
	Dış Ticaret Açığı	21,7 Milyar Avro
	Dış Ticaret Hacmi	88,6 Milyar Avro
İhracat / İthalat (%) (2018)		%60,6
İhracat / GSYİH (%) (2018)		%18,1
İthalat / GSYİH (%) (2018)		%29,9
Dış Ticaret Dengesi / GSYİH (%) (2018)		%11,7
İhracatta (Mal) İlk Beş Ülke (2018)		İtalya, Almanya, Türkiye, GKRY, Lübnan
İthalatta (Mal) İlk Beş Ülke (2018)		Almanya, Irak, İtalya, Rusya, Çin
Türkiye İle Ticareti (2018, Trademap-Yunanistan resmi verileri)	Türkiye'ye İhracat	2.034 Milyon Avro
	Türkiye'den İthalat	1.847 Milyon Avro
	Denge	187 Milyon Avro
	Dış Ticaret Hacmi	3.881 Milyon Avro
Cari İşlemler Açığı (Bank of Greece, 2018)		5,3 Milyar Avro
Cari İşlem Açığı / GSYİH (% , Bank of Greece, 2018)		%2,9
Kamu Borç Stoku (ELSTAT, 2018)		334,6 Milyar Avro
Kamu Borç Stoku/GSYİH (% , ELSTAT, 2018)		%181,1
Doğrudan Net Yabancı Sermaye Girişi (2018, Bank of Greece)		3.399 Milyon Avro
Doğrudan Yabancı Sermaye Stoku (2018, Bank of Greece)		30.430 Milyon Avro
Bütçe Dengesi (2018, ELSTAT)	Denge	2 Milyar Avro
	Denge / GSYH	%1,1
Ülkeye Gelen Turist Sayısı (2018, Bank of Greece)		33,1 Milyon Kişi
Turizm Gelirleri (2018, Bank of Greece)		16,1 Milyar Avro
Petrol İthalatı (2018, Bank of Greece)		10.017 Milyon Avro
Petrol İhracatı (2018, Bank of Greece)		15.198 Milyon Avro

3. BÖLÜM: EKONOMİDE GENEL DURUM VE SEKTÖRLER

3.1 EKONOMİDE GENEL DURUM

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
GSYH (Cari Fiyatlarla, Milyar Dolar, WB)	318,5	354,5	330,0	299,4	287,8	245,7	239,9	237,0	196,6	195,2	203,1	218,0
GSYH (Cari Fiyatlarla, Milyar Euro, ELSTAT)	232,7	242,0	237,5	226,0	207,0	191,2	180,7	178,7	177,3	176,5	180,2	184,7
Reel Büyüme (% , ELSTAT)	3,3	-0,3	-4,3	-5,3	-9,2	-7,3	-3,3	0,7	-0,4	-0,2	1,5	1,9

Kaynak: WB, ELSTAT, *ELSTAT tahmini

Yunanistan İstatistik Kurumu'nun yayınladığı son verilere göre, Yunanistan'ın 2017 yılı **GSYH**'si yaklaşık 180,2 milyar avro, 2018 yılı GSYH'si ise yaklaşık 184,7 milyar avro olarak gerçekleşmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi, ekonomik krizin başladığı 2008 yılından bu yana cari fiyatlarla GSYH'de 8 yıl arka arkaya düşüş yaşanmıştır.

Öte yandan, Yunanistan ekonomisi **reel olarak** 2017 yılında %1,5 ve 2018 yılında %1,9 oranında büyümüştür. Böylece 2008 yılından bu yana 10 yılın 8'inde küçülen Yunanistan ekonomisi en hızlı büyüme oranını 2018 yılında kaydetmiştir.

Yunanistan ekonomisi 2019 yılı ilk üç çeyreğinde (2018 yılı aynı çeyreklere göre) sırasıyla %0,8, %2,9 ve %2,7 oranında büyümüştür. Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan Avrupa Ekonomisi Tahminlerine göre (Yaz- 2019 tahminleri), 2019 yılı içinde Yunan ekonomisinde iyileşme görülmekte; iyileşmenin temelinde yatırımlarda, konut dışı inşaat aktivitesinde ve özel tüketimdeki artışlar etkili olmaktadır. Ayrıca asgari ücrette yapılan iyileştirmenin hanehalkı harcanabilir gelirine olumlu yansımalarıyla, özel tüketimdeki bu iyileşmenin yıl boyu sürmesi beklenmektedir. Avrupa Komisyonu'nun 2019 yılı sonbahar dönemi tahminlerine göre ise, Yunan ekonomisi 2019 yılında %1,8, 2020 yılında %2,3 büyüme gösterecektir.

Buna karşılık Yunanistan'ın Ekim 2019'da Avrupa Komisyonu'na sunduğu 2020 yılı Bütçe Taslağında gerçek GSYH büyümesini 2019 yılı için %2, 2020 yılı için ise %2,8 olarak öngörmüştür.

Yıllar itibariyle GSYH'de yaşanan daralmanın temelinde **üretimde, tüketim harcamalarında ve sabit yatırımlardaki düşüş** yatmaktadır. Nitekim **GSYH bileşenlerine bakıldığında**, 2008 yılından bu yana istisnai yıllar haricinde söz konusu harcamalarda düşüşler yaşanmıştır.

GSYH Bileşenler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Cari Fiyatlar (Milyar Euro, ELSTAT)	Nihai Tüketim	198,6	213,2	217,2	207,0	189,8	175,2	164,8	161,7	159,1	157,5	159,5	161,0
	Sabit Sermaye Yatırımı	63,1	59,3	43,6	38,5	31,3	24,5	21,0	21,3	18,1	20,3	22,5	24,2
	Mal/Hizmet İhracatı	52,4	56,5	45,1	50,0	52,9	54,8	54,8	57,8	55,9	53,1	59,5	66,7
	Mal/Hizmet İthalatı	81,5	87,0	68,3	69,5	66,9	63,4	59,9	62,1	55,8	54,3	61,3	67,2
GSYH	232,69	241,99	237,5	226,0	207,0	191,2	180,7	178,7	177,3	176,5	180,2	184,7	
Değişim Oranı (Cari Fiyatlarla, %, ELSTAT)	Nihai Tüketim	8,1	7,3	1,9	-4,7	-8,3	-7,7	-6,0	-1,9	-1,6	-1,0	1,3	0,9
	Sabit Sermaye Yatırımı	10,8	-6,0	-26,6	-11,5	-18,8	-21,7	-14,4	1,5	-14,9	11,8	11,3	7,4
	Mal/Hizmet İhracatı	13,6	7,9	-20,2	10,8	5,8	3,7	0,0	5,5	-3,3	-5,1	12,1	12,2
	Mal/Hizmet İthalatı	18,0	6,9	-21,5	1,7	-3,7	-5,3	-5,4	3,7	-10,1	-2,7	12,8	9,7

Kaynak: ELSTAT

GSYH'nin sektörel dağılımı incelendiğinde, son 10 yılda **tarımın** GSYH içindeki ortalama payının yaklaşık %3 olduğu görülmektedir. 2017 ve 2018 yıllarında tarımın payı %3,7 olmuş ve 2016 yılına göre 0,10 puan artış göstermiştir.

2018 yılında **sanayinin** GSYH içindeki payı bir önceki yıla göre ufak bir artışla yaklaşık %13,1 olmuştur. Son 10 yıldır sanayinin GSYH içindeki payı ortalama %11,8'dir.

Hizmetler sektörünün GSYH'ye katkısı çoğu gelişmiş ülkede olduğu gibi Yunanistan'da da önemli yer tutmaktadır. Nitekim hizmetler sektörü son 10 yıldır ortalama %73'lük pay ile yurtiçi hasıladaki en büyük bileşeni oluşturmaktadır. Finansal sistemin 1990'lı yıllardaki modernizasyonu ile katma değerli alt sektörlerin payı yavaş da olsa artmaktadır. Turizm, gemicilik, finans, inşaat ve

telekomünikasyon sektörün en önemli kalemleridir. 2017 yılında %70,7 olan hizmetler sektörünün GSYH içindeki payı 2018'de %70,2 olmuştur.

GSYH'nin Sektörel Dağılımı		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cari Fiyatlar (Milyar Euro)	Tarım	7,1	6,8	6,7	6,5	6,1	6,2	5,8	6,1	6,7	6,3	6,7	6,9
	Sanayi	26,9	27,2	25,8	22,4	22,0	21,6	21,8	21,5	21,8	22,4	23,4	24,2
	Hizmetler	171,3	179,8	179,9	170,8	153,8	141,2	132,7	130,4	128,0	125,4	127,5	129,7
GSYH		232,7	242,0	237,5	226,0	207,0	191,2	180,7	178,7	177,3	176,5	180,2	184,7
Pay (%)	Tarım	3,0	2,8	2,8	2,9	3,0	3,2	3,2	3,4	3,8	3,6	3,7	3,7
	Sanayi	11,5	11,2	10,9	9,9	10,6	11,3	12,1	12,0	12,3	12,7	13,0	13,1
	Hizmetler	73,6	74,3	75,7	75,5	74,3	73,9	73,4	73,0	72,2	71,0	70,7	70,2

Kaynak: ELSTAT

Sektörlerin GSYH'ye yaptığı katkılar incelendiğinde, 2017 yılında GSYH'deki temel katma değer 11,5 milyar avro ile imalat sanayiinden (%23,3 katkı) gelmiştir. Toptan ve perakende ticaret sektörünün GSYH'deki katma değeri 11,2 milyar avro ile %22,7 oranında, ulaştırma ve depolama hizmetleri ise 6,2 milyar avro ile %12,6 oranında olmuştur.

Sektörlerin istihdamdaki yerlerine bakıldığında ise, 2017 yılında %29,5'lik pay ve yaklaşık 700 bin kişi ile en büyük istihdam alanı toptan ve perakendecilik sektörü olmuştur. Konaklama ve gıda hizmetlerinin istihdamdaki payı %22,7 olurken, imalat sanayinin istihdamdan aldığı pay %13,7 olmuştur. (ELSTAT)

Kişi Başı Gelir (GSYH)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Yunanistan (Euro)	21.061	21.845	21.386	20.324	18.643	17.311	16.475	16.402	16.381	16.378	16.736
Yunanistan (Dolar)	28.827	31.997	29.711	26.918	25.916	22.243	21.875	21.761	18.071	17.882	18.613
Avrupa Birliği (Dolar)	35.593	38.136	33.980	33.676	36.407	34.234	35.587	36.671	32.207	32.264	33.723

Kaynak: Kaynak: ELSTAT, WB

Yunan İstatistik Kurumu verilerine göre, Yunanistan'da 2017 yılı **kişi başı geliri** 16.736 avrodur. Bu haliyle Yunanistan'da kişi başı GSYH, AB ülkeleri ortalamasından yaklaşık %45 daha düşüktür ve üye ülkeler içinde 19. sırada gelmektedir.

Temel Ekonomik Göstergeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cari Denge (Milyar Euro)	-7,3	-3,7	-2,9	-1,4	-3,1	-3,2	-5,3
Cari Denge / GSYH (%)	-3,8	-2,0	-1,6	-0,8	-1,7	-1,8	-2,9
Kamu Borç Stoku (Milyar Euro)	305,1	320,5	319,7	311,7	315,0	317,5	334,6
Kamu Borç Stoku / GSYH (%)	159,6	177,4	179,0	175,9	178,5	176,2	181,1
Bütçe Dengesi (Milyar Euro)	-17,0	-23,8	-6,4	-10,0	0,9	1,3	2,0
Bütçe Dengesi / GSYH (%)	-8,9	-13,2	-3,6	-5,6	0,5	0,7	1,1
İşsizlik (%)	24,4	27,5	26,5	24,9	23,5	21,5	19,3
Enflasyon (%)	1,5	-0,9	-1,3	-1,7	-0,8	1,1	0,6

Kaynak: ESLTAT, Bank of Greece

Diğer önemli ekonomik göstergelere bakıldığında, 2018 yılında **cari açığın** yaklaşık 5,3 milyar Avro olduğu ve 2017 yılına göre yaklaşık %70 arttığı görülmektedir. Cari açığın GSYH'ye oranında yıllar itibariyle düşüş ve artışlar görülmekle birlikte, 2018 yılında bu oran bir önceki yıla göre artarak %2,9 olmuştur.

Yunanistan'da 2008 yılından itibaren yükselişi hızlanan **kamu borç stoku** 2018 yılı itibariyle yaklaşık 334,6 milyar avroya yükselmiştir. Kamu borç stokunun GSYH'ye oranı ise Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça üzerinde gerçekleşerek %181,1 olarak kaydedilmiştir. Bu kapsamda, kamu harcamalarının kısılıp tasarrufların arttırılması, Yunanistan'ın uluslararası kreditorleri ile yapmış olduğu kurtarma paketi uzlaşmalarında en önemli hedeflerden biri olmuştur.

Açıklanan son verilere göre, 2018 yılı **hükümet bütçesi** yaklaşık 2 milyar euro fazla vermiştir. Yunan İstatistik Kurumu verilerine göre bu dönemde bütçe gelirleri yaklaşık %2 oranında ve harcamaların yaklaşık 2 katı kadar artmıştır.

Yunanistan'ın ekonomi alanında yaşadığı önemli problemlerden biri, tarihsel yatınlığın etkisiyle önüne geçilemeyen kayıt dışı ekonomi büyüklüğüdür. Euro Bölgesi'nde kayıt dışı ekonominin toplam GSYH içindeki oranı ortalama %10'larda seyrederken, Yunanistan'da bu oranın %30'un üzerinde olduğu bilinmektedir.

Ekonomik krizin başlamasıyla fiyatlarda ani artış yaşanmış ve 2008 yılında **enflasyon** %4,2 olarak gerçekleşmiştir. Takip eden yıllarda ise ekonomik durgunluğun etkisiyle enflasyonda ciddi düşüşler görülmüş ve **negatif enflasyon** yaşanmıştır. 2018 yılı yılsonu ortalama enflasyonu ise bir önceki yıla göre 0,5 puan azalarak %0,6 olmuştur.

Yunanistan'da hâlihazırda kamu sektörü; devam etmekte olan özelleştirme programına rağmen ekonomideki en önemli aktördür. Nitekim 2018 yılında devletin ekonomideki payı (kamu harcamalarının GSYH'ye oranı) yaklaşık %47 olurken, son on yıllık ortalama %53'tür. Özelleştirme girişimlerinde politik ve bürokratik süreçler uzamakta, özelleştirme projeleri hızlı şekilde gerçekleştirilememektedir.

Geçmişte yabancı sermayenin ilgisini çekmede başarısız olan Yunanistan'da, sermaye kontrolleri ile genel ekonomik ve politik istikrarsızlıklar yabancı sermaye girişlerine de olumsuz yansımıştır. Mali yardım programlarının başladığı 2010 yılından itibaren doğrudan yabancı sermaye girişi hızla azalmış, toparlanma süreci 2015 yılında başlamıştır.

Özellikle belli tutardaki gayrimenkul yatırımlarına sağlanan altın vize kolaylığının da etkisiyle ülkeye giren doğrudan yatırımlarda son yıllarda artış yaşanmış, 2010 yılında neredeyse %85 oranında düşen doğrudan yatırım girişi 2018 yılında yaklaşık 3,6 milyar avroya yükselerek kriz öncesi seviyelerin üzerine çıkmıştır. 2018 yılı itibariyle ülkedeki toplam doğrudan yabancı yatırım stoku ise 30,4 milyar avro düzeyindedir. Krizin ortaya çıktığı 2010 yılında ise bu rakam yaklaşık 30,12 milyar avro idi.

3.2 SEKTÖRLER

3.2.1 Tarım

Dünya Bankası istatistiklerine göre, Yunanistan'ın toplam yüzölçümünün %65'i tarıma elverişlidir. Buna karşılık, her ne kadar tarımın GSYH içindeki payı son 5 yıldır bir miktar yükselse de bu artışlar sınırlı olmuştur. 2018 yılında tarımın ekonomideki payı %3,7, büyümedeki katkısı ise %10,9 olmuştur. Tarımdaki istihdam payı ise %12,3'tür.

Birçok tarımsal üründe kendi ihtiyacını karşılayacak kadar üretime sahip olan Yunanistan'ın tarımsal ürünlerdeki ithalatı toplam ithalatının yaklaşık %12'sini oluşturmaktadır. Söz konusu ithalatın büyük bölümünü et ve mandıra ve deniz ürünlerinden oluşmakta ve sadece bu ürünlerin ithalatı toplam tarımsal ithalatının neredeyse 3'te 1'ine karşılık gelmektedir. Bazı tahıl çeşitleri yine ithal edilen tarımsal ürün grubunda yer almaktadır. Pamuk, tütün ve şekerpancarı önemli ihracat kalemleridir. İhracatının %18'ini tarım ürünleri oluşturmaktadır.

Yunanistan'ın tarımsal üretiminin büyük bölümünü meyve ve sebzeler oluşturmaktadır. Nitekim Yunanistan'ın ürettiği tarım ürünlerinin ortalama yaklaşık %40'ını meyve ve sebze ürünleri, %10'dan fazlasını süt ve %10'dan fazlasını zeytinyağı oluşturmaktadır. (Avrupa Komisyonu Raporu)

Yunanistan dünyanın en önemli zeytin üreticilerindendir. Nitekim dünya üretiminde İspanya'dan sonra gelen Yunanistan'ın 2017 yılı toplam zeytin üretimi yaklaşık 3 milyon tondur. Benzer şekilde Yunanistan dünya genelinde endüstriyel şeftali üretiminde lider ülkelerden biri olup, şeftali ve nektarin üretiminde 4'üncü sırada gelmektedir.

Zeytinde Mora yarımadası ve Girit, pamukta Thessaly, Doğu Makedonya ve Trakya ile merkez Makedonya bölgeleri ülkenin başlıca üretim yerleridir.

Yunanistan'da toplam 390 bin civarında traktör bulunmakta olup, her yıl yaklaşık 500 bin ton gübre tüketilmektedir.

Balıkçılık sektöründe en son yayınlanan 2017 yılı verilerine göre, Yunanistan'da açık deniz ve kıyılarda toplam 77,1 bin ton (250 milyon avro değerinde) su ürünü üretimi yapılmış ve bunun 62,4 bin tonu balık üretimi olmuştur. Çiftliklerde ise; 2017 yılında toplam 125,7 bin ton (546 milyon avro değerinde) su ürünü üretilmiş ve bunun 106,2 bin tonu balık çeşitleri olmuştur.

Dolayısıyla Yunanistan'da balık üretiminin esaslı kısmı çiftliklerde yapılmaktadır. Toplam üretiminin yaklaşık %62'sini çiftliklerde yapan Yunanistan AB ülkeleri içinde balık çiftliklerinde (tonaj ve ekonomik değer olarak) İngiltere'den sonra 2'inci sırada gelmektedir.

Balık üretiminin büyük bölümünü levrek ve çipura oluştururken Yunanistan kabuklu deniz ürünleri üretiminde oldukça iyi bir durumdadır.

3.2.2 Sanayi

Yunanistan'da sanayi sektörünün GSYH içindeki payı %12-13 ile sınırlıdır. 2014 yılından bu yana sınırlı da olsa artan sanayi payı 2018 yılında %13,1 olurken, sanayinin büyümeye katkısı %23,4 olmuştur. Sanayi sektörünün istihdamdan aldığı pay ise %11,3'tür.

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmaların genelini küçük ölçekli aile işletmeleri oluşturmaktadır. Nitekim 2018 yılı Avrupa Komisyonu Raporu'na göre Yunanistan'da faaliyet gösteren işletmelerin yaklaşık %97'si mikro ölçekli, yaklaşık %3'ü küçük ve orta ölçeklidir. Buna benzer şekilde, sanayi sektöründe işgücünün büyük bölümü mikro ile küçük ve orta ölçekli işletmelerde istihdam edilmektedir.

2008 yılında başlayan ekonomik krizin sanayi üretimindeki etkileri devam etmektedir. 2007 yılında 143,2 olan sanayi üretim endeksi (2015=100) 2014 yılında dip yaparak 100'ün altında gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre %1,7 oranında daralmıştır. Yıllar itibariyle düzelme yaşanmakla birlikte, sanayi üretimi henüz kriz öncesi seviyelere yükselememiştir. 2018 yılı sanayi üretimi bir önceki yıla göre %1,7 artmış, böylece 2014 yılından sonraki maksimum seviyeyi görmüştür.

Özellikle son 5 yıl öncesine kadar üretimi önde götüren madencilik sanayii üretim yükselişini durdurarak yerini imalat sanayiine bırakmıştır. 2018 yılında en yüksek üretim artışı %2,8 ile imalat sanayiinde gerçekleşmiş, madencilik sektöründe üretim %0,7 artmıştır. Elektrik üretiminde bir önceki yıla göre %0,9 ve su temininde bir önceki yıla göre %2,3 oranında düşüş yaşanmıştır.

Genel olarak sanayide en üretken alt sektörler özellikle hammaddelerini yerel kaynaklardan sağlayan yiyecek ve içecek, tütün, tekstil ve giyim gibi tüketim mallarını haiz sektörlerdir. Hazır giyim ve ayakkabı endüstrisinde, Asya ve Doğu Avrupa ülkelerinin hızla ve çok düşük maliyetle dünya piyasalarına girişi nedeniyle son yıllarda büyük gerileme görülmüştür.

İmalat sanayiinde kullanılan üretim kapasitesini gösteren imalat sanayi kapasite kullanım oranı ise 2018 yılı itibariyle %70,8 olmuş ve bir önceki yıla göre %1,2 artmıştır. (Söz konusu oran AB genelinde yaklaşık %84'tür.(Eurostat)

Sanayi Üretim Endeksi (2015=100)		
	Sanayi Ü. E. Değişim %	İmalat Sanayi Ü. E. Değişim %
2009	-10,4	-11,2
2010	-6,9	-5,0
2011	-6,1	-9,1
2012	-3,3	-3,5
2013	-3,0	-1,1
2014	-1,7	1,8
2015	1,2	1,9
2016	2,5	3,1
2017	3,9	2,8
2018	1,7	2,8
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)		
2017	70,0	
2018	70,8	

Kaynak: ELSTAT, EUROSTAT

3.2.3 Hizmetler

Turizm

Üç tarafı denizlerle çevrili olan ve sayısı iki yüzün üzerinde adası bulunan Yunanistan dünyada en fazla turist çeken ülkeleri arasında yer almaktadır. (Dünya Bankası verilerine göre, 2017 yılında dünyanın en fazla turist çeken 14'üncü ülkesi Yunanistan olmuştur.)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gelen Turist (Milyon Kişi)	16,2	15,9	14,9	15,0	16,4	16,9	20,1	24,3	26,1	28,1	30,2	33,1
Turizm Geliri (Milyar Euro)	11,3	11,6	10,4	9,6	10,5	10,4	12,2	13,4	14,1	13,2	14,6	16,1

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası

Yunan Merkez Bankası verilerine göre, 2018 yılında ülkeye gelen turist sayısı önceki yıla göre %9,7 artış ile 33,1 milyon kişiye, benzer şekilde turizm gelirleri de bir önceki yıla göre %10 artış ile 16,1 milyar Euro'ya yükselmiştir. Böylece 2018 yılında turizm gelirleri GSYH'nin yaklaşık %9'una tekabül etmiştir. 2018 yılı itibariyle turizm/konaklama sektörünün istihdamdan aldığı pay %9,4 olmuştur.

Yunanistan'ı ziyaret eden turistlerin yaklaşık %65'i, toplam turizm gelirinin ise %69'u AB ülkelerinden gelmektedir. 2018 yılında ülkeye en fazla turist gönderen başlıca ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa, Romanya ve ABD olmuştur.

2018 yılında Yunanistan'dan Türkiye'ye gelen turist sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık %12 artarak 665 bin olurken (TÜİK), Türkiye'den Yunanistan'a gelen turist sayısı ise yaklaşık %10 artarak 685 bin olmuştur (TCMB). İki ülke arasındaki turizmin gelişmesinde 2012 yazından itibaren uygulanmaya başlayan turistik vize kolaylıkları etkili olmuştur.

İnşaat

Yunanistan'ın inşaat ve altyapı sektörü, makroekonomik olumsuzluklara paralel olarak büyük ölçüde daralma yaşamıştır. Sektördeki üretim aktivitesini gösteren inşaat üretim endeksine bakıldığında (mevsimsellikten arındırılmış), Avro Krizinin ardından üretim hemen hemen arka arkaya düşmüş, 2017 yılında %12,7 oranında daralan sektör faaliyeti 2018 yılında %0,6 ile oldukça sınırlı artmıştır.

Atina Ticaret Müşavirliği

İnşaat Üretim Endeksi* Yıllık Değişim (%)												
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İnşaat Üretim Endeksi	13,2	9,0	-16,7	-29,0	-41,4	-33,5	-10,1	14,1	4,7	21,5	-12,7	0,6
Bina İnşası Üretim Endeksi	8,0	0,2	-23,8	-38,8	-43,6	-34,3	-18,4	-1,7	12,7	17,4	-9,8	18,8
İnşaat Mühendisliği Üretim Endeksi	17,3	15,4	-12,0	-24,8	-38,5	-32,4	-0,9	28,5	-0,8	24,6	-14,6	-14,4
İnşaat izin sayısı	-	-16,0	-14,6	-10,6	-29,2	-36,7	-28,1	-18,2	-0,6	-5,3	9,0	10,1

Kaynak: ELSTAT

*Mevsimsellikten Arındırılmış

Sektöre ilişkin yıllık verilere göre, Yunanistan'da 2018 yılında verilen bina inşası izni 15.180 adet olmuştur. Dolayısıyla, 2018 yılında toplam bina inşaat izni %10, inşaaya konu olan alan ise %23 oranında artmıştır.

İnşaat Aktivitesine İlişkin Göstergeler												
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İnşaat İzin Sayısı	79.407	66.740	57.001	50.982	36.075	22.836	16.416	13.434	13.350	12.641	13.785	15.180
Alan (Milyon m2)	20,6	16,7	12,6	10,2	6,1	4,2	2,9	2,6	2,5	2,3	2,8	3,4
Hacim (Milyon m3)	77,9	64,4	47,3	36,3	22,6	15,6	11,7	11,0	10,9	10,2	12,2	14,8

Kaynak: ELSTAT

Ülkede 2009 yılında başlayan ekonomik krizin etkileri kendini en çok emlak sektöründe göstermiştir. Piyasalarda yaşanan likidite sıkıntısı nedeniyle gayrimenkul sahipleri, öncelikle mevcut gayrimenkullerini satma yolunu tercih etmiş, bu da emlak piyasasında değerlerin ani düşüşüne sebep olmuştur. Benzer şekilde mesken ve işyeri kira değerleri de ekonomik krizin başından bu yana büyük düşüş yaşamıştır.

Öte yandan, dünyanın en fazla turist ağırlayan ülkelerinden biri olan Yunanistan'da konaklama tesislerinin yetersizliği ve günümüzde değişen konaklama trendlerinin etkisiyle, son yıllarda profesyonel hizmet veren kurumsal tesislerin yanı sıra, kişilerin kendi meskenlerini kısa süreler ile kiraya verme yoluna gittiği görülmektedir. Nitekim günümüzde "Airbnb" uygulamasının en yaygın kullanıldığı ve en hızlı artış gösterdiği ülkelerden biri Yunanistan olmuştur. Söz konusu akım ile, Yunanistan'da mesken sahipleri gerek ek gelir yaratabilmek gerekse sahip oldukları diğer konutları değerlendirebilmek amacıyla evlerini kısa dönemli kiraya vermektedir. Bu durum daralan ve fiyatlarda gerileme yaşanan konut sektöründe canlanma sağlamış ve konut kira fiyatlarında ciddi artışlar yaşanmıştır. Ekonominin genelinde krizin neden olduğu daralma ile deflasyon yaşanırken, konut fiyatları be kiralara asimetric şekilde artmıştır. Nitekim 2018 yılına kadar sürekli azalan konut fiyat endeksi, geçtiğimiz yıl bir önceki yıla göre % 1,7 artış göstermiş, 2019 yılı 2. Çeyreğinde ise bu artış yıllık %7,7'ye sıçramıştır. Benzer şekilde konut dışı ofis fiyatlarındaki artış da 2018 yılı için %1,8; 2019 yılı 2. çeyreği için ise %7 olmuştur.

Emlak Fiyat Endeksi Ortalama Yıllık Değişim (%)												
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
KONUT												
<i>Daire Fiyatları (Yunanistan Genel)</i>	1,7	-3,7	-4,7	-5,5	-11,7	-10,9	-7,5	-5,1	-2,4	-1,0	1,7	
Atina	0,9	-4,6	-3,2	-6,4	-11,8	-12,3	-9,4	-5,3	-1,8	-1,0	2,7	
Selanik	1,5	-6,0	-7,4	-6,8	-13,6	-9,1	-6,6	-5,4	-3,5	-1,4	1,0	
Diğer şehirler	1,8	-2,7	-5,3	-4,1	-10,7	-10,4	-6,6	-4,9	-2,3	-1,1	0,8	
<i>Konut Kira Fiyatları</i>	3,9	3,6	2,4	0,8	-2,1	-6,8	-7,7	-4,4	-2,6	-2,2	-3,2	
TİCARİ												
<i>Ofis Fiyatları (Yunanistan Genel)</i>	-	-	-	-7,1	-11,9	-9,9	-3,5	-0,1	0,2	1,8	7,0	
Atina	3,8	-1,3	-9,8	-5,5	-10,0	-10,9	-0,3	-0,4	-0,4	1,7	9,0	
Selanik	-	-	-	-7,3	-12,2	-9,9	-5,7	-5,1	0,8	0,9	5,4	
Diğer şehirler	-	-	-	-9	-14	-8,7	-3,4	1,2	0,8	2,1	5,1	
<i>Ofis Kira Fiyatları</i>	-	-	-	-4,3	-9,7	-7,5	-9,6	-1,5	-0,3	1,5	1,9	

Kaynak: Bank of Greece

Kamu harcamalarını azaltacak kemer sıkma politikaları ve özel sektörün kredi sıkışıklığı nedeniyle, sektör analistleri tarafından inşaat sektöründeki ortalama reel büyümenin sifıra yakın olduğu belirtilmektedir. Her ne kadar hükümet yeni projelerin planlamasını yapmakta ve bölgelerde

yeni yatırımlar ve iş sahaları açmayı hedeflemekte ise de, bütün bu planlamalar ülkede halen yaşanan kredi sıkışıklığından negatif etkilenmektedir.

2009 yılından 2017 yılına kadar genel ekonomide yaşanan daralma, ülkede inşaat sektöründeki yatırım harcamalarını neredeyse durma noktasına getirmiştir. Ayrıca, inşaat yatırımlarına ilişkin düzenlemelerin iş yapmayı zorlaştırması, pazara girişi neredeyse imkânsız kılan devlete ait güçlü ulaşım ve altyapı kurumlarının tekelliği, altyapı ve inşaat sanayinin küçülmesi sektörün **zayıf noktaları** olarak karşımıza çıkmaktadır.

Orta ve uzun dönemde ise petrol ve gaz boru hatları, havaalanları, gayrimenkul, limanlar ve yenilenebilir enerji sektörleri inşaat alanındaki **fırsatlar** olarak görülmektedir.

Yunanistan inşaat ve altyapı sektöründe günümüze kadar kamu-özel sektör işbirlikleri anlamında başarılı örnekler vermiştir. Atina metrosu, Attiki otobanı, Egnatia otobanı, Rio-Antirio Köprüsü ve Atina Uluslararası Havaalanı bunlardan bazılarıdır. Son dönemde inşaat sanayinin büyümesi, özellikle büyük ulaşım projelerine ve altyapı yatırımlarına bağlı görülmektedir.

Inşaat sektörüne ilişkin önemli noktalardan biri de, ekonomik tedbirler çerçevesinde farklı bakanlıkların yetkisinde olan planlama ve lisanslama işlemlerinin kolaylaştırılarak efektif hale getirilmesi ve uygulamanın hızlandırılmasıdır. Ülkenin kreditorleri tarafından talep edilen değişikliklerde, altyapı imtiyaz sözleşmelerini düzenleyen çerçeve mevzuatın değiştirilmesi, inşaat öncesi izin aşamalarının basitleştirilmesi, tapuda yaşanan sorunların giderilmesi, arkeolojik çalışmalar ve çevresel etkilere dair bürokratik engellerin kolay aşılması ve maliyet etkin yönetim gibi sektöre yönelik iyileştirmeler hedeflenmiştir.

Yunanistan'daki belli başlı inşaat projeleri AB tarafından finanse edildiğinden, fonlarda yapılacak herhangi bir değişiklik veya indirim bu projeleri temelden sarsabilmektedir. Ülkenin ihale prosedürü şeffaf olmakla birlikte, sıklıkla bürokrasiden kaynaklı gecikmeler yaşanmaktadır. Ayrıca grev vb. nedenlerle işin kesintiye uğraması riski yüksektir.

Inşaat sektöründe birkaç büyük firma baskın rol oynamakla birlikte, sektörde faaliyet alanları firma ölçeklerine göre bölünmüştür. Örneğin, orta ölçekli firmalar ülkede mesken inşaatını üstlenmişken, büyük çaplı firmalar altyapı ve kamu imtiyaz sözleşmelerini yürütmektedir. Altyapı projeleri genellikle uluslararası firmaların lokal büyük firmalarla konsorsiyumu şeklinde sonuçlandırılmaktadır.

Yunanistan'da kamu projeleri ihalelerine katılma hakkına sahip olan müteahhitlik şirketleri, genel olarak aşağıdaki kriterlerden birine sahip olmalıdır:

a. Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı – Altyapı Genel Sekreterliği – Sicil Müdürlüğü'ne kayıtlı olan şirketler

b. Avrupa Birliği veya Avrupa Ekonomik Alanı üye devletleri veya Dünya Ticaret Örgütü'nün Kamu Alımları Anlaşması hakkındaki sözleşmeyi imzalamış olan devletlerde mukim şirketler. Bu şirketlerin mukim oldukları ülkedeki ilgili müteahhitlik siciline kayıtlı olmaları şartı aranır.

Bu kriterler genel çerçeveyi oluşturmakla beraber, her bir ihalede spesifik olarak farklı kriterler uygulanabilmektedir.

Sektördeki mevcut duruma dair Yunan Müteahhitler Birliği (TEE) tarafından yapılan bir açıklamaya göre; Yunanistan son yıllarda kayda değer oranda beyin göçü yaşamıştır. Müteahhitler Birliği bu durumu, her yıl yaklaşık 4 bin mühendisin kaydını sildirmesiyle açıklamaktadır. Mühendislerin faaliyetlerini durdurmasının en önemli nedenleri;

-Ülke kalkınmasının durma noktasına gelmesiyle Yunan mühendisler için iş imkanlarının azalması,

-Serbest meslek sahiplerinin çok yüksek oranlarda vergilendirilmesi

-Mühendislerin halihazırda çok yüksek olan sosyal güvenlik katkı paylarının ekonomik tedbirler kapsamında daha da yükseltilmesi ve

-Sektörde maliyetleri düşürecek ve mühendislerin hayatını kolaylaştıracak tedbirlerin alınmaması, (örneğin: halen inşaat izinlerinin elektronik ortamdan alınmaması) olarak değerlendirilmiştir.

Yunan inşaat şirketlerinin, krize rağmen yurt dışında önemli projeler üstlendiği bilinmektedir. Yunan şirketlerinin en çok faaliyet gösterdiği pazarlar Balkanlar ve Ortadoğu / Körfez bölgesidir.

Yunanistan'ın en büyük inşaat ve müteahhitlik firmaları Hellaktor, J&P Avax, Metka, Gek-Terna 'dır.

Ticaret ve Perakende Sektörü

Yunanistan'daki en büyük sektörlerden biri olan toptan ve perakende ticaret sektörü dağınık bir yapı arz etmektedir. Özellikle perakende sektöründe zincir süpermarket ve mağazalar (yerli ve yabancı) pazardaki önemli aktörlerdir.

Perakende Ticaret Endeksi (2015=100)						
Yıllar	Genel Endeks	Gıda, İçecek ve Tütün	Eczacılık Ürünleri ve Kozmetik	Hazır Giyim ve Ayakkabı	Mobilya, Elektrikli Eşyalar ve Ev Aletleri	Kitap-Kırtasiye Ürünleri
2007	166,9	170,7	143,6	164,3	225,1	146,2
2008	169,1	162,9	147,4	155,3	215,4	144,4
2009	149,9	160,4	150,4	157,5	182,4	109,7
2010	140,5	152,9	148,4	139,5	159,2	105,0
2011	126,2	130,2	135,1	113,3	134,2	99,6
2012	110,8	112,5	118,0	89,9	112,4	87,5
2013	101,9	109,3	102,2	87,9	105,4	87,4
2014	101,5	103,4	100,5	92,7	104,0	93,5
2015	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2016	99,4	98,4	97,3	105,4	98,8	104,4
2017	100,6	95,2	99,3	108,9	104,9	112,4
2018	102,1	92,4	99,4	110,1	109,9	114,7

Kaynak: Yunanistan İstatistik Kurumu

Yunan İstatistik Kurumu verilerine göre 2017 yılı itibariyle toptan ve perakende ticaret sektöründe yaklaşık 700 bin istihdam edilmekte olup, bu rakam ülkedeki toplam çalışan sayısının yaklaşık % 29,5'ine tekabül etmekte ve böylece en önemli istihdam alanını oluşturmaktadır.

AB Vassilopoulos SA, Sklavenitis, Metro SA, Lidl & Schwarz Gruppe, Atlantic SA, Jumbo Hellas SA, Praktiker Hellas, Zara Hellas SA, Plaisio Computers, Media Markt, Hondos Center ve Notos Com Holdings SA perakende pazarının en önemli şirketleridir. Carrefour ise uzun zamandır yaşadığı ekonomik kriz nedeniyle Yunan pazarından çekilme kararı almıştır.

Bankacılık

Yunanistan'ın 2001 yılında avro para birimi bölgesine girmesi, ülkenin ekonomik yapısında köklü değişikliklerin başlangıcı olmuştur.

2001 ve 2008 yılları arasında, reel büyüme yıllık %4'lere ulaşmış, enflasyon tek haneli rakamlara düşmüştür. Ancak 2009 yılına gelindiğinde, bütçe açığı GSYH'nin %15,5'ine yükselmiş, kamu borçlarının payı GSYH'nin neredeyse %130'una çıkmıştır. 2009 yılı sonbaharında, bütçe açığının öngörülenden çok daha yüksek olacağı mali piyasalar tarafından anlaşılmıştır. Faiz oranları hızla yükselmeye ve ülke varlıkları küresel mali piyasalarda hızla değer kaybetmeye başlamıştır. Böylece, 2010 yılı Mayıs ayında Yunanistan Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF'in oluşturduğu Troyka ile mali konsolidasyonu, özelleştirmeleri ve vergi kaçakçılığını engelleyecek düzenlemeleri kapsayan yapısal reformları içerir memorandum imzalanmıştır.

Devletin karşılaştığı ekonomik kriz, bankacılık sektörünü de beraberinde sürüklemiştir. Finansal piyasalarda likidite sorunu yaşanmaya başlamış, gerek Yunanistan'ın uluslararası ülke puanının arka arkaya düşürülmesi, gerek ise Yunan bankalarının puanlarının aşağı çekilmesiyle bankalar küresel finans piyasalarının dışına itilmiştir. 2007-2016 yılları arasında Yunanistan'da faaliyet gösteren yabancı bankaların neredeyse tamamı hızlı bir şekilde ülkeden çıkmıştır.

Öte yandan, ülkedeki belirsizlik büyük miktarda nakdin ülkeden kaçışına yol açmıştır. Ayrıca, ekonomik daralma ve likidite sıkıntısı, bankalara olan kredi borçlarının geri ödenememesini sürekli hale getirmiştir.

Bu süreçte Yunanistan'ın Avro Bölgesinden çıkışı senaryoları yoğun olarak konuşulur olmuştur. Ekonomik krizden çıkışa yönelik, öncelikle finansal sistemin istikrara kavuşturulması gereği üzerine, bankacılık sektöründe yeniden yapılandırmaya gidilmesi kararlaştırılmıştır. Sektörün yeniden yapılandırılması için gerekli olan toplam 50 milyar avro, Troyka'dan iyileştirme programı fonu adı altında sağlanmıştır. İkinci aşama ise, hangi bankaların yeniden yapılandırmaya dâhil edileceğinin kararlaştırılması olmuştur. Yeniden yapılandırma değerlendirme çalışmalarının başladığı dönemde, 17 ticari banka mevcut iken, 8 banka (5 ticari banka, 3 kooperatif bankası) bu kapsamda tasfiye edilmiş, ülkenin en büyük 4 bankası "faaliyet konusu sadece bankacılık hizmetlerinden ibaret" olarak seçilerek yeniden yapılandırma sürecine alınmıştır. (Bu dört banka, National Bank of Greece, Alpha Bank, Pireaus Bank ve Eurobank olmuştur.) Böylece 2013 yılının ilk aylarında bu dört banka karar süreçlerini tamamlayarak, sermayelerini Yunan Merkez Bankası'nın öngördüğü rakamlara yükseltmiştir.

2013 yılının ilk yarısına kadar devam eden süreçte, Alpha Bank ülkenin en köklü ve en çok şubeye sahip bankalarından biri olan Emporiki (Ticaret) Bankası'nın tamamını Fransız Credit Agricole grubundan devralmıştır. Pireaus Bankası ise; önce 2012 yılı sonunda Geniki Bank'ın tamamını devralmış, akabinde 2013 Mart ayında zor durumda olan 3 Güney Kıbrıs bankasını (Hellenic Bank, Cyprus Popular Bank, Bank of Cyprus) aynı anda devralarak bankacılık sisteminin daha kompakt bir yapıya kavuşturulması çabalarına katkı sağlamıştır. Bu süreçte, National Bank of Greece ile Eurobank arasında yapılan birleşme görüşmelerinden sonuç alınamamıştır. Ekonomik daralmanın sektördeki en önemli sonuçlarından biri de Citibank'ın 2012 yılından itibaren şubelerini yavaş yavaş kapatarak Yunanistan piyasasından çekilmesidir.

Diğer taraftan, Yunanistan, özellikle 2000'li yılların başlarında Balkanlar ve Güneydoğu Avrupa'da Bankacılık faaliyetlerini genişletmiştir. Nitekim Yunan Ekonomi ve Kalkınma Bakanlığı ekonomik kriz öncesinde bu bölgelerde pazarın %20'sinin Yunan bankalarının elinde olduğunu açıklamıştır. 2006 yılında Finansbank hisselerini satın alarak Türkiye pazarına giriş yapan National Bank of Greece, ekonomik krizden çıkabilmek için Finansbank'ta bulunan %99,81 oranındaki hisselerini 2016 yılında Katarlı National Bank SAQ'ya satmıştır. Banka tarafından yapılan açıklamada bu satışın takribi değerinin 3,6 milyar avro olduğu bildirilmiştir.

Hâlihazırda Yunanistan'da faaliyet gösteren beş büyük banka, sektörün %95'ine tekabül etmektedir. (Söz konusu oran 2007 yılında %67,7'si idi.)

(Milyon Euro)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Faaliyet Geliri	10,3	10,0	10,2	8,8	8,4	8,6	8,4	7,9
Net Faiz Geliri	9,0	8,0	7,9	7,5	7,2	7,0	6,7	5,8
Diğer Faaliyetlerin Net Geliri	1,4	2,0	2,2	1,4	1,2	1,6	1,6	2,1
Faaliyet Giderleri	-6,1	-6,7	-7,1	-5,5	-5,1	-4,5	-4,4	-4,3
Personel Giderleri	-3,3	-3,7	-3,9	-3,0	-2,7	-2,3	-2,3	-2,2
İşletme Giderleri	-1,9	-2,4	-2,6	-2,1	-2,0	-1,8	-1,8	-1,7
Amortisman Giderleri	-0,5	-0,6	-0,6	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
NET GELİR	4,2	3,2	3,0	3,3	3,3	4,1	4,0	3,6
Vergi Öncesi Kar	-33,7	-9,1	-1,4	-7,7	-11,3	0,0	-1,0	0,0
Vergi Sonrası Kar	-29,5	-7,9	1,9	-3,5	-9,0	-2,6	-0,5	-0,1

Kaynak: Yunan Bankalar Birliği

(Adet)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Personel Sayısı	67.113	67.798	66.969	59.967	56.611	54.745	50.167	44.332	44.402	41.211	40.574	38.536
Şube Sayısı	3.898	4.130	4.163	3.743	3.575	3.453	2.886	2.562	2.418	2.210	2.049	1.874
ATM Sayısı	7.270	7.575	7.624	6.128	5.884	6.655	5.785	5.449	5.257	5.313	5.505	5.625
POS Terminal Sayısı	-	-	-	-	-	-	-	194.799	219.071	422.008	544.091	564.751

Kaynak: Yunan Bankalar Birliği

Yunan Bankalar Birliği tarafından açıklanan rakamlara göre 2018 yılı itibariyle, ülkedeki toplam 1.874 adet banka şubesi faaliyet göstermekte ve bankalarda toplam 38.536 personel çalışmaktadır. (Mevcut durumda ülkenin en fazla şube ve çalışan sayısına sahip bankası Pire Bankası'dır.) Krizden sonra bankacılık sektöründe yaşanan sıkıntılar ve beraberindeki toplumsal olayların etkisiyle ATM sayısında düşüş yaşanmış ve 2007 yılında 7.270 olan ATM makinesi sayısı 2018 yılında 5.625'e gerilemiştir.

Yunanistan'da faaliyet gösteren tek Türk bankası 2008 yılında faaliyete geçen **T.C. Ziraat Bankası** olup, bankanın Atina, İskeçe ve Gümölcine şehirlerinde şubesi bulunmaktadır.

Bankacılık sektörüne ilişkin 2019 yılı sonlarında yaşanan en önemli gelişme ise, BANK OF CHINA (LUXEMBOURG) S.A.'nin şube kurmak suretiyle Yunan bankacılık sektörüne giriş yapmasıdır. Bu durum, son yıllarda liman işletmeciliği başta olmak üzere Yunanistan'da yoğun yatırımları bulunan Çin sermayesini ülkeye çekme çabasının bir sonucu olarak değerlendirilmektedir.

Sigortacılık

Sigorta Şirketleri Derneği EAEE'nin 2019 yılında yayımladığı 2018 yılı verilerine göre; 2015 yılında 62 olan sigorta şirketi sayısı 2017 yılında 55'e, 2018 yılında ise 53'e düşmüştür.

2018 yılında kaydedilen toplam 4,1 milyar avro sigorta priminin 1,9 milyar avrosu hayat sigortası, 2,2 milyar avrosu hayat dışı sigortalardan ibarettir. Sektörün 2018 yılında GSYH'ye katkısı %2,2 olurken, söktere yapılan toplam yatırımlar 14 milyar avroya yaklaşmıştır.

3.2.4 Ulaştırma ve Haberleşme

Ulaştırma

Ulaştırma sektörünün altyapı kalitesi düşünüldüğünde, Yunan limanları ve özellikle demiryolları kısmen yetersiz ve kalitesiz kalsa da karayolu ve havayolu altyapısının AB ortalamasında olduğu görülmektedir. Dünya Bankası Lojistik Performans Endeksi'ne (LPI) göre de Yunanistan'ın lojistik altyapı kalitesinde üye ülkelerin gerisinde kaldığı görülmektedir.

Yunanistan'da ulaştırma sektörü toplam nihai enerji tüketiminden en fazla payı alan sektördür. Bu yönüyle ulaştırma sektörü 5,8 milyon ton eşdeğer petrol (mtoe) ile toplam enerji tüketiminin %35'inden sorumludur. (Ülkede ulaştırma sektörünün enerji tüketiminden aldığı pay 2009 yılında zirve yaparak 8,4 mtoe'ye çıkmış, ekonomik krizin etkisiyle hızla düşerek 2012 yılında üçte bir oranında düşmüş ve günümüze kadar sabit bir pay ile devam etmiştir.)

2015 yılında ulaştırma sektöründe enerji tüketimini azaltan üç ülkeden biri olan Yunanistan'da 2000-2014 yılları arasında enerji yoğunluğu yolcu taşımacılığında %41 ve yük taşımacılığında %43 oranında gerilemiştir.

2005 yılından bu yana %1'e yakın artan akaryakıt vergilerinin ülkenin GSYH'sine katkısı yaklaşık %2'dir.

Yunanistan'da ulaştırma sektörünün yenilenebilir enerji kullanımı 2011 yılından beri artmakta ancak bu artış yavaş olmaktadır. Yunanistan AB ülkeleri içinde ulaştırmada yenilenebilir enerji kullanımında %1,4'lük pay ile üçüncü sırada gelmektedir. Öte yandan AB'nin Yenilenebilir Enerji Direktifleri doğrultusunda Yunanistan'ın yenilenebilir enerji kullanım payını 2020 yılına kadar ulusal hedef olan %10'a çıkarıp çıkaramayacağı belirsizliğini korumaktadır. Ayrıca gerek elektrik

şarj terminalleri gerekse elektrikli vasıta pazarı anlamında AB içinde en düşük payı alan ülkelerden biri Yunanistan'dır.

Karayolları

Yunanistan'da yük ve yolcu taşımacılığında en fazla kullanılan yöntem karayolları taşımacılığıdır. Bu yönüyle karayolu, gerek yük gerekse yolcu taşımacılığında %90'ın üzerinde bir oran ile AB ortalamasının üzerinde pay almaktadır. Karayolu taşımacılığındaki bu hâkimiyet payı, Yunanistan'ın arazi yapısı ve yetersiz demiryolu ağının bir sonucudur.

Karayolu taşımacılığı 2014 yılında, taşımacılıkta toplam enerji tüketiminin %88'ine tekabül etmiştir. (Karayolu taşımacılığını %8'lik pay ile deniz taşımacılığı takip etmiştir.) Öte yandan, yolcu taşıtları karayolu taşımacılığındaki toplam enerji tüketiminin yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Dünya Bankası verilerine göre, 2016 yılında Yunanistan'da benzin ve motorinin litre fiyatı sırasıyla 1,54 (Avrupa'da en yüksek 6'ncı) dolar ve 1,22 (Avrupa'da en yüksek 15'inci) dolar olmuştur.

Yunanistan karayolu ağı, ülkeyi en ve boydan kesen üç büyük otoban arteri üzerine kurulmuştur. Bu otobanlar, PATHE, EGNATIA ve IONIA otobanlarıdır.

PATHE Otobanı (780 km): Pire, Atina, Selanik ve Evzoni güzergahını birleştiren Yunanistan'ın ana arteri PATHE otobanıdır. Bu arter Patra şehrine uzatılmak suretiyle Yunanistan'ın en büyük üç şehri, Patra, Atina ve Selanik'i birleştirmektedir. PATHE ayrıca ülkenin diğer önemli şehirleri Lamia ve Larisa için çevre yolunu oluşturmaktadır. Kuzeyde ise, ülkenin Makedonya ile sınır şehri olan Evzoni'ye ulaşmaktadır. Otobanın toplam uzunluğu 780 km olup, Atina-Evzoni ayağı Avrupa Rotası'nın (E75) da bir bölümünü oluşturmaktadır.

EGNATIA Otobanı (670 km): Doğuda Kipi şehrinden, batıda Igoumenitsa Limanı'na kadar uzanmaktadır. Otoban 9 dikey bağlantı ile Arnavutluk, Makedonya, Bulgaristan ve Türkiye'ye bağlanmaktadır. Igoumenitsa, Selanik, Kavala ve Dedeağaç limanlarına bağlantı vermektedir. Ayrıca, Egnatia otobanından Yanya, Kastoria, Kozana, Selanik, Kavala ve Dedeağaç havaalanlarına erişim sağlanabilmektedir. Egnatia otobanı ile Türkiye sınırından giriş yapan bir araç yaklaşık 6 saat sonra Adriyatik kıyılarına ulaşabilmektedir. Daha önce bu yolun 11 saatten az olmadığı düşünüldüğünde Trans-Avrupa ulaşım ağındaki önemi ortaya çıkmaktadır.

IONIA Otobanı (196 km): Batı Yunanistan'ın Antirio ve Yanya şehirlerini birbirine bağlayan 196 km uzunluğundaki otobandır. Otoban, Patra, Astakos ve Igoumenitsa Limanları'na erişimi sağlamaktadır. Ionia Otobanı tamamlandığında, 3 saat 30 dakika olan Antirio-Yanya arası 1 saat 40 dakikaya inecektir.

Demiryolları

Yunanistan'da demiryolları kuzeyden güneye uzanmakta olup, ülkenin üç büyük şehri Selanik-Atina ve Patra'yı birbirine bağlar.

Uluslararası Demiryolları Birliği tarafından 2019 yılında yayımlanan verilere göre; Yunanistan'da kullanıma açık demiryolu hattı uzunluğu 2.238 km'dir. Söz konusu uzunluk 1995 yılına göre 245 km azalmıştır.

2015 yılı verilerine göre, demiryolu ile yük taşımacılığı 2014 yılına göre %5,5 oranında, 2005 yılına göre ise %50 oranında düşerek 300 milyon tkm olmuştur. Demiryolu ile yolcu taşımacılığı ise 2014 yılına göre %18 artış ve 2005 yılına göre %30 düşüş ile 1,9 milyon pkm olmuştur.

Yunanistan'da demiryolu ile yük ve yolcu taşımacılığı sektörü monopoldür. Milli demiryollarının inşası ve altyapısı, mevcut demiryollarının geliştirilmesi ve bakımı ile üstyapı, elektromekanik sistem, sinyalleme, telekomünikasyon ve elektrifikasyon, tünel, köprü ve diğer her türlü demiryolu ağları operasyonu için gerekli faaliyetlerden sorumlu Yunanistan Demiryolu Organizasyonu'nun iktisadi teşebbüsü olan TRAINOSE S.A. 2017 yılında özelleşmiştir. Eylül 2017'den beri tüm yük ve yolcu taşımacılığı İtalyan ulusal demiryolu şirketi Ferrovie Dello Stato Italiane tarafından işletilmektedir.

Milli demiryolu işletmesinin özelleşmesi ile birlikte Yunan hazinesine 45 milyon Euro kazanç sağlanırken, işletme hakkını alan İtalyan şirketin 500 milyon Euro'luk ek yatırım yapması beklenmektedir.

Ülkenin zorlu coğrafi yapısı nedeniyle demiryollarının gelişimi diğer ülkelerle mukayese edildiğinde yetersiz kalmıştır. Yunan ekonomisinde önemli yeri olan ülkenin güneyindeki Pire gibi limanlardan Kuzey Yunanistan ve güneydoğu Avrupa'ya uzanan demiryolu hattının yetersiz kalması, taşımacılıkta demiryolunun tercih edilmemesine neden olmaktadır.

Demiryollarının rehabilitasyonunda öncelik, batıdaki Patra Limanı ile Atina arasında yük ve yolcu taşımaya elverişli hatta verilmiştir. Ayrıca mevcut demiryollarının Selanik Limanı ile bağlanması, Yunan interlandı ile olduğu kadar Avrupa ile de çok modlu transit taşımacılığı mümkün kılmaktadır.

Atina'da 2000 yılından sonra inşa edilen mevcut durumda 41 istasyonlu 2 metro hattı ile 24 istasyonlu en eski elektrikli tren hattı Elektrikos ve banliyölerden uluslararası havaalanına ulaşımı sağlayan hızlı tren Proastiakos şehir ulaşımında önemli yer tutmaktadır. Ayrıca, Atina'da

inşası devam eden yeni bir metro hattı ile Selanik'te inşası tamamlanmak üzere olan bir metro hattı bulunmaktadır.

Yunanistan'da Demiryolu Hatları

Limanlar ve Gemicilik

Yunanistan coğrafi konumu itibari ile tarih boyunca denizle iç içe yaşamış bir ülkedir. 200'den fazlasında yerleşim olan 2000 civarındaki ada denizcilik sektörünün gelişmesindeki en temel tarihsel gerekçedir. Yunanlılar adalarla iletişimde kazandıkları tecrübelerini ticarete aktarmayı başararak bugün dünyanın en büyük gemicilik filosuna sahip olmuşlardır. Özellikle II. Dünya Savaşından sonra modernize edilmeye başlayan sektöre 60'lı yıllarda Onassis ve Niarchos tarafından yapılan yatırımlarla hacim ikiye katlanmıştır.

Yunanistan'daki limanlardan yük ve yolcu taşımacılığı AB üyesi ülkelerle rekabete açık olmakla birlikte, Adriyatik'te Yunanistan-İtalya arasındaki seferlerin çoğu ve Ege'deki hatların hemen hemen tamamı Yunanlı şirketler tarafından gerçekleştirilmektedir. AB mevzuatı gereğince kıyı taşımacılığı ve kurvaziyer seferleri 1 Ocak 1999'da AB üyesi ülkelere açılmış, feribot trafiği ise 1 Ocak 2004'de açılması gerekirken açılmamıştır. AB Komisyonunun konuyu Adalet Divanı'na götürmesi ve Adalet Divanı'nın Yunanistan'ı mahkum etme riski üzerine, Hükümeti feribot seferlerinde kısmen de olsa rekabete izin veren bir düzenlemeye gitmiştir. Halen Türkiye'ye komşu Yunan adalarına günlük feribot seferleri yapılabilmektedir.

Devletin içinde bulunduğu ekonomik krizden bugüne kadar etkilenmeyen denizcilik sektörü, 2019 yılına kadar devan eden sermaye hareketlerindeki kısıtlılık nedeniyle, özellikle günlük operasyonel konularda ciddi sorunlar yaşadığını açıklamıştır. Pek çok gemicilik firması, uluslararası mali yükümlülüklerini yerine getirebilmek için geminin gelirlerini yurtdışına kaydırmıştır. O halde dahi dünyadaki ve ülkedeki ekonomik krizden etkilenmeyen yegâne sektörün denizcilik olduğu söylenebilir. Öyle ki Yunan gemiciliği uluslararası lider konumunu halen korumaktadır. Nitekim denizyolu ile yapılan ticaretin %20'si Yunan sahipli gemiler tarafından gerçekleştirilmektedir.

2018 yılı verilerine göre, dünyada en büyük filoya sahip ülkelerin başında Yunanistan gelmektedir. Dünyada en fazla gemiye sahip ilk beş ülke (sırasıyla Yunanistan, Japonya, Çin, Singapur ve Hong Kong) tonaj olarak dünyadaki gemilerin yarısına karşılık gelmektedir.

2018 yılsonu itibariyle, dünyada en fazla petrol tankeri, gaz tankeri ve dökme yük gemisine sahip ülke Yunanistan'dır.

AB toplam gemi filosunun neredeyse yarısı Yunan sahiplidir. Söz konusu gemilerin yarısına yakını Yunan bayrağı, diğer yarısı ise farklı AB ülkelerinin bayraklarıyla faaliyet göstermektedir.

Yük taşımacılığı rakamlarına bakıldığında, 2016 yılında gemilerle taşınan yük miktarı, bir önceki yıla göre %4,8 artarak 175 milyon tona çıkmıştır. Söz konusu miktarın yaklaşık %58'i AB dışındaki limanlardan/limanlara taşınmıştır. Bunun yanı sıra, Yunanistan ile AB limanları arasında taşınan yük miktarı 2016 yılında %21 oranında artmıştır.

2018 yılında Yunanistan sahipli 1.000 gross tonun (gt) üzerindeki 4.536 geminin toplam ağırlığı 349,2 milyon dedveyt tona (dwt) ulaşmıştır. Bu rakam tüm dünyada 1.000 gt üzerindeki toplam gemilerin yaklaşık %18 dwt'sine ve toplam Avrupa Birliği gemi filosunun neredeyse yarısına tekabül etmektedir.

2017 yılı için, Yunan bayraklı gemi filosunun ortalama yaşı 13,7'dir. Yunan sahipli gemilerin yaş ortalaması ise 11,5'dir. Dünya gemi filosunun ortalama yaşı ise 14,6'dır.

Yunanistan'ın Gemi Filosu			
	Gemi Sayısı	Bin Dedveyt Ton (Dwt)	Dünyadaki Payı (Dwt) (%)
2013	3.826	258.484	15,4
2014	4.017	279.430	16,1
2015	4.136	293.087	16,3
2016	4.199	308.837	16,7
2017	4.371	330.176	19,7
2018	4.536	349.195	17,8

Kaynak: UNCTAD

Yunanların yabancı bandıralı gemi bulundurmalarının en önemli nedeni; bir geminin Yunan bayrağı taşıması durumunda belirli sayıda Yunan mürettebatın istihdam edilmesi zorunluluğu (ki Yunan işçi istihdamı daha maliyetlidir) ve tonaja bağlı olarak artan vergi oranlarıdır.

Yunanistan'daki Başlıca Limanlar
Pire
Selanik
Patra
Lavrio
Volos
Korfu
Dedeagaç
Elefsina
İgumenitsa
Kavala

Yunanistan'da yük ve yolcu taşımacılığına elverişli liman sayısı 140'ın üzerindedir. Pire limanı, Yunanistan'ın en büyük limanı olup konteyner, kuru yük, tanker ve Ro-Ro gemilerine hizmet vermektedir. Ülkenin ikinci büyük limanı Selanik Limanı'nın ise coğrafi konumu itibariyle Yunan gemicilik sektörü için ayrı bir önemi vardır.

2016 yılında sadece Pire Limanında elleçlenen yük miktarı 41 milyon ton olmuştur. Bu miktar Pire Limanı'nın AB Limanları içerisinde 15'inci sıraya taşımaktadır. Hâlihazırda Akdeniz'de en fazla bağlantı yapılan liman Pire Limanı olmuştur.

Ülkenin en büyük limanı olan Pire Limanı İşletmesi'nin çoğunluk hissesi 2016 yılında China Ocean Shipping Company (COSCO) tarafından satın alınmıştır. Çin'li COSCO'nun Pire Limanındaki bu yatırımı, Yunanistan'ın Uzak Doğu limanları ile bağlantı kurulmasında süre, sıklık ve maliyet açısından Kuzey Avrupa Limanlarına karşı rekabetçi bir alternatif potansiyeli sunmaktadır.

Benzer şekilde, Selanik Limanı'nın çoğunluk hissesinin özelleşmesi ve Alman, Fransız ve Rus-Yunan firmaların konsorsiyumunca satın alınmasıyla, önümüzdeki süreçte yapılması öngörülen yatırımın rekabetçilik avantajı sağlayacağı tahmin edilmektedir.

Havayolları

Yunanistan 2019 yılı itibariyle 15'i uluslararası, 26'sı iç hatlar ve 4'ü de lokal olmak üzere 45 havaalanına sahiptir. Atina, Selanik, Iraklio, Rodos, Korfu, Kos, Chania, Zakintos, Samos, Mikonos ve Santorini ülkedeki başlıca havaalanlarıdır. 2001 yılına kadar yetersiz donanımlı Atina Elliniko Havaalanı Yunanistan'da hava trafiğinin en önemli bölümünü üstlenmiş durumdaydı. 28 Mart 2001 tarihinde, Atina'nın güney doğusunda bulunan Spata'da başlangıç kapasitesi her yıl 16 milyon yolcu olan ve 50 milyon yolcu kapasitesine genişletilmesi hedeflenen ikiz pistli yeni bir havaalanı (Eleftherios Venizelos) açılmıştır.

Atina Uluslararası Eleftherios Venizelos Havalimanı'nın 2026 yılında sona erecek 30 yıllık imtiyaz sözleşmesi, 2019 yılında 20 yıl süre ile uzatılmıştır.

Yunan Özelleştirme İdaresi ülkedeki 14 bölgesel havalimanının özelleştirmesi ile ilgili olarak Alman Fraport Grup ve Sntel Limited ile anlaşmaya varmıştır.

Telokominikasyon

Ülkede telekomünikasyon hizmetlerinin liberalleştirilmesi sabit hat, mobil hat ve internet tedarikçi firma sayısında büyük artış yaratmıştır.

1949 yılında kurulan ve 2000 yılı başlarına kadar Yunanistan'da monopol olarak faaliyet gösteren OTE; Yunanistan'ın en büyük telekomünikasyon kuruluşudur. 2001'den sonra gerek sabit gerekse mobil telekomünikasyon hizmeti sağlayan şirketler Yunan pazarında faaliyet göstermeye başlamıştır. Rekabete açılmasına rağmen bu sektörde Avrupa'nın da ilk 10 şirketi arasında yer alan OTE hala en büyük olma özelliğini sürdürmektedir. WIND, Cosmote (OTE) ve Vodafone ülkede faaliyet gösteren mobil telefon operatörleridir.

2017 yılında kayıtlı mobil telefon bağlantısı önceki yıla göre %1,5 artarak 16,2 milyon'a, aktif bağlantı sayısı ise %3,2 artışla 13 milyona çıkmıştır. Aynı yıl, mobil telefon operatörlerinin piyasa payı ise; COSMOTE %46,3, VODAFONE %30,9 ve WIND %22,4 şeklinde gerçekleşmiştir.

Yunan Telekomünikasyon Kurumu'nun açıkladığı verilere göre; 2017 yılında sektörün GSYİH'ya katkısı %2,8 olmuştur. Aynı yıl itibariyle sektörde çalışan sayısı 2016 yılına göre %1,8 artarak 16,8 bin'den 17,1 bin'e yükselmiştir.

Alan adı uygulamasında ise (.gr ve alt ayrımları com.gr, net.gr, org.gr, gov.gr vs) 2015 yılı itibariyle toplamda yaklaşık 433.000 rakamına ulaşılmıştır. (www.eett.gr)

3.2.5 Enerji

Yunan Enerji Ekonomileri Birliği tarafından hazırlanan 2019 yılı Raporu'na göre; Yunan enerji sektörü, büyük ölçüde 70'lerin petrol krizinden sonra elektrik üretimi için stratejik olarak seçilen linyite dayanan geleneksel yakıtların yüksek oranda tüketildiği bir yapı arz etmektedir. Ayrıca, Yunan enerji sektörü büyük oranda ham petrol, petrol ürünleri ve doğal gaz ithalatına bağımlıdır. Bu bağlamda doğal gazın nihai enerji tüketimine nüfuzunda yaşanan artış, bunun ülke için köprü yakıt olmasını destekler mahiyettedir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının sistemde yaygınlaşması ve enerji verimliliğindeki iyileşme Yunanistan'ın AB politikaları ile uyum çabasını da göstermektedir. Yunanistan'da enerji sektörü brüt katma değere ve istihdama katkısı açısından diğer pekçok AB ülkesinden daha ileri durumdadır.

Önümüzdeki dönemde sektörde beklenen gelişmeler şu şekilde belirtilebilir:

- 2030 yılı itibariyle %32 Yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanmaya ilişkin AB tarafından öngörülen düzenlemenin uygulamaya geçirilmesi ve doğal gaz gibi daha ucuz enerji kaynaklarının kullanımının tercih edilmesi
- Elektrik sektöründe Yunan Elektrik Dağıtım İşletmecisi ADMIE'nin, doğal gaz sektöründe doğal gaz dağıtım işletmecisi DESFA'nın 2018 yılındaki özelleştirmelerinin ardından, Yunan Elektrik Kurumu PPC'nin, doğal gaz yüklenicisi DEPA'nın ve Hellenic Petroleum (HELPE)'un özelleştirmesinin gerçekleştirilmesi
- Elektrik ve doğal gaz piyasalarının liberalleştirilmesi ve üretim ve tedarığın dağıtım alanından tamamen ayrılması
- Yunanistan'ın Avrupa'ya doğal gaz, elektrik ve petrol kaynaklarının ulaştırılmasında giriş kapısı olmasını sağlayacak TAP doğal gaz boru hattı gibi büyük altyapı projelerinin artması
- Akıllı şebekeler ve akıllı binalar gibi teknolojik unsurlara yatırım ile enerjinin etkin kullanımının sağlanması ve maliyetlerin düşmesi
- Yunan adalarının elektrik ihtiyacının anakaradan karşılamasına yönelik devasa altyapı projelerinin hayata geçirilmesi
- AB'nin Tek Enerji Pazarı modeli çerçevesinde Yunan Enerji Borsa s'ının kurulması

Yunanistan'da 2007 yılından bu yana elektrik piyasasında tüketicilerin alternatif elektrik sağlayıcılardan faydalanma imkanı bulunmaktadır. Bununla birlikte, piyasada gerçek anlamda bir rekabetten bahsetmek güçtür, zira Yunan Elektrik Kurumu (DEH), 2019 yılı itibariyle piyasanın %79,8'ini elinde tutmaya devam etmektedir.

Doğal gazda ise, toptan doğal gaz piyasası 2017 yılında, perakende gaz piyasası ise 2018 yılında liberalleşmiştir. Yunan doğalgaz piyasası, halihazırda ithalata ve üçüncü kişilerden doğal gaz tedarikine imkan sağlayan düzenlemeleri içermektedir.

Yunanistan toplam enerji ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmekte olup, enerji alanında dışa bağımlı bir ülke konumundadır. Petrol ve petrol ürünlerinde bağımlılık oranı yaklaşık %98 ve katı yakıtlarda (kömür ve linyit) yaklaşık %4,8'dir. Doğalgazda Yunanistan ihtiyacının tamamını ithalattan karşılamaktadır. Bu nedenle enerji sektörü Yunanistan'ın dış ekonomik ve ticari ilişkilerinde pozitif zemin kazanma arzusunda olduğu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Enerji ihtiyacı istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmekle birlikte, kişi başına tüketim açısından AB ülkeleri arasında alt sıralarda yer almaktadır.

2017 yılı verilerine göre, Yunanistan'da kişi başı elektrik tüketimi 5.287 KWh, üretimi ise 4.837 KWh olmuştur. Aradaki fark toplam tüketimin yaklaşık %8,5'ine tekabül etmekte olup, elektrik açığı ithalat ile karşılanmaktadır. (Yunanistan'ın de elektrik enerjisi ithalatı yaptığı ülkelerden biri de Türkiye'dir.)

Benzer şekilde, Yunanistan'ın doğalgaz üretiminin bulunmaması nedeniyle, tüketim ihtiyacı ancak ithalat ile kapatılmaktadır. (Yunanistan'ın de elektrik enerjisi ithalatı yaptığı ülkelerden biri de Türkiye'dir.)

Yunanistan'da ham petrol üretimi de bulunmadığından, ülkenin ham petrol ihtiyacı ithalatla sağlanmaktadır.

Eurostat'ın 2017 yılı verilerine göre; Yunanistan'ın toplam enerji üretim kapasitesi kişi başına 15.606,19 KWh olup, 4.525,80 KWh/kişibaşı yenilenebilir enerji kaynakları, 2.184,87 KWh/kişibaşı hidroelektrik ve 8.895KWh/kişibaşı fosil yakıtlar olarak ayrılmaktadır. Böylece toplam üretimin, %57'si fosil yakıtlardan, %14'ü hidroelektrik, %29'u yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanmaktadır.

Enerji Tüketimi	2017
Fosil Yakıtlar	57%
Yenilenebilir Enerji Kaynakları	29%
Hidroelektrik	14%

Yunanistan'da enerjiyle bağlantılı vergiler özellikle son on yıldır artmaktadır. Bu vergiler tüketimi yeşil enerji kaynaklarına yönlendirme açısından bir sonuç doğurduğu gibi hükümet gelirleri anlamında da ciddi bir kaynağı oluşturmuştur. Özellikle 2009'dan sonra vergilerde ciddi artışlar yapılmıştır. 2008 yılında hükümetin bu vergilerden elde ettiği gelir yaklaşık 5 milyar avro olurken, bu rakam 2017 yılında 7,2 milyar avroya kadar yükselmiştir. (Yunan Aerosol Araştırma Birliği HAEE)

Eurostat verilerine göre, 2018 yılı itibariyle Yunanistan'da toplam nihai enerji tüketiminin %18'i yenilenebilir kaynaklardan sağlanmaktadır. Benzer şekilde, toplam elektrik enerjisi üretiminin %26'sı yenilenebilir kaynaklardan elde edilmektedir.

Yunanistan'da enerji sektörü, Yunan Enerji Düzenleme Kurumu (YEDK-RAE) tarafından düzenlenmektedir.

3.2.6 Doğal Kaynaklar ve Madencilik

Yunanistan mineral zenginlikler bakımından bir hayli çeşit barındırmakta olup, dünya çapında boksitin en önemli tedarikçilerindendir. Alüminyum, kurşun-çinko, nikel, bakır, krom, altın, gümüş, linyit ülkede bulunan değerli madenlerdir.

Maden sanayi başlıca, 210/1973 sayılı Maden Kanunu ve 2011/12050 sayılı Madencilik ve Taşocakları Yönetmeliği ile düzenlenmektedir. Madencilik'in çevresel boyutu ise AB'nin çevresel etkiler ve ormancılık düzenlemeleri çerçevesinde ele alınmaktadır.

Bu mahiyette, Yunan madencilik mevzuatı, özel kişi ve kuruluşların madencilik faaliyetlerine izin vermekte, ilk müracat edene imtiyaz hakkı önceliği sağlamaktadır. Madencilik anayasal güvence altındadır.

Maden hakkı madencilik araştırmalarının akabinde verilir. Maden Kanunu'nun 20.maddesine göre; maden arama lisansı Avrupa Birliği üyesi olmayan vatandaşlara ya da şirketlere verilmez. Bununla birlikte, sahibinden maden arama hakkı devralınabilir ya da kiralanabilir.

Madencilik hakkı, Cumhurbaşkanlığı Kararı ile tapuda kayıtlı gerçek ve tüzel kişilere verilmektedir. Madencilik hakkı normal şartlarda 50 yıl olup, ilgili Bakanlık kararı ile tercihli iki kere 25 yıl uzatma verilebilir.

Madencilik sektörünün enerji ve imalat sektörü içinde değerlendirilmesi nedeniyle, GSMH içindeki payı net olarak hesaplanamamaktadır. Ancak, geçmişte bu oranın % 1'in altında olduğu dikkate alındığında ve sektörde önemli bir gelişme yaşanmadığı düşünüldüğünde, genel kabul bu payın halen %1 civarında olduğudur.

Resmi kayıtlarda ülkenin % 22'lik bölümünün ormanlarla kaplı olduğu görülmekle birlikte, son yıllarda sıkça rastlanan orman yangınları nedeniyle bu oranın % 17'lere düştüğünü gösteren araştırmalar bulunmaktadır.

3.2.7 Özelleştirme

Yunanistan'daki özelleştirmeler AB ile yürürlükte olan Ekonomik ve Parasal Birlik çerçevesinde gerçekleştirilmekte olup, yaşanan ekonomik kriz ve uluslararası gelişmeler özelleştirme girişimlerini hızlandırmıştır.

Özelleştirmeler, 2010 yılından bu yana Yunanistan ile kreditorleri arasındaki yardım anlaşmalarında anahtar rolü oynamıştır. Fakat ülke, 50 milyar avro değerindeki özelleştirme hedefine henüz yaklaşmamıştır.

Ülkede kısa ve uzun vadede uluslararası ihaleye çıkılacak önemli projelere aşağıda yer verilmektedir.

ALTYAPI PROJELERİ

10 Liman projesi: Volos, Rafina, Igoumenitsa, Patra, Dedeoğaç, Iraklion, Elefsina, Lavrion, Korfu ve Kavala limanlarının Anonim şirket mahiyetindeki işletmelerinin özelleştirilmesi. Yunanistan Kamu Malvarlığı Değerlendirme Fonu (HRADF), sözkonusu liman işletmelerinin %100 hisselerini elinde tutmakta olup, bu şirketlerin 2042 yılına kadar işletme hakkı vardır.

İlaveten HRADF, 2019 yılı Nisan ayında Mykonos Limanı'nın özelleştirilmesine ilişkin süreci başlatmak üzere danışmanlık ihalesine çıkacağını duyurmuştur.

Egnatia Otoyolu: Yunanistan Kamu Malvarlığı Değerlendirme Fonu (HRADF), Yunanistan'ın kuzeyini doğudan batıya kesen Egnatia Otoyolu ve Otoyol'a bağlanan üç dikey yolun maksimum 40 yıllığına finans, işletme, bakım ve kullanım hakkı imtiyaz sözleşmesi için bir uluslararası ihale açmış, dokuz yatırım grubu ihaleye teklif sunmuştur. Egnatia Otoyolu, Yunanistan'ı İtalya'ya bağlayan ülkenin batısındaki Igoumenitsa limanından Türkiye sınırındaki Kipi'ye kadar toplam 670 km uzunluğundadır. Egnatia Otoyolu'nu Arnavutluk, Makedonya ve Bulgaristan'a bağlayan üç dikey yol ise toplam 225 km uzunluğundadır.

Marinalar: Alimos, Argostoli (Kefalonia), Sakız, Itea, Pylos, Rodos, Selanik ve Zakintos Marinalarının özelleştirilmesi.

Son Dönemde Özelleştirmesi Gerçekleşen Önemli Projeler:

Helliniko (Atina'nın eski Havaalanı) Arazisi: Yunan Parlamentosu, Atina'nın eski havaalanı arazisinin kontrolünü elinde bulunduran Hellinikon S.A.'nin satışına ilişkin Mutabakat Zaptı'nı 21.09.2016 tarihinde onaylamıştır. Bahse konu Mutabakat Zaptı'nın Yunan Parlamentosu'nda onaylanması, Yunanistan'ın kreditorleri ile yapmış olduğu kredi anlaşmasının koşullarından birini teşkil etmektedir.

Mutabakat Zaptı, Hellinikon S.A. hisselerinin %100'ünün ve Hellinikon arazisinin % 30'unun mülkiyetinin Lamda Development Şirketi'nin bir iştiraki olan Hellinikon Global I. S.A.'ye devrini ve arazinin yatırımcı şirket tarafından 99 yıllığına işletilmesini ve geliştirilmesini öngörmektedir. (Lamda Development, bahse konu özelleştirme ihalesini Abu Dabi'den "Al Maabar", Çinli "Fosun Group" ve Yunan "Latsis Group"un ortaklığında 2014 yılında kazanmıştı.) Hellinikon arazisi, Avrupa'nın en geniş hacimli ve değerli sahil bölgelerinden biri olup 6,2 milyon metrekare alanı kapsamaktadır. Toplam yatırım tutarının 8 milyar Euro olacağı tahmin edilen proje kapsamında, oteller, konut alanları, eğlence, alışveriş ve ofis merkezleri, park, marina vb. alanların inşası öngörülmektedir. Ancak Helliniko'nun özelleştirilmesi bölgenin tarihi alan olduğu gerekçesiyle sivil toplum kuruluşlarının tepkisini çekmekte, yapılan itirazlar nedeniyle projenin uygulamaya geçirilmesi sürekli olarak ertelenmektedir.

Pire Liman İşletmesi (OLP): Pire Limanı'nın % 51 hissesinin Çin'in Cosco Shipping Corporation Ltd. Şirketi'ne devir işlemleri 10.08.2016 tarihinde resmen tamamlanmıştır. Pire Limanı'nın % 51 hissesi Cosco Şirketi'ne 280,5 milyon Euro bedelle satılmıştır. Cosco Şirketi'nin, imtiyaz sözleşmesi kapsamında yapmakla yükümlü olduğu projeler için 5 ila 7 yıl içerisinde toplam 293,8 milyon Euro yatırım gerçekleştirmesi öngörülmektedir. Bahse konu projeler arasında yolcu gemisi limanının genişletilmesi, gemi inşa alanının iyileştirilmesi, Ro-Ro Limanı'nda çok katlı garaj yapımı yer almaktadır. Şirketin zorunlu yatırımları yapmasının ardından 88 milyon Euro bedelle Pire Limanı'nın % 16'lık hissesini de alarak toplam hisse oranını % 67'ye çıkarması beklenmektedir.

İŞLETMELER

İşletme:	
DEPA S.A - Yunan Gaz Şirketi	4001/2011 sayılı Yasada 4643/2019 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle DEPA S.A.'in DEPA Commercial ve DEPA Infrastructure olarak ikiye bölünmesi ve her iki Şirketteki Yunan Özelleştirme İdaresi (HRADF)'nin %65 ve HELPE'nin %35 hisselerinin satışı kararlaştırılmıştır.
DEH- Yunan Elektrik Şirketi	%17 hissesinin satışı
EYDAP – Attiki Bölgesi Su ve Kanalizasyon Şirketi	Hisselerin %11'inin satışı (Yunan Özelleştirme İdaresi hisselerin %27'sini elde tutmaktadır).
EYATH-Selanik Su ve Kanalizasyon Şirketi	Hisselerin %24,02'sinin satışı(Yunan Özelleştirme İdaresi hisselerin %74'ünü elde tutmaktadır).
HELPE- Yunan Petrolleri A.Ş.	Yunan Özelleştirme İdaresi'nde bulunan %50,1'lik hissenin satışı
ELTA - Yunan Posta Kurumu	Henüz özelleştirme yöntemi kesinleşmemiştir.
Güney Kavala Doğalgaz Deposu	Güney Kavala Doğalgaz Depolaması Tesisi olarak geliştirilmesi ve kullanılması

ARAZİ DEĞERLENDİRMESİ

Yaklaşık 70.000 kamu arazi ve binasının önümüzdeki kısa ve uzun vadede ihaleye çıkarılarak özel kullanıma tahsis edilmesi planlanmaktadır.

Kalkındırma Çalışmaları Yapılabilecek Devlet Arazileri:

İsim	Yer	Tanımı
Possidi	Halkidiki	Turistik tesis
Markopoulo Equestrian Merkezi	Attiki	Spor tesisi
Kassandra Golf	Halkidiki	Golf sahası, lüks otel ve yazlık site
Vartholomio İlia	Mora Yarımadası	Lüks otel, yazlık site ve golf alanı tesisine uygun

Kaynak: Yunanistan Kamu Malvarlığı Değerlendirme Fonu (HRADF)

HRADF'ın portföyünde bulunan ve özelleştirme süreci devam eden işletmelere ilişkin ayrıntılı bilgilere, adı geçen kurumun web sayfasından (<http://www.hradf.com/en>) erişim sağlanabilmektedir.

Kamuya ait gayrimenkullerin satışına ilişkin duyurulara <https://www.e-publicrealestate.gr/?lang=en> web sayfasından erişim sağlanabilmektedir.

4. BÖLÜM: DIŞ TİCARET

4.1 GENEL

1990'lı yıllarda Doğu Bloku'nun çökmesi sonucunda, sanayileşmiş ülkelerin ucuz işgücünden faydalanmak amacıyla üretim birimlerini bu ülkelere taşıması ve düşük maliyetli üretime başlamaları; ayrıca, Çin, Kore, Hindistan ve Pakistan gibi Uzakdoğu ülkelerinin çok düşük fiyatlarla Yunanistan'ın da içinde bulunduğu AB pazarlarına girişi ile Yunan imalat sanayi sıkıntılı bir döneme girmiştir.

Yunanistan'ın 1981 yılındaki AB üyeliğinden sonra dış ticaretindeki açık giderek büyümüştür. Üyelik öncesinde % 50'lere varan korunma oranları sayesinde dış ticaret göreceli olarak kontrol altında iken 1990'ların başında neredeyse tüm koruma oranları kaldırılmıştır.

2000'li yıllar itibariyle, Uzakdoğu menşeli ürünlerin Yunan pazarındaki artan payı Yunanistan'da ağırlıklı olarak mobilya, tekstil, hazır giyim, seramik ve inşaat malzemeleri sektöründe ciddi rahatsızlıklara neden olmuş, üretici firmaların büyük bir kısmı üretim birimlerini kapatarak ithalata yönelmeye başlamıştır.

Bu çerçevede, Yunanistan'ın sektör bazındaki ihracatının ağırlıklı olarak hammadde, yarı mamuller ve tarım ürünleri gibi geleneksel ve nispeten düşük katma değerli ürünlerden oluştuğu görülmektedir. Gerek üretimde gerekse ihracatta geleneksel olarak önemli bir yere sahip olan tarım sektörünün toplam ihracattan aldığı pay yaklaşık %20 civarındadır. En önemli tarımsal ihraç ürünleri yaş meyve ve sebze, pamuk, tütün ve zeytinyağıdır. Yunanistan'ın bitkisel üretiminde önemli bir ürün olan pamuğun ihracatı ise 2018 yılı itibariyle 340 milyon avro olmuştur. (Ülkemiz de Yunanistan'dan pamuk ithalatı yapmaktadır.)

Yunanistan'ın Dış Ticareti (Milyon Avro)												
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İhracat	17.147	21.156	17.379	20.774	23.963	27.332	27.300	26.899	25.486	25.129	28.463	33.439
İthalat	55.517	64.123	51.296	50.044	47.882	48.601	46.036	46.779	42.580	43.005	48.952	55.159
Denge	-38.370	-42.967	-33.917	-29.270	-23.919	-21.269	-18.736	-19.880	-17.094	-17.876	-20.488	-21.720
Hacim	72.664	85.279	68.674	70.818	71.846	75.933	73.337	73.678	68.066	68.134	77.415	88.598
Karşılama Oranı (%)	30,9	33,0	33,9	41,5	50,0	56,2	59,3	57,5	59,9	58,4	58,1	60,6

Kaynak: Trademap

Yunanistan'ın 2018 yılında gerçekleştirdiği toplam ihracat yaklaşık 33,4 milyar avro olmuş ve bir önceki yıla göre %17,4 oranında artmıştır. Söz konusu artışta özellikle işlenmiş enerji ürünleri, elektriksiz makineler ve eczacılık ürünlerinin ihracatındaki artış etkili olmuştur.

Özellikle enerji ve tüketim ürünlerinde büyük ölçüde ithalata bağımlı olan Yunanistan dış ticarete geleneksel olarak açık veren bir ülkedir. 2018 yılı dış ticaret açığı bir önceki yıla göre %6 oranında artarak yaklaşık 22 milyar avro olmuştur.

Söz konusu dış ticaret açığı büyük ölçüde mineral yağ ve yakıtlar, motorlu kara taşıtları ve elektriksiz makinelerden kaynaklanmıştır. Nitekim en fazla dış ticaret açığı verdiği ürünlerin başında 4,5 milyar avroluk açık ile petrol ve doğalgaz gelmektedir. Fosil yakıtlarda kaydettiği ticaret açığı toplam ticaret açığının yaklaşık %21'idir. Enerji sektörü ithalatını, dış ticaret açığından aldığı %20'lik pay ile elektrikli ve elektriksiz makineler izlemektedir.

Yunanistan'ın İhracatında Belli Başlı Ürünler (Milyon Avro)						
	2014	2015	2016	2017	2018	
TOPLAM İHRACAT	26.899	25.486	25.129	28.463	33.439	
1 Mineral Yakıt ve Yağlar ve Diğer Enerji Ürünleri	10.343	7.595	6.907	8.972	11.479	
2 Alüminyum ve Alüminyumdan Eşya	1.284	1.406	1.391	1.606	1.751	
3 Elektriksiz Makineler	1.048	1.257	1.291	1.287	1.588	
4 Eczacılık Ürünleri	1.038	1.014	1.057	1.180	1.467	
5 Plastics and articles thereof	985	993	1.003	1.111	1.179	
6 Sebzeler ve Meyvelerden Elde Edilen Ürünler	887	934	939	971	1.049	
7 Elektrikli Makineler	919	949	986	1.020	996	
8 Sınıflandırılmamış Eşya	545	569	518	510	903	
9 Meyveler	823	796	885	848	893	
10 Hayvansal ve Bitkisel Yağlar	345	747	698	594	721	

Kaynak: Trademap

Yunanistan'ın ihracatındaki belli başlı ürünlere bakıldığında, ilk sırada mineral yakıt ve yağların geldiği görülmektedir. Nitekim büyük ölçüde işlenmiş rafineri ürünlerinden oluşan bu ürün grubunun ihracatı genel ihracatın yaklaşık %34'ünü oluşturmaktadır. Söz konusu ürünleri alüminyum ve alüminyumdan eşya ile elektrikli ve elektriksiz makineler izlemektedir. Yunanistan'ın ihracatında genel sektörler itibariyle ilk on ürün grubunun ihracatı genel ihracatın %65'ine tekabül etmektedir.

Yunanistan'ın İthalatında Belli Başlı Ürünler (Milyon Avro)						
	2014	2014	2014	2014	2014	
TOPLAM İTHALAT	46.779	42.580	43.005	48.952	55.159	
1 Mineral Yakıt ve Yağlar ve Diğer Enerji Ürünleri	16.067	11.354	9.743	12.241	15.982	
2 Elektriksiz Makineler	2.605	2.846	3.035	3.292	3.914	
3 Elektrikli Makineler	2.158	2.326	2.443	2.436	2.918	
4 Eczacılık Ürünleri	2.607	2.686	2.735	2.906	2.839	
5 Motorlu Kara Taşıtları	1.537	1.565	1.806	1.920	2.260	
6 Plastik ve Plastikten eşya	1.501	1.540	1.636	1.665	1.805	
7 Sınıflandırılmamış Eşya	18	97	116	244	1.410	
8 Demir ve Çelik	813	743	850	1.059	1.330	
9 Gemiler ve diğer su taşıtları	1.856	1.604	1.940	3.088	1.301	
10 Organik Kimyasallar	758	749	697	891	1.283	

Kaynak: Trademap

Yunanistan'ın ithalatındaki belli başlı ürünlere bakıldığında, sektör olarak ihracat kalemleri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. İthalattaki en büyük kalemi oluşturan enerji ürünleri toplam ithalatın yaklaşık %29'unu oluşturmakta, bu ürünleri elektriksiz ve elektrikli makineler ile eczacılık ürünleri (ilaçlar) izlemektedir.

Yunanistan'ın En Fazla İhracat Yaptığı Ülkeler						
	2014	2015	2016	2017	2018	2018 pay %
İtalya	2.474	2.900	2.818	3.035	3.452	10,3
Almanya	1.762	1.854	1.926	2.016	2.109	6,3
Türkiye	3.271	1.710	1.351	1.953	2.034	6,1
GKRY	1.234	1.415	1.520	1.724	1.750	5,2
Lübnan	613	767	1.049	1.251	1.489	4,5

Yunanistan'ın dış ticaretinde AB'nin payı oldukça büyüktür. Nitekim ihracatın ve ithalatın yarısı AB ile yapılmaktadır. Yunanistan'ın en fazla ihracat yaptığı ilk ülkelerin başında İtalya, Almanya ve Türkiye gelmektedir. Söz konusu ülkelere yaptığı ihracatın büyük bölümünü yakıtlar ve mineral yağlar, ilaçlar, pamuk, polipropilen ve alüminyum oluşturmaktadır.

En fazla İhracat Yaptığı Ülkelerde Öne Çıkan Ürünler	
İtalya	Petrol yağları ve mineral yakıtlar, Zeytinyağı, Bilgi işlem makineleri
Almanya	İlaçlar, Peynir, Alüminyum
Türkiye	Petrol yağları ve mineral yakıtlar, Pamuk, Propilen
GKRY	Petrol yağları ve mineral yakıtlar, ilaçlar, Telefonlar
Lübnan	Petrol yağları ve mineral yakıtlar, Petrokok, Petrol gazı

Yunanistan'ın En Fazla İthalat Yaptığı Ülkeler						
	2014	2015	2016	2017	2018	2018 pay %
Almanya	4.647	4.518	4.690	4.998	5.565	10,1
Irak	3.902	2.998	2.365	3.141	4.548	8,2
İtalya	3.515	3.346	3.576	3.728	4.153	7,5
Rusya	4.834	3.407	2.818	3.441	4.139	7,5
Çin	2.493	2.551	2.887	2.718	3.591	6,5

Yunanistan'ın en fazla ithalat yaptığı ülkelere bakıldığında ise, Almanya'nın ilk sırada geldiği görülmektedir. Genel ithalatının yaklaşık %10'unu Almanya'dan gerçekleştirmektedir. Türkiye ise Yunanistan'ın genel ithalatından aldığı %3,3'lük pay ile 9'uncu sırada gelmektedir.

En fazla ithalat yaptığı ülkelere başlıca ithal ettiği ürünler çeşitli ilaçlar, binek otomobiller ve yedek parçaları, ham petrol, petrol gazı, alüminyum levhalar ve gemilerdir.

En Fazla İthalat Yaptığı Ülkelerde Öne Çıkan Ürünler	
Almanya	İlaçlar, Binek araçlar, Organik kimyasallar
Irak	Ham petrol, meyveler, Taşıt yedek parçaları
İtalya	Binek araçlar, ilaçlar, petrol yağları ve mineral yakıtlar
Rusya	Petrol yağları ve mineral yakıtlar, Ham petrol, Petrol gazı
Çin	Bilgi işlem makineleri, Alüminyum levhalar, Yolcu ve yük gemileri

4.2 DIŞ TİCARET MEVZUATI

1981 yılından beri AB üyesi olan Yunanistan'da dış ticaret, AB ortak mevzuatına göre yürütülmektedir. Yunanistan'ın AB'nin Ortak Dış Ticaret Politikası dışında ulusal bir dış ticaret mevzuatı bulunmamakta, dış ticaret alanındaki ulusal mevzuat AB direktiflerinin ulusal mevzuata uygulanması ile yürütülmektedir.

AB uygulamalarına paralel olarak, uluslararası anlaşmalarla ticareti yasaklanan mallar dışında ithali yasak bir ürün bulunmamaktadır.

Yunanistan'da ihracat işlemi, tek idari belge ve faturaya ilaveten, bazı durumlarda Yunanistan'ın iç mevzuatına ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak ihracatın yapılacağı ülkeye ve ihraç edilecek ürüne göre değişen kontrol ve kayıt belgeleri ile birlikte serbestçe gerçekleştirilmektedir.

AB Komisyonu tarafından belirlenen Ortak Gümrük Tarifesi uygulanmaktadır. Tarım ürünleri ticaretinde AB'nin Ortak Tarım Politikaları çerçevesinde ortak piyasa düzenlemeleri uygulanmakta olup, sanayi ürünlerinde AB içerisinde ortak düzenlemeye tabi malların ithalatında sağlık, çevre ve güvenlik koşullarına uygunluk şartı aranmaktadır. Bu çerçevede Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Tarımsal Kalkınma ve Gıda Bakanlığı tarafından piyasa gözetimi ilkeleri çerçevesinde kontroller uygulanmaktadır.

AB'nin bir üyesi olarak Yunanistan, Ortak Dış Ticaret politikasının gereği olarak AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı anlaşmaları üstlenmektedir. Bu çerçevede EFTA Ülkeleri, Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri, Güney Afrika Cumhuriyeti, Akdeniz Ülkeleri, Meksika ve Şili gibi AB'nin STA imzaladığı ülkelerle serbest ticaret anlaşması hükümleri geçerli olup, AB'nin gelişme yolundaki ülkelere GSP (Generalized System of Preferences) mekanizması çerçevesinde uyguladığı tek taraflı taviz sistemi yürürlüktedir.

AB ülkeleri ile Yunanistan arasında gümrük vergileri ve eş etkili vergilerle miktar kısıtlamaları ve benzeri önlemlerden muaf olarak, mallar serbest dolaşmakta, AB dışındaki

ülkelere Ortak Gümrük Tarifesi uygulanmaktadır. Tarım ürünleri itibariyle AB'nin Ortak Tarım Politikası çerçevesinde ortak piyasa düzenlemeleri ve telafi edici mekanizmalar uygulanmaktadır. İthalatta KDV, piyasa fiyatı ve gümrük vergisi üzerinden tahsil edilmekte ve gümrük vergisinin matrahı AB Komisyonu direktiflerince DTÖ Gümrük Kıymet Kodu hükümlerine paralel olarak belirlenmektedir. İthalatta haksız rekabetin önlenmesine ilişkin anti-damping kuralları AB düzeyinde ve AB Komisyonu tarafından uygulanmaktadır.

4.3 TARİFE DIŞI ENGELLER

Ticaret serbestisi bulunan Yunanistan'da ithalat için herhangi bir izne ya da lisansa gerek yoktur. Ancak, bazı ürünler için Yunanistan'a giriş yapabilecekleri ihtisas gümrükleri ve limanlar belirlenmiştir. Su ürünleri, canlı hayvan ve et ürünleri ile bazı tarımsal ürünlerde ise Sağlık Bakanlığı'nın uygun görüşünün alınması gerekmektedir.

Yunanistan'da AB dışı ülkelerden yapılan ithalatta, AB'nin ortak gümrük tarifesi ile kural ve kısıtlamaları aynen uygulanmaktadır. Topluluğun Entegre Gümrük Tarifesi – TARIC – AB Gümrük Birliğine ithal edilen ürünlere uygulanan çeşitli kuralları göstermektedir.

Yunanistan'a ihracatta gerekli belge ve prosedürler için Avrupa Komisyonu'nun [TARIC European Commission- Taxation and Customs Union](#) web sayfalarının takip edilmelidir.

Türkiye'den taze sebze ve meyve ihracatında karantina kontrolleri uygulanmaktadır. *Karantina kontrollerinin adalarda yapılamaması ciddi maliyet artışı ve zaman kaybına yol açmaktadır.*

Yunanistan birçok iş dalında çeşitli ulusal engeller uygulama eğilimindedir. AB üyesi ülkeler için genelde geçerli olmayan bu engelleri aşmak için yabancı şirketler Yunan veya AB orjinli şirketlerle işbirliğine gitme yolunu tercih edebilmektedir.

Tüm AB üyesi ülkelerde olduğu gibi insan ve çevre sağlığı ile ürün güvenliği gerekçesiyle uyulması gereken CE işareti vb. gibi kurallar bulunmaktadır.

Ürünlerin etiketlenmesi ve paketlenmesi ile ilgili olarak Yunanca yazılması, miktar ve üretim tarihinin belirtilmesi gibi çeşitli zorunluluklar bulunmaktadır. Fikri ve sınai mülkiyet hakları Yunanistan pazarında dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir konudur.

4.4 İTHALAT KORUMA MEKANİZMALARI

İthalatta haksız rekabeti önleyici anti-damping ve anti-sübvansiyon tedbirleri AB düzeyinde ve AB Komisyonu kararları çerçevesinde uygulanmaktadır.

AB tarafından ülkemize yönelik uygulanan anti-damping önlem ve soruşturmaları Ticaret Bakanlığı'nın web sayfasından ([Ticaret Bakanlığı web sitesi](#)) güncel olarak takip edilebilmektedir.

Öte yandan, 2019 yılsonu itibariyle ülkemizin Yunanistan'a dönük uygulamakta olduğu 4 korunma önlemi yürürlüktedir.

1. Mensucat- Sentetik Flamenten
2. Mensucat- Sentetik veya Suni Devamsız Liflerden Dokunmuş
3. Mentşeleri Askılıklar (mobilya)
4. Borular- Rafine edilmiş bakırdan

Ülkemizin Yunanistan'dan ithalata dönük uygulamakta olduğu korunma önlemleri güncel olarak Ticaret Bakanlığı'nın web sayfasından ([Ticaret Bakanlığı web sitesi](#)) takip edilebilmektedir.

5. BÖLÜM: TÜRKİYE İLE YUNANİSTAN'IN İKİLİ TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

5.1 GENEL

Türkiye ile Yunanistan arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler Türkiye-AB Ortaklık Konseyi'nin 6 Mart 1995 tarihli toplantısında kabul edilen 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı uyarınca, 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren geçerli Gümrük Birliği çerçevesinde yürütülmektedir. İki ülke arasındaki tarihsel temeller ve siyasi problemler ilişkilerin uzun yıllar sınırlı kalmasına neden olmuş; 1999 yılında her iki ülkede yaşanan deprem felaketinden sonra başlayan yakınlaşma süreciyle; ilişkilerde olumlu gelişmeler yaşanmış, her iki ülke dışişleri bakanlarının başlattığı diyalog süreci ikili ilişkilerimizin gelişmesine atılan önemli bir adım olmuştur.

5.2 İKİLİ TİCARET

Türkiye ile Yunanistan Arasındaki İkili Ticaret							
	İhracat (Milyon Avro)	İthalat (Milyon Avro)	Dış Ticaret Hacmi (Milyon Avro)	Dış Ticaret Dengesi (Milyon Avro)	İhracattaki Değişim (%)	İthalattaki Değişim (%)	Hacimdeki Değişim (%)
2007	1.651	693	2.344	958	29,4	-16,7	11,2
2008	1.652	782	2.434	869	0,1	12,8	3,8
2009	1.169	811	1.980	357	-29,2	3,7	-18,7
2010	1.096	1.161	2.257	-65	-6,2	43,1	14,0
2011	1.115	1.844	2.960	-729	1,7	58,9	31,1
2012	1.090	2.752	3.842	-1.663	-2,3	49,2	29,8
2013	1.083	3.167	4.250	-2.084	-0,6	15,1	10,6
2014	1.156	3.042	4.198	-1.886	6,7	-3,9	-1,2
2015	1.262	1.677	2.938	-415	9,1	-44,9	-30,0
2016	1.290	1.073	2.362	217	2,2	-36,0	-19,6
2017	1.472	1.623	3.094	-151	14,1	51,3	31,0
2018	1.767	1.782	3.549	-15	20,1	9,8	14,7

Kaynak: Trademap

Yunanistan ile ülkemiz arasındaki ticaretin yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlediği görülmekte ve ihracat ile ithalat arasında ciddi bir asimetri bulunmamaktadır. Nitekim yıllar içinde Yunanistan ile dış ticaret açığı verildiği kadar, dış ticaret fazlası elde edildiği yıllar da olmuştur. Özellikle 2013 ve 2014 yıllarında 4 milyar avronun üzerinde tarihi rekor seviyede ikili ticaret hacmi yakalanmıştır.

Ardışık iki yılın ardından 2015 yılında ticaret hacmimiz yaklaşık 2 milyar avroya gerilemiş, bu hızlı gerilemede Yunanistan'dan yaptığımız ithalatın neredeyse yarı yarıya düşmesi etkili olmuştur. O dönemki ithalattaki azalışın temelinde, küresel petrol fiyatlarındaki düşüş ile ithal edilen petrol ürünlerinin hacmindeki düşüş etkili olmuştur.

2018 yılı itibariyle Yunanistan'a ihracatımız yaklaşık 1,8 milyar avro ile bir önceki yıla göre %20,1 artmış ve Yunanistan komşu ülkeler içinde en fazla ihracat artışı kaydedilen ülke olmuştur. 2018 yılında %15 artarak 3,5 milyar avro olan ikili ticaret hacmindeki artışta, büyük ölçüde ithalattan daha hızlı artan ihracat etkili olmuştur. Ticaret açığı ise %90 oranında azalarak yaklaşık 15 milyon avro olmuştur.

Türkiye ile Yunanistan Arasındaki İkili Ticaret				
	Enerji İhracatı (Milyon Avro)	Enerji İthalatı (Milyon Avro)	Enerji Dengesi (Milyon Avro)	Enerji Dışı Ticaret Dengesi (Milyon Avro)
2007	218,9	224,4	-5,5	963,0
2008	164,6	242,9	-78,3	947,8
2009	86,7	292,2	-205,5	563,0
2010	47,9	446,1	-398,2	333,5
2011	115,4	1.201	-1.085	356,1
2012	119,9	1.970	-1.850	187,6
2013	72,4	2.374	-2.301	217,9
2014	46,5	2.281	-2.235	348,7
2015	151,8	912,8	-761,0	346,3
2016	106,0	454,3	-348,3	565,3
2017	108,7	887,0	-778,3	627,5
2018	146,0	1.155	-1.009	993,3

Kaynak: Trademap

Yunanistan ile ticaretimizdeki geleneksel ürünler incelendiğinde, işlenmiş enerji maddelerinin ilk sırayı aldığı görülmektedir. Söz konusu ürün grubunda yıllar itibariyle ikili ticaretimizde açık verilmekte olup, genel ticaret açığımız büyük ölçüde enerjiden kaynaklanmaktadır. Nitekim enerjinin ticarete konu olmadığı enerji dışı ticarete Yunanistan ile ticaret fazlası elde edilmektedir.

Enerji ticareti incelendiğinde, Yunanistan'dan ithale konu ürünler büyük ölçüde “motorin ve gemi yakıtı”, “işlenmiş yağlama yağları” ve “jet yakıtı”ndan oluşmaktadır. Söz konusu ürünler ikili enerji açığında başı çeken ürünlerdir. (İhracatımızda ise başı çeken ürünler “özel benzin türleri”, “elektrik enerjisi” ve “98-95 oktan arası benzin”dir.)

Yunanistan'a İhracatta İlk 20 Ürün (Milyon Avro)						
Ürün Kodu	Ürün Adı	2016	2017	2018	Değişim 2017-2018 (%)	İhracattaki Pay 2018 (%)
27	MİNERAL YAKIT ve YAĞLAR	226,8	241,5	286,7	18,7	16,2
72	DEMİR ve ÇELİK	74,9	118,7	175,1	47,6	9,9
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI	86,0	107,6	139,6	29,7	7,9
85	ELEKTRİKLİ MAKİNE ve CİHAZLAR	81,3	84,9	129,5	52,6	7,3
39	PLASTİK ve MAMULLERİ	92,0	90,6	93,8	3,5	5,3
84	ELEKTRİKSİZ MAKİNELER	80,3	80,7	91,2	13,0	5,2
48	KAĞIT, KARTON, KAĞITTAN ÜRÜNLER	79,6	75,2	87,9	17,0	5,0
73	DEMİR ve ÇELİKTEN EŞYA	43,9	48,3	76,3	58,0	4,3
60	ÖRME EŞYA	54,5	54,9	54,8	-0,1	3,1
03	BALIKLAR, KABUKLU SU ÜRÜNLERİ	16,0	30,3	52,8	74,2	3,0
76	ALÜMİNYUM ve ALÜMİNYUMDAN EŞYA	39,8	30,6	44,2	44,4	2,5
61	ÖRME GİYİM EŞYASI	41,1	40,0	40,6	1,6	2,3
29	ORGANİK KİMYASALLAR	34,0	47,3	39,3	-16,9	2,2
62	ÖRÜLMEMİŞ GİYİM EŞYASI	29,6	30,5	33,0	8,0	1,9
94	MOBİLYALAR	25,0	25,5	29,7	16,6	1,7
89	GEMİ, SUDA YÜZEN TAŞIT	1,7	3,1	28,7	826,4	1,6
63	DOKUNABİLİR MADDELERDEN EŞYA	20,4	22,9	23,0	0,5	1,3
52	PAMUK	20,1	22,3	21,4	-4,4	1,2
20	SEBZE, MEYVE ve BİTKİLERDEN ELDE EDİLEN MÜSTAHAZARLAR	19,6	23,3	21,3	-8,3	1,2
40	KAUÇUK ve KAUÇUKTAN EŞYA	16,7	17,1	19,6	14,2	1,1
TOPLAM İHRACAT		1.290	1.472	1.767	20,1	100

Kaynak: Trademap

Ülkemizin Yunanistan'a ihracatında ilk 20 ürün en özet sınıflandırma ile yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Buna göre ihracatımızdaki en önemli ürünleri enerji maddeleri oluşturmaktadır. Nitekim söz konusu ürün grubu kabaca Yunanistan'a gerçekleştirilen toplam ihracatın %16,2'sini oluşturmaktadır. Enerji ürünlerini sırasıyla "demir ve çelik" ile "motorlu kara taşıtları" izlemektedir. Yunanistan'a ihraç ettiğimiz bu ilk 20 ürünün tamamına yakınında ihracat artışı kaydedilmiştir.

Öte yandan, ülkemizin Yunanistan'a ihraç ettiği ilk 20 ürün içinde bazı ürünler Yunanistan'ın tedarikinde önemli pay almaktadır. Örneğin, Yunanistan toplam "örme eşya" ithalatının yarısından fazlasını (%51) sadece ülkemizden yapmaktadır. Benzer şekilde, Yunanistan dünyadan aldığı "pamuk" un yaklaşık üçte birini (%30,2), "demir ve çelik" in yaklaşık yedide birini (%14,6) ülkemizden almaktadır.

Kaynak: Trademap

Yunanistan'dan ithalatımızda ilk 20 ürün en kabaca sınıflandırma ile yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Buna göre, ithalatımızda başı çeken temel ürün ihracatımızda da olduğu gibi enerji ürünleridir. Söz konusu ürünlerin toplam ithalatımızdaki payı yaklaşık %65'tir. Bu anlamda ithalatın esaslı kısmını enerji oluşturmaktadır. Nitekim ikili ticarete kaydedilen açık söz konusu ürünlerden kaynaklanmaktadır. İthalatımızda enerji grubundaki ürünleri "plastik ve mamulleri" ile "pamuk" izlemektedir.

Yunanistan'dan ithal edilen bu 20 ürün içinde bazı ürünler Yunanistan'ın genel ihracatında ağırlığı olan ürünlerdir. Örneğin, Yunanistan'ın dünyaya ihraç ettiği "pamuk" ve "sentetik/suni devamsız lifler" in nerdeyse üçte birini Türkiye almaktadır.

Yunanistan'a İhracatta İlk 20 Ürün (Milyon Avro)						
Ürün Kodu	Ürün Adı	2016	2017	2018	Değişim 2017-2018 (%)	İhracattaki Pay 2018 (%)
999999	BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ DİĞER EŞYA	152,5	170,9	174,1	1,9	9,9
271012	PETROL VE BITÜMENLİ YAĞLARDAN ELDE EDİLEN HAFİF YAĞLAR VE MÜSTAHZARLARI	78,5	42,0	77,4	84,1	4,4
480300	TUVALET-TEMİZLİK KAĞITLARI	55,8	49,9	56,3	12,7	3,2
721049	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTE YASSI HADDE MAMULLERİ (GENİŞLİK=>600MM, OLUKLU HARİÇ, BAŞKA USULLE ÇİN	3,2	20,4	43,5	112,8	2,5
852872	TELEVİZYON; DİĞERLERİ, RENKLİ OLANLAR	23,5	30,7	39,5	28,8	2,2
870322	MOTORLU TAŞIT; KIVILCIM ATEŞLEMELİ (1000CM3-SİLİNDİR=<1500 CM3)	10,4	29,3	32,0	9,3	1,8
271600	ELEKTRİK ENERJİSİ	8,3	19,6	29,8	52,0	1,7
870340	HEM BENZİNLİ HEM DE TAHRİK GÜCÜ VEREN ELEKTRİK MOTORLU DİĞER TAŞITLAR; HARİCİ GÜÇ KAYNAĞINDAN ŞARJ	0,0	15,9	29,1	82,7	1,6
720839	SICAK MAMUL DEMİR, ÇELİK RULO (KALINLIK<3MM. DİĞER)	17,9	18,8	28,7	52,9	1,6
030285	İZMARİTGİLLER; TAZE VEYA SOĞUTULMUŞ	6,1	12,4	22,2	79,2	1,3
841810	BİRDEN FAZLA DIŞ KAPILI KOMBİNE SOĞUTUCU-DONDURUCULAR	15,4	17,3	22,1	27,9	1,2
870331	MOTORLU TAŞIT; DİZEL/YARI DİZEL (SİLİNDİR HACMİ=<1500CM3)	28,4	24,9	21,7	-12,9	1,2
870210	MINİBÜS, MİDİBÜS VE OTOBÜS; DİZEL VEYA YARI DİZEL, KAPASİTESİ >=10 KİŞİ	14,1	6,9	20,5	197,1	1,2
271019	DİĞER YAĞLAR VE MÜSTAHZARLAR	14,5	39,6	19,8	-50,1	1,1
721070	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTE YASSI HADDE MAMULLERİ (GENİŞLİK=>600MM, BOYANMIŞ, VERNİKLENMİŞ/PLASTİK MADD	2,9	8,8	19,1	116,8	1,1
854449	DİĞER ELEKTRİK İLETKENLERİ (GERİLİMİ=<80 V. İÇİN)	9,5	12,7	18,2	43,3	1,0
851660	DİĞER ELEKTRİK FİRINLAR, OCAKLAR, IZGARALAR VB.	10,2	10,1	17,6	74,5	1,0
850300	ELEKTRİK MOTOR, JENERATÖR, ELEKTROJEN GRUPLARI AKSAM, PARÇALARI	0,2	0,1	17,4	11561,7	1,0
600410	ÖRME VEYA KROŞE MENSUCAT (EN>30CM, ELASTOMERİK İPLİK >%) (60.01 POZİSYONUNDAKİLER HARİC)	20,5	20,2	17,0	-16,1	1,0
720837	SICAK MAMUL DEMİR, ÇELİK RULO (4, 75MM.=<KALINLIK<10MM.DİĞER)	8,4	12,0	16,4	36,6	0,9
TOPLAM İHRACAT		1.290	1.472	1.767	20,1	100

Kaynak: Trademap

Yunanistan'a ihracatta öne çıkan ürünlere daha detaylı bakıldığında, ilk üç sırada 174,1 milyon avro ile "sınıflandırılmamış eşya" (ihracatımızın %9,9'u), 77,4 milyon avro ile "hafif petrol ve bitümenli yağları" (ihracatımızın %4,4'ü) ve 56,3 milyon avro ile "tuvalet ve temizlik kâğıtları" (ihracatımızın % 3,2'si) gelmektedir. İhracattaki detaylı ilk 20 ürün, Yunanistan'a genel ihracatın yaklaşık %41'ine karşılık gelmektedir.

Yunanistan'dan İthalatta İlk 20 Ürün (Milyon Avro)						
Ürün Kodu	Ürün Adı	2016	2017	2018	Değişim 2017-2018 (%)	İthalattaki Pay 2018 (%)
271019	DIĞER YAĞLAR VE MÜSTAHZARLAR	301,2	704,6	1.114,3	58,2	62,5
520100	PAMUK (KARDESİZ, TARANMAMIŞ)	102,3	155,7	108,4	-30,4	6,1
390210	POLİPROPİLEN (İLK ŞEKİLDE)	70,7	76,5	80,0	4,6	4,5
271012	PETROL VE BİTÜMENLİ YAĞLARDAN ELDE EDİLEN HAFİF YAĞLAR VE MÜSTAHZARLARI (PETROL VEYA BİTÜMENLİ YAĞ O)	112,7	174,1	35,0	-79,9	2,0
741110	RAFİNE EDİLMİŞ BAKIRDAN İNCE VE KALIN BORU	38,9	42,9	25,4	-40,9	1,4
710812	ALTIN (DIĞER İŞLENMEMİŞ ŞEKİLLERDE OLANLAR, PARA YERİNE KULLANILMAYAN)	18,1	13,4	22,9	70,8	1,3
760612	ALUMİNYUM ALAŞIMINDAN PLAKA, LEVHA; DİKDÖRTGEN, KALINLIK>0, 2MM	19,6	20,3	21,7	7,3	1,2
100630	PİRİNÇ (YARI/TAM OLARAK DEĞİRMENDEN GEÇİRİLMİŞ PİRİNÇ)	6,2	13,6	15,5	13,4	0,9
310559	AZOT, FOSFOR VS. İKİSİNİ İÇEREN DIĞER MİNERAL VE KİMYASAL GÜBRELER	17,5	20,4	15,2	-25,5	0,9
760691	ALAŞIMSIZ ALUMİNYUMDAN DIĞER SAC, ŞERİT VE LEVHALAR	8,6	11,3	14,6	29,1	0,8
390319	POLİSİTİRAN; GENLEŞEMEYENLERİ (İLK ŞEKİLDE)	12,4	12,8	12,3	-3,7	0,7
760711	ALUMİNYUMDAN YAPRAK VE ŞERİTLER-MESNETSİZ KALINLIK<0, 2MM. HADDELENMİŞ	10,5	12,6	10,4	-17,4	0,6
540752	DIĞER DOKUNMUŞ MEN; BOYANMIŞ, TEKSTÜRİZE POLİESTER=>%85	9,0	8,5	9,6	12,1	0,5
390311	POLİSTİREN; GENLEŞEBİLEN (İLK ŞEKİLDE)	0,0	0,3	8,9	3.145	0,5
761290	ALUMİNYUMDAN DIĞER ŞEKİLLERDE KAPLAR-HACMİ<300LT	3,1	0,2	8,6	4.746	0,5
481032	KRAFT KAĞIT/KARTON; BEVAZLATILMIŞ (M2 >150GR) KİMYASAL LİF>%95	4,0	5,8	8,4	45,0	0,5
720449	DIĞER DÖKÜNTÜ VE HURDALAR	0,0	0,9	8,2	783,2	0,5
830990	ADİ METALDEN MÜHÜR KURŞUNU, YIRTILABİLEN KAPSÜLLER, KAPAKLAR	6,5	6,9	7,9	14,9	0,4
250300	HER NEVİ KÜKÜRT (SÜBLİME, PRESİPİTE VE KOLLOİDAL KÜKÜRT HARİÇ)	6,9	3,9	7,5	89,4	0,4
711319	DIĞER KIYMETLİ METAL-KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	0,2	3,6	7,1	100,3	0,4
TOPLAM İTHALAT		1.073	1.623	1.782	9,8	100

Kaynak: Trademap

Yunanistan'dan ithalatımıza daha detaylı bakıldığında, ilk üç sırada %62,5 pay ve 1,1 milyar avro ile "diğer yağlar ve müstahzarlar"ın, %6,1'lik pay ve 108,4 milyon avro ile "pamuk"un ve %4,5'lik pay ve 80 milyon avro ile "polipropilen"in geldiği görülmektedir. İhracatımızdan farklı olarak, Yunanistan'dan ithal ettiğimiz başlıca ürünlerin ülkeden toplam ithalatımız içindeki payı daha ağırlıklıdır. Nitekim ilk 20 ürünün Yunanistan'dan toplam ithalatımızın %86,5'ine, ilk 3 ürünün ise %73,1'ine karşılık geldiği görülmektedir. Bu anlamda, Yunanistan'dan ithalatın ürün bazında çok çeşitlilik göstermediği ve yayılmadığı, temelde ağırlıklı olarak birkaç enerji ürününden oluştuğu görülmektedir.

5.3 KARŞILIKLI YATIRIMLAR

Ülkemiz ile Yunanistan arasındaki yatırımların temel olarak;

- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (YKTK) (20 Ocak 2000 tarihinde imzalanmıştır.)
- Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması (ÇVÖ) (2 Aralık 2003 tarihinde imzalanmıştır.)

kapsamında yasal çerçevesi çizilmiş ve karşılıklı güvence altına alınmıştır.

Yunanistan'ın Ülkemizdeki Yatırımları

Özellikle 2000'li yılların ortasında, iyi giden ikili ilişkilerin etkisiyle Türkiye'de yatırım yapan Yunan şirketlerinin sayısında ve yatırım niceliğinde kayda değer artış yaşanmıştır. T.C. Merkez Bankası verilerine göre, 2000'li yılların başında 11 milyon dolar civarında bulunan Yunan yatırım stoku, 2010 yılına gelindiğinde 6 milyar doları geçmiştir.

Bununla birlikte, özellikle 2012 yılında Eurobank'ın Tekfenbank'taki hisselerini; 2015 yılında da National Bank of Greece (NBG)'in Finansbank'taki hisselerini satarak Türkiye pazarından çıkmasıyla 2016 yılına gelindiğinde ülkemizdeki Yunan yatırımlarının rakamsal değerinde büyük azalma görülmüştür.

2017 yılında, Yunanistan'ın ülkemizdeki toplam **yatırım stoku** 148 milyon dolar iken 2018 yılında 76 milyon dolara gerilemiştir. Öte yandan 2018 yılı içinde Yunanistan'dan ülkemize yapılan doğrudan **yatırım akışı** 8 milyon dolar olmuştur.

2019 yılsonu itibariyle 774 Yunan sermayeli şirket ve 4 irtibat bürosu Türkiye'de faaliyet göstermektedir.

Ülkemizin Yunanistan'daki Yatırımları

TCMB verilerine göre, 2018 yılında ülkemizin Yunanistan'a yapmış olduğu doğrudan **yatırım akışı** 20 milyon dolar olurken, 2018 yılı itibariyle ülkemizin Yunanistan'daki toplam **yatırım stoku** 26 milyon dolar'dır.

Öte yandan Yunanistan'da faaliyet gösteren Müşavirliğimizde kayıtlı 42 Türk sermayeli şirket bulunmaktadır. Türk yatırımları sektör olarak çeşitlilik göstermekte olup bankacılık, marina-otel işletmeciliği, plastik, elektronik ekipman, otomotiv yedek parça, tekstil, mücevherat, mobilya ve tv programcılığı sektörlerindedir.

Yunanistan'daki Bazı Önemli Türk Yatırımları

Yunanistan'daki önemli Türk yatırımlarının başında 2008 yılında kurulan **T.C. Ziraat Bankası A.Ş.** Atina Merkez Şubesi gelmektedir. O tarihten sonra Gümölcine, İskeçe ve Rodos'ta da şubeler açılmış, ancak Rodos şubesi 2018 yılında kapatılmıştır.

Atina'daki çok önemli bir diğer Türk yatırım da 2013 yılında Astir Palace Resort Hotel'in **Doğuş Grubu**'nun hissedarı bulunduğu AGC Equity Partners'in kontrolündeki Arap Jermyn Street Real Estate Fund şirketi tarafından satın alınmasıdır. Doğuş Grubu, ilaveten 2016 yılında Atina'daki Hilton otelini satın almış, 2019 yılı başında ise çoğunluk hissesini konsorsiyum ortağı olan TEMES'e ve Olayan Group'a devretmiştir. Doğuş Holding ayrıca grup şirketlerinden D-Marinas B.V. aracılığıyla Atina'daki Flisvos Marina'sı, Pire'deki Zea Marina'sı, Lefkada adasındaki Lefkas Marina'sı ve Korfu adasındaki Gouvias Marina'sı'nın işletmesini 2012 yılında satın alarak, ülkede marinalık sektöründe faaliyet göstermeye başlamıştır.

Güncel bir gelişme olarak, D-Marinas B.V., Atina'da bulunan Flisvos Marina'sındaki %83,39 hissesinin tamamını 12,93 milyon Euro bedelle, mevcut ortağı Yunan Lamda Development S.A. şirketine satmıştır. Satış işlemlerinin 2020 yılının ilk çeyreğinde tamamlanması beklenmektedir.

Yine aynı sektörde, **Setur** Marinalık 2012 yılından bu yana Midilli Marina'sının işletmeciliğini yapmaktadır.

Atina'daki en ilgi çekici Türk yatırımı 2016 yılında **Acun Medya** tarafından gerçekleştirilmiştir. Medya, tv programcılığı şirketi Survivor, The Voice, Masterchef gibi büyük ilgi gören tv programlarının yapımcılığını gerçekleştirmektedir.

2013 yılı Ekim ayında merkezi Atina'da bulunan Artenius Hellas A.E firmasının Volos'taki üretim tesisi Polietilen Tereftalat (PET) fabrikasının %100 hissesini **Polisan** firması satın almıştır.

Pak Holding de 2012 yılında karton ve ambalaj kağıdı üretimi yapan Selanik merkezli Mel Paper SA'ı satın almıştır.

2018'de **Otokoç Otomotiv** San. ve Tic. A.Ş. ve Avis Europe Holdings Limited şirketinden oluşan ortak girişimin Yunanistan Avis'in sahibi olan Olympic Commercial and Tourist Enterprise S.A. firmasını satın almıştır.

Uluslararası taşımacılık, nakliye sektöründe önemli bir isim olan **Ekol Lojistik** bir Türk markası olarak Selanik merkez olmak üzere Atina'da iki depo ile faaliyetlerine devam etmektedir.

Ayrıca son dönemde tekstil- ev dekorasyonu sektöründe **English Home** ve **Madame Coco** gibi ünlü Türk markaları Atina başta olmak üzere Yunanistan genelinde mağazalar açarak yatırım yapmaktadırlar.

Ofis mobilyası sektöründe Türkiye'nin önde gelen markalarından biri olan **Bürotime** Yunanistan'ın bilinen bir markasına Franchise vererek faaliyete geçmiştir.

Varyap İnşaat 2018 yılında Atina'da şirket kurarak Atina merkezde bir konut bina inşaatı projesi yürütmektedir.

LC Waikiki, Yunanistan hazır giyim pazarına İskeçe'ye açtığı mağaza ile 2018 yılında giriş yapmış, 2019 yılı Mayıs ayında Selanik'te bir mağaza daha açmıştır.

2019 yılı içerisinde Yunanistan'da faaliyete geçen bir diğer Türk yatırımı ise, restoran hizmeti sektöründe faaliyet gösteren **Nusret Et'tir**.

Son olarak 2019 yılı Ekim ayında **Leta Sandalye** mobilya sektöründe Yunan pazarına giriş yapmıştır.

Türkiye'deki Bazı Önemli Yunan Yatırımları

*Geçmiş yıllarda, ülkemizde Yunanistan tarafından gerçekleştirilen büyük yatırımların başında; Yunanistan'ın en büyük bankası National Bank of Greece (NBG)'in 2006 yılında **Finansbank**'in çoğunluk hisselerini satın alarak Türkiye'de finans sektörüne girmesi gelmekte idi. Ancak National Bank of Greece, ekonomik krizden çıkabilmek için Finansbank'ta bulunan %99.81 oranındaki hisselerini Katar National Bank SAQ'ya satmıştır. (Banka tarafından yapılan açıklamada bu satışın takribi değerinin 3,6 milyar Euro olduğu bildirilmiştir.)*

*Benzer şekilde, Yunanistan'ın en büyük bankalarından EFG Eurobank da, 2006 yılında 142 milyon Euro vererek aldığı %70 oranındaki **Tekfenbank** hisselerini Yunanistan'daki ekonomik kriz nedeniyle Kuveytli Burgan Bank'a satarak Türkiye'deki ortaklığından ayrılmak zorunda kalmıştır.*

2013 yılında, Yunan alüminyum firması **ALUMIL**, Has Metal ile Türkiye'de alüminyum işleme üzerine bir şirket kurmuştur.

Yunan **Intralot** şirketi ise, 2001 yılında kurduğu Inteltek ünvanlı şirket ile Türkiye'de şans oyunları alanında faaliyet göstermektedir.

5.4 ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Türkiye ile Yunanistan arasında 4 Şubat 2000 tarihinde Atina'da imzalanan "Ekonomik İşbirliği Anlaşması" 25 Kasım 2001 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup, bu çerçevede **Karma Ekonomik Komisyonu (KEK)** mekanizması oluşturulmuştur. Bu kapsamda,

- KEK I. Dönem Toplantısı 12-13 Şubat 2002 tarihleri arasında Atina'da,
- KEK II. Dönem Toplantısı 12-13 Mart 2003 tarihleri arasında Ankara'da,
- KEK III. Dönem Toplantısı 29-30 Haziran 2005 tarihleri arasında Atina'da ve
- KEK IV. Dönem Toplantısı ise 25 Ekim 2010 tarihinde Atina'da gerçekleştirilmiştir. (KEK IV. Dönem Mutabakat Zaptı İmzalanmıştır, 25 Ekim 2010)

Bunun yanı sıra; Türkiye ve Yunanistan arasında **Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK)** kapsamında;

- YDİK I. Toplantısı 14-15 Mayıs 2010 tarihinde Atina'da,
- YDİK II. Toplantısı 4 Mart 2013 tarihinde İstanbul'da,
- YDİK III. Toplantısı 5-6 Aralık 2014 tarihinde Atina'da ve
- YDİK IV. Toplantısı 8 Mart 2016 tarihinde İzmir'de yapılmıştır.

Ayrıca YDİK toplantıları ile eş zamanlı olarak, Türk-Yunan işadamlarını bir araya getiren İş Forumları gerçekleştirilmektedir.

- Türk-Yunan İş Forumu (4 Mart 2013- YDİK II. Dönem Toplantısı esnasında yapılmıştır.)
- Ayrıca, 21 Mart 2019'da DEİK- Yunanistan İş Konseyi Resepsiyonu Selanik'te yapılmıştır.

Ayrıca ülkemiz ile Yunanistan arasında kurulmuş olan **Kara Ulaştırma Komisyonu (KUKK)** kapsamında;

- KUKK 18. Dönem Toplantısı 2-3 Temmuz 2013'te İstanbul'da,
- KUKK 19. Dönem Toplantısı 18-19 Haziran 2019 tarihlerinde Atina'da yapılmıştır. (KUKK 19. Dönem Mutabakat Zaptı imzalanmıştır, 19 Haziran 2019)

Ülkemiz ile Yunanistan arasında imzalanan **başlıca anlaşma ve protokoller** aşağıda listelenmiştir.

- Hava Ulaştırması Anlaşması (22 Temmuz 1947)
- Ticaret ve Ödeme Anlaşması (7 Kasım 1953)
- Uluslararası Karayolu Nakliyatına Dair Anlaşma (16 Kasım 1970)
- Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması (20 Ocak 2000) (10 Mayıs 2000 tarih ve 24045 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (20 Ocak 2000) (1 Ağustos 2001 tarih ve 24480 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve 24 Kasım 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir.)
- Çevrenin Korunmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası (20 Ocak 2000) (16 Mayıs 2000 tarih ve 24051 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması (20 Ocak 2000) (14 Temmuz 2001 tarih ve 24462 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması (4 Şubat 2000) (10 Mayıs 2000 tarih ve 24045 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Gümrük Suçlarının Men'i, Takibi ve Gümrük Suçlarıyla Mücadele Hakkında Karşılıklı İdari Yardım ve İşbirliği Anlaşması (4 Şubat 2000) (10 Mayıs 2000 tarih ve 24045 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Kültürel İşbirliği Anlaşması (4 Şubat 2000) (10 Mayıs 2000 tarih ve 24045 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolü (22 Haziran 2000) (2 Kasım 2000 tarih ve 24218 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Ekonomik İşbirliği Anlaşması (4 Şubat 2000) (25 Temmuz 2001 tarih ve 24473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Deniz Taşımacılığı Anlaşması (4 Şubat 2000) (18 Temmuz 2001 tarih ve 24466 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)
- Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması (2 Aralık 2003)
- Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi ve Test alanında İşbirliği Anlaşması (30 Haziran 2005)
- Sağlık İşbirliği Anlaşması (28 Eylül 2005)
- Ekonomik ve Ticari İlişkilerin Geliştirilmesine İlişkin Ortak Deklarasyon (14 Mayıs 2010)

5.5 TÜRKİYE YUNANİSTAN KARA ULAŞTIRMA

İki ülke arasındaki kara ulaştırması geçişleri İpsala, Pazarkule ve Uzunköprü sınır kapıları olmak üzere üç farklı sınır kapısından gerçekleştirilmektedir. İpsala sınır kapısı iki ülke karayolu taşımacılığında en yoğun kullanılan gümrük kapısıdır.

Hudut Kapımızın Adı	Gümrük Müdürlüğü	Yunanistan'daki Hudut Kapısı
Pazarkule	Pazarkule Gümrük Müdürlüğü	Kastanion
İpsala	İpsala Gümrük Müdürlüğü	Kipi
Uzunköprü	Uzunköprü Gümrük Müdürlüğü	Pityon

Diğer taraftan Uzunköprü Sınır Kapısı ülkemizin Yunanistan'a açılan Demiryolu Sınır Kapısı'dır.

Türkiye - Yunanistan arasındaki geçişler, 35.000'i ücretli transit geçiş belgesi, 10.000'i ücretsiz ikili geçiş belgesi ve 10.000'i ücretli ikili geçiş belgesi olmak üzere toplam 55.000 adet kota üzerinden sağlanmaktadır.

6. BÖLÜM: TİCARİ İLİŞKİLERDE BİLİNMESİ GEREKEN HUSUSLAR

6.1 İŞYERİ AÇMA VE ŞİRKET KURULUMU

Dünya Bankası tarafından her yıl hazırlanan İş Yapma Raporu 2020'ye göre, Yunanistan iş yapma kolaylığı bakımından 190 ülke arasında 79. sırada yer almıştır. Yunanistan geçen yılki raporda 67. sırada yer almakta idi. (Türkiye'nin iş yapma kolaylığı sıralaması 33'tür.)

190 ülkede iş yapma kolaylığı üzerine hazırlanan İş Yapma Raporu'nda Yunanistan'a ilişkin bazı veriler aşağıda yer almaktadır:

Dünya Bankası İş Yapma Raporu	2019	2018
İş yapma kolaylığı	79	67
Şirket kurma	11	37
İnşaat ruhsatı	86	58
Elektrik temini	40	76
Kredi alma kolaylığı	119	90
Vergi ödeme	72	65
Azınlık yatırımcıyı koruma	37	43
Dış Ticaret	34	29
Sözleşmelerin uygulanabilirliği	146	13
İflas prosedürü	72	57

Bahse konu Rapora Dünya Bankası'nın internet adresinden erişim sağlanabilmektedir. <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/greece#>

Yabancı yatırımcılar için önemli bir diğer husus ise, sosyal sigorta primleridir. Brüt ücretler üzerinden ödenen sosyal sigorta primlerinde 2019 yılı içerisinde yapılan iyileştirme neticesindeki nihai oranlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Sosyal Sigorta Teşkilatı	İşveren Payı (%)	İşçi Payı (%)	Toplam (%)
IKA + ETAM	24,81	15,75	40,56

2011 yılında yaptığı düzenlemelerle yabancı sermayenin ülkede yatırım yapma eğilimini artırmayı hedefleyen Yunanistan, One-stop shop adı verilen tek merkezden müracat sistemini getirmiş, kurulacak şirket türüne göre yatırımcıların ticaret odası, noter ya da Vatandaşlık Hizmetleri Merkez (KEP)'lerinden herhangi birine yapacakları müracatla işlemin devamının o birim tarafından takibini uygulamaya koymuştur.

Yunanistan'da gerek yerli, gerekse yabancı yatırımcılar şirket kurma veya kendi işyerlerini açma hakkına sahiptirler. Milli güvenlik nedeniyle bazı adalarda ve sınır bölgelerinde arazi alımında ve AB vatandaşları dışındakilere madencilik, denizcilik ve hava taşıma, basın-yayın hizmetleri konusunda kısıtlamalar devam etmektedir. Yunan mevzuatı genel hükmü ülkemiz açısından da geçerli olup, %100 Türk sermayeli şirket kuruluşuna cevaz vermektedir.

Yunan mevzuatı kapsamında; tamamı yabancı sermayeli şirket kurmak, şube açmak, bir başka girişimci ile birlikte ortak girişim sözleşmesi çerçevesinde faaliyet göstermek ya da bir ortaklık kurmak belli başlı yabancı yatırım türleridir. Yunanistan'da kurulmuş Türk sermayeli bir şirket, bütün ortakları Türk olsa bile Yunan şirketi statüsünde olup, Yunan mevzuatına tabidir.

Yabancı yatırımcılar Yunanistan'da doğrudan yabancı sermayeli bir şirket kurmak istediklerinde genel olarak; Limited, Anonim ya da Özel Sermayeli Şirket (IKE) kurmak ya da 3. ülkedeki mevcut bir şirketin Yunanistan'da şubelerini açmak yollarından birini tercih etmektedirler. Ticari amaçlı bir şirket kuruluşu, bu şirketin Ticaret Siciline kaydı ile tamamlanmakta, böylece şirket tüzel kişilik kazanmaktadır.

Bu bağlamda bahsi geçen şirket tiplerinin belli başlı kriterleri aşağıda ele alınmaktadır.

Diğer taraftan, şirket kuruluşuna dair detay bilgiye <https://www.enterprisegreece.gov.gr/en/> adresinden ulaşılabilmektedir.

Anonim Şirketler (Company Limited by Shares – A.E)

Anonim şirketler, Yunan mevzuatında halen yürürlükte olan değişik 2190/1920 Sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. İlgili Kanun uyarınca Anonim şirketler ticari hükmi şahıslardır ve hissedarlarına dağıtılan kâra katılma hakkı vermektedir. Bununla birlikte, hissedarların sorumluluğu hisseler üzerinde gösterilen sermayeye yaptıkları katkı payı ile sınırlıdır.

Anonim Şirketlerde asgari sermaye miktarı 25.000- avrodur. Ancak faaliyet konusuna bağlı olarak kuruluş sermayesi miktarı artış gösterebilmektedir.

Tek hissedarlı anonim şirket kurmak, istisnai de olsa, mümkündür.

Anonim şirket kurucu ortağı gerçek ya da tüzel kişi olabileceği gibi, yerli ya da yabancı da olabilir. Anonim Şirketin yabancı hissedarlarının Yunanistan'da vergi numarası alması gerekmektedir. Şirket, Yönetim Kurulu ve Ortaklar Genel Kurulu tarafından idare edilir. Şirket Yönetim Kurulu'na Avrupa Birliği üyesi olmayan bir ülkeden üye atanabilmesi için, bu kişinin Yunanistan'da ikamet izni bulunması önkoşul olarak aranmaktadır. Ayrıca, yabancı müdür ya da temsilcinin ilgili vergi dairesine kayıtlı, bir vergi numarası edinmesi gerekmektedir. Anonim şirketlerde en az 2 denetçi bulundurma zorunluluğu vardır.

Şirket kuruluşu için, Şirket Ana Sözleşmesi'nin Noter tarafından tasdik edilmesi gerekmektedir. Anonim Şirketler one-stop-shop sertifikasına sahip Noterler'de kurulurlar ve Noterler tarafından Ulusal Ticari Sicili (GEMI)'nde kayıt ettirilirlir.

Limited Şirketler (Limited Liability Company – E.P.E)

Limited şirket, Yunan mevzuatında değişik 2390/1955 sayılı kanunla düzenlenmiş, daha ziyade küçük ve orta ölçekli kuruluşlar için öngörölmüş şirket tipidir. Limited Şirketler'de sınırlı sorumluluk esası geçerlidir.

Yunanistan'da bir limited şirket tek ortaklı olarak da kurulabilmektedir. Limited şirketlerde minimum kuruluş sermayesi şartı bulunmamaktadır. Bu çerçevede kuruluş sermayesi sembolik 1 Euro dahi olabilmektedir.

Limited şirket, şirket anasözleşmesinin One-stop shop rolündeki Noter huzurunda tasdiklenmesi, ve anasözleşmenin Noter tarafından Ulusal Ticaret Sicili(G.E.Mİ)ne tescili ile kurulmaktadır. Limited şirketler, ortaklar kurulu ve müdür/müdürler tarafından yönetilir. Limited şirketlerde şirket ortağının yabancı gerçek ya da tüzel kişi olması ya da müdür ya da temsilcilerin yabancı olması halinde, bu kişilerin ilgili vergi dairesine kaydolarak, vergi numarası alması zorunludur. Aynı şekilde AB üyesi olmayan ülke vatandaşlarının Limited şirket müdürü ya da temsilci atanabilmesi için Yunanistan'da ikamet etme hakkını kazanmış olması gerekmektedir. Bu, yabancı kişinin müdür olarak atanmasından önce gerekli olan bir önkoşuldur.

Özel Sermayeli Şirket (IKE)

Yukarıdaki şirket tiplerine ilaveten Yunanistan'da son dönemde Özel Sermayeli Şirket (IKE) olarak adlandırılan yeni bir şirket tipi 4072/2012 sayılı Kanun ile yürürlüğe girmiştir.

IKE adı verilen bu şirket özel sermayeli şirket olup şirket hisselerinin halka arzı söz konusu değildir.

Bu şirket, minimum sermaye zorunluluğu olmaksızın ve çok hızlı bir şekilde kurulabilmektedir. Şirket kuruluş maliyetleri ve işletme masrafları diğer şirket türlerine göre daha düşüktür.

IKE türü şirketler, tarafların tercih etmesi durumunda noter senedine gerek olmaksızın özel bir belge ile de kurulabilmektedir. Böylece Noter işlem masrafları da bertaraf edilebilmektedir.

IKE'ler, ilgili Ticaret Odalarında şirket kurulumu hizmeti veren "one-stop-shop"larda ya da one-stop-shop sertifikalı Vatandaş Hizmet Merkezleri (KEP)'nde kurulabilmektedir.

Şubeler

Yunan mevzuatı uyarınca, bir yabancı şirketin Yunanistan'da şube açması mümkün olup, yabancı bir Anonim şirketin Yunanistan'daki şubesi 2190/1920 sayılı kanun uyarınca anonim şirket şubesi, yabancı bir limited şirketin şubesi ise 3190/1955 kanun uyarınca limited şirket şubesi olarak Ticaret Siciline kaydedilir.

Şubeler, yetkileri ve yükümlülükleri bir vekaletname ile düzenlenen Şube temsilcileri tarafından idare edilir. Şube temsilcileri yabancı kişilerden atanabilir, ancak bu durumda yabancı kişinin Avrupa Birliği dışında bir ülkeden olması halinde Şube temsilcisi atanmadan önce ikamet ve çalışma izni alınmış olması gerekir. Şube temsilcisi ayrıca ilgili vergi dairesine kayıtlı bir vergi numarası almak zorundadır.

Şubeler, finansal ve hukuki olarak yabancı şirkete bağlıdır. Şubelerin kendi tüzel kişilikleri olmadığından, faaliyetlerini bağlı oldukları yabancı ana şirketin namı ve hesabına yaparlar. Şubelerin faaliyet konusu bağlı oldukları ana şirketin faaliyet konusu ile aynıdır, ancak şube temsilcisinin yetki belgesinde bu konuda sınırlamalar getirilebilir.

6.2 ÇALIŞMA VE İKAMET İZİNLERİ

Yunanistan'da yaşamak ve çalışmak isteyen üçüncü ülke vatandaşları için 2014 yılında yeni düzenlemeler öngörülmüştür. 1 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe giren 4332/2015 ve 4399/2016 sayılı Kanunlar ile değişik 4251/2014 sayılı Göç ve Sosyal Entegrasyon Kanunu, yabancıların Yunanistan'da çalışma ve ikamet izinlerini yeniden düzenlemektedir. Yeni düzenlemede belli başlı dikkat çekici hususlar; yabancılara verilen ikamet izni sürelerininin uzatılmış olması, önceden yerli firmaların yabancı üst düzey yönetici çalıştırmasına izin verilmez iken, yeni düzenlemede yerli ve yabancı sermayeli firma ayrımının kaldırılmış olmasıdır. Mevsimlik işlerde çalışanlar ve sanatçılar gibi kategoriler, çalışmaya imkan tanıyan geçici izin için Yunan Konsolosluklarına müracaat edeceklerdir. İlaveten 2016 yılı Haziran ayında yürürlüğe giren 4399/2016 sayılı Kalkınma Kanunu ile, yatırım faaliyetleri nedeniyle ikamet iznine dair bir takım değişiklikler yapılmıştır.

4251/2014 sayılı Göçmen Kanunu, uygun vize alarak Yunanistan'a giriş yapan üçüncü ülke vatandaşlarına aşağıdaki kategorilerde ikamet izni vermektedir:

- A. Çalışma ve mesleki nedenlerle ikamet izni
 - Bağlı işlerde çalışanlar
 - Özel amaçlı işçiler
 - Yatırım faaliyetleri
 - Nitelikli iş "Mavi kart" sahipleri
- B. Geçici izin
 - Mevsimlik işçiler
 - Balıkçılıkta çalışanlar
 - Sanat grubu üyeleri
 - AB veya AET'na üye ülkede bulunan bir bağlı ortaklıktan hizmet sunmak üzere gönderilen üçüncü ülke vatandaşları
 - Üçüncü bir ülkede kurulu bir şirket tarafından hizmet sunmak amacıyla gönderilen üçüncü ülkelerin vatandaşları
 - Turizm organizasyonlarının liderleri
 - Yüksek öğretim programlarına katılan üçüncü ülke vatandaşı öğrenciler
- C. İnsani ve diğer istisnai nedenlerle ikamet izni
- D. Öğrenciler, gönüllü çalışanlar, araştırmacılar ve mesleki eğitim için ikamet izni
- E. İnsan kaçakçılığı ve göçmen ticareti mağdurları için ikamet izni
- F. Aile birliği için ikamet izni (3. Ülke çalışanlarının aileleri bu gruba girmektedir)
- G. Uzun süreli ikamet izni

Yukarıda yer alan her bir ikamet izni türünde, o ikamet izninin Yunanistan'da çalışma izni verip vermediği ayrıca belirtilir.

4399/2016 sayılı Kanun ile değişik 4251/2014 sayılı Göç ve Sosyal Entegrasyon Kanunu'nun iş adamlarımızı yakinen ilgilendiren "yatırım faaliyeti" suretiyle ikamet izni edinimine ilişkin düzenlemesi kapsamında yatırım faaliyeti, milli ekonomiye pozitif katkı sağlayacak her türlü

yeni iş kurma, devralma, yeniden yapılandırma ya da mevcut faaliyetlerin genişletilmesi olarak nitelendirilmektedir. Yatırımcılara ve yöneticilere sağlanan ikamet izni yatırımın aktif şekilde devam etmesi halinde beş yılda bir yenilenir.

Spesifik olarak, sözkonusu Kanun uyarınca yatırım faaliyeti nedeniyle ikamet izninden faydalanacak olanlar:

- a) Yatırım projeleri kanunen belirlenmiş kriterleri karşılayan Yunanistan'da yatırım yapmak isteyen AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yatırımcılar,
- b) Yatırım projesini uygulayacak olan AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yöneticiler (Üst yönetim, orta yönetim ve proje için gerekli uzmanlar)
- c) Yukarıda yer alan yatırımcı ve/veya yöneticinin eşi, 21 yaşını geçmemiş evli olmayan çocukları ile eşlerin ilk derece üst kuşakları (anne-babalar)

Yatırım faaliyetleri için AB Üyesi olmayan ülke vatandaşı yatırımcıya ve/veya yöneticiye sağlanan ikamet izni, Ekonomi ve Kalkınma Bakanlığı'nın Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından yatırıma yapılacak pozitif değerlendirme neticesinde gerçekleştirilecektir.

Yatırım faaliyeti: Yeni Kanun'da yatırım sektörü ya da yatırımın yeri konusunda ikamet izni müracatı için bir kısıtlama yoktur. Yatırıma ilişkin ana kriter, yatırımın ülke kalkınmasına ve ekonomisine katkı sağlamasıdır.

Yatırım maliyeti: Kanun, yatırım projesinin toplam maliyetine ilişkin bir limit belirlememiştir. Bununla birlikte, bu düzenleme çerçevesinde ikamet iznine müracat eden bir yatırımcının yatırıma 250.000 Euro katkı sağlaması gerekir. Ayrıca, her bir yatırım için yöneticilere verilecek izinler de, yatırımcının yatırıma toplam katkısına göre belirlenmektedir.

Bir yatırım projesi kapsamında, verilecek ikamet izni sayısı en fazla 10 (yatırımcı ve yöneticiye)'dur.

Yatırım Maliyetine Toplam Yatırımcı Katkısı (Euro)	Yöneticilere Verilecek Maksimum İkamet İzni Sayısı
300.000'e kadar	0
300.001- 1.000.000	1
1.000.001- 3.000.000	2
3.000.001-5.000.000	3
5.000.001-10.000.000	4
10.000.001-15.000.000	5
15.000.001-20.000.000	6
20.000.001-25.000.000	7
25.000.001-30.000.000	8
30.000.001- 40.000.000	9
40.000.000 üzeri	10

Yunan Merkezi İdare Genel Sekreterliği'nin bir kararı uyarınca ayrıca, AB vatandaşı olmayan ülke vatandaşlarının, Yunanistan'da 10 yıllığına bir oteli kiralarak işletmek ya da bir turizm tesisini yenilemek ve değeri 250.000 avro ve üzerinde olmak şartıyla bir anlaşma imzalaması halinde, bu kişilere de 5 yıllık ikamet izni verilmektedir. Bu tip ikamet izinleri, beş yıllık sürenin sonunda gayrimenkul sahipliğinin ya da otel işletme ve yenileme anlaşmalarının devamı halinde uzatılmaktadır.

Öte yandan, 3894/2010 sayılı Kanun uyarınca Bakanlar Kurulu kararı ile "stratejik yatırım" olarak tanımlanan yatırımların kanuni temsilcileri ve yatırım planının uygulanmasını sağlamak üzere çalıştırılacak en fazla 10 kişiye bu mahiyette ikamet izni verilmektedir. Yatırımın stratejik olarak değerlendirilmesini takiben, ikamet izni başvurusu en kısa sürede sonuçlandırılmak zorundadır. Bu taktirde, ikamet izni verilen yabancı çalışanların aile bireyleri de kendilerine eşlik

edebilmektedirler. Stratejik yatırımlarda verilecek ikamet izni süresi 10 yıldır. Bu sürenin sonunda ikamet izni süre uzatımı yapılabilir.

Ayrıca, Yunanistan'da 250.000 avro ve üzeri değerinde gayrimenkul satın alan yabancılara başlangıçta 5 yıllığına ikamet izni verilebilmektedir. Bu süre, gayrimenkul bu kişinin adına tapuda kayıtlı olduğu sürece uzatılmaktadır. Gayrimenkul edinmek suretiyle ikamet izni edinimi halinde, çalışmak yasaktır. Ancak, gayrimenkul edinimi suretiyle ikamet izni için müracat eden kişi, bir şirkette ortak olabilir.

6.3 YUNANİSTAN'DA GAYRİMENKUL EDİNİMİ

Yunanistan'da kural olarak yabancılar gayrimenkul edinebilmektedirler.

Ancak milli güvenlik nedeniyle bazı adalarda ve sınır bölgelerinde arazi alımında kısıtlamalar devam etmektedir. 22.06.1927 tarihli Kanun Hükmünde Kararname, Yunanistan'ın belirli sınır bölgelerinde yabancıların arazi satın alması, kiralaması ve yatırım yapmasını yasaklamakta ya da Milli Savunma Bakanlığı'nın iznine tabi tutmaktadır. 3978/2011 sayılı Kanun ile değişik 1892/1990 sayılı Kanun'un 24.md'ne göre; Onikiadalar, Meriç, Igoumenitsa(Thesprotia), Kastoria, Kıkış, Midilli, İskeçe, Preveze, Rodop, Sisam, Florina, Sakız illeri ile Drama ilinde Nevrokopi şehri, Yanya ilinde Pogoni ve Konitsa, Pella ilinde Almopia ve Edessa, Serez ilinde Sintiki şehri ile Santorini ve Skyros adaları sınır bölgesi olarak tanımlanmaktadır.

Bu bilgilere ilaveten, Yunan hükümeti 2013 yılı başlarında yaptığı düzenleme ile 250.000 avro ve üzerinde değerinde gayrimenkul satın alan yabancılara, altın vize uygulaması getirilmiş olup ikamet izni temininde kolaylıklar sağlanmıştır.

6.4 TİCARETİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Serbest ticarete dayalı bir dış ticaret rejiminin bulunduğu Yunanistan'da ithalat için herhangi bir izne ya da lisansa gerek yoktur. Ancak bazı ürünler için Yunanistan'a giriş yapabilecekleri ihtisas gümrükleri ve limanlar belirlenmiştir. Su ürünleri, canlı hayvan ve et ürünleri ile bazı tarımsal ürünlerde ise Sağlık Bakanlığı'nın uygun görüşünün alınması gerekmektedir. Anti dumping ve sübvansiyon tedbirleri AB düzeyinde ve AB Komisyonu kararları çerçevesinde uygulanmaktadır.

Sermaye Kontrolleri

*Ekonomik krizin çok önemli bir yansıması 30 Haziran 2015 tarihinde bankacılık işlemlerine getirilmiş olan sermaye kontrolleridir. Bu kapsamda, yurtdışına nakit çıkışını önlemek üzere alınan bankacılık tedbirleri nedeniyle uzun süre ithalat bedellerinin ödenmesinde sıkıntılar yaşanmıştır. Ayrıca mevduat sahiplerinin hesaplarından haftalık ve aylık nakit çekme limitleri başlangıçta haftalık 60 avro ile sınırlandırılmış, bu durum halkta büyük infiale yol açmıştır. Bankaların yeni hesap açması engellenmiş, şahıs ve şirketlerin sadece mevcut hesapları üzerinde sınırlı nakit işlemlerine uzun işlemler neticesinde izin verilmiştir. Sermaye kontrolleri ile ekonomide kredi ve banka kartı kullanımı yaygınlaştırılarak, kayıt dışının önüne geçilmeye çalışılmıştır. **2019 yılı Ağustos ayı itibarıyla ülke genelindeki sermaye kontrolleri tamamen sonlandırılmıştır.***

6.5 YUNANİSTAN'IN DIŞ TİCARET MEVZUATI

GENEL OLARAK DIŞ TİCARET MEVZUATI

1981 yılından beri AB üyesi olan Yunanistan'da diő ticaret, AB uygulamalarına göre yürütölmektedir. Yunanistan'ın AB'nin Ortak Diő Ticaret Politikası diőında ulusal bazda bir diő ticaret mevzuatı mevcut olmayıp, diő ticaret alanındaki ulusal mevzuat AB direktiflerinin ulusal mevzuata uygulanması ile yürütölmektedir.

AB uygulamalarına paralel olarak, uluslararası anlaşmalarla ticareti yasaklanan mallar diőında ithali yasak ürün bulunmamaktadır.

Yunanistan'da ihracat işlemi, tek idari belge ve faturaya ilaveten, AB düzenlemelerine, bazı durumlarda Yunanistan'ın iç mevzuatına ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak ihracatın yapılacağı öлкеye ve ihraç edilecek ürüne göre değişen kontrol ve kayıt belgeleri ile birlikte serbestçe gerçekleştirilmektedir.

Türkiye'den yapılacak ithalat için ithal edilecek ürünün niteliğine göre ATR ya da EUR1 belgesi aranmaktadır.

Eski ve kullanılmış mal ithalatında teknik özelliklerini yitirmemiş olmaları, çevre ve güvenlik açısından gerekli şartları sağlamaları koşulu ile bir kısıt bulunmamaktadır.

Bu kapsamda, Yunanistan'da AB Komisyonu tarafından belirlenen Ortak Gümrük Tarifesi tatbik edilmektedir. Tarım ürünleri ticaretinde AB'nin Ortak Tarım Politikaları çerçevesinde ortak piyasa düzenlemeleri uygulanmakta olup, sanayi ürünlerinde AB içerisinde ortak düzenlemeye tabi malların ithalatında sağlık, çevre ve güvenlik koşullarına uygunluk şartı aranmaktadır. Bu çerçevede başta Kalkınma Bakanlığı olmak üzere, Sağlık Bakanlığı ve Tarım Bakanlıkları tarafından piyasa gözetimi ilkeleri çerçevesinde kontroller uygulanmaktadır.

Avrupa Birliği'nin bir üyesi olarak Yunanistan, AB'nin üçüncü ölkelerle yaptığı anlaşmaları üstlenmiş olup, Ortak Diő Ticaret politikası tatbik etmektedir. Bu çerçevede EFTA Ölkeleri, Merkezi ve Doğu Avrupa Ölkeleri, Güney Afrika Cumhuriyeti, Akdeniz Ölkeleri, Meksika ve Şili gibi AB'nin Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ölkelerle serbest ticaret anlaşması hükümleri geçerli olup, AB'nin gelişme yolundaki ölkelere GSP mekanizması çerçevesinde uyguladığı tek taraflı taviz sistemi yürürlüktedir.

AB ölkeleri ile Yunanistan arasında Gümrük Vergileri ve eş etkili vergilerle miktar kısıtlamaları ve benzeri önlemlerden muaf olarak, mallar serbest dolaşmakta, AB diőındaki ölkelere Ortak Gümrük Tarifesi uygulanmaktadır. Tarım ürünleri itibarıyla AB'nin Ortak Tarım Politikası çerçevesinde ortak piyasa düzenlemeleri ve telafi edici mekanizmalar uygulanmaktadır. İthalatta KDV, piyasa fiyatı ve gümrük vergisi üzerinden tahsil edilmekte ve gümrük vergisinin matrahı AB Komisyonu direktiflerince DTÖ Gümrük Kıymet Kodu hükümlerine paralel olarak belirlenmektedir. İthalatta haksız rekabetin önlenmesine ilişkin anti-damping kuralları AB düzeyinde ve AB Komisyonu tarafından uygulanmaktadır.

Yunanistan'a ihracatta gerekli belge ve prosedürler için Avrupa Komisyonu'nun TARIC http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/about/welcome/index_en.htm ve Trade Helpdesk <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/> web sayfalarının takip edilmesi faydalı olacaktır.

GENEL OLARAK GÜMRÜK VERGİLERİ

AB ile Ortak Diő Ticaret Politikası uygulayan Yunanistan AB üyesi ölkelerle olan ticaretinde her tür gümrük vergisi, eş etkili vergi, miktar kısıtlamaları ve benzeri sınırlamaları kaldırmış olup, üçüncü ölkelerden olan ithalatında Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaktadır.

Türkiye ile Yunanistan arasında ise; AB ile Türkiye arasında 01 Ocak 1996 tarihinden beri uygulanmakta olan 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı uyarınca sanayi ürünlerinde herhangi bir

gümrük vergisi olmayıp, sadece tarım ürünlerinin ihracat ve ithalatında gümrük vergisi uygulaması bulunmaktadır.

Yunanistan'da gümrük vergileri ve diğer gümrük konularından sorumlu otorite Bağımsız Kamu Gelirleri Kurumu (AADE)'dur.

EGE ADALARINA GIDA MADDESİ İHRACATI

Türkiye'den taze sebze ve meyve ihracatında uygulanan karantina kontrollerinin adalarda yapılamamasından dolayı yaşanan sıkıntılar devam etmektedir.

ETIKETLEME VE STANDARTLAR

Standartlar konusunda Yunanistan, AB tarafından uygulanan hükümlerin doğurduğu uygulamaları takip etmektedir. ISO 9000 yerel firmalardan aranırken ayrıca hükümet ihalelerinde de istenmektedir.

Yunanistan, tarım ürünlerinde bölgesel yüklemeler yerine her bir yükleme için test yapmada ısrar etmektedir.

Yunanistan'a tohum ithalatında, öncelikle o tohum türünün, 'European Variety Catalogue' listesinde yer alması gerekmektedir. Eğer yer almıyorsa, Yunan Milli Katoloğuna (National Catalogue of Greece) kaydettirilmeli ve ayrıca türüne ve özelliklerine bağlı olarak 2-3 yıl sürebilecek bir testin de yapılmasının gerekli olduğu bilinmelidir.

Süt mamüllerinin Yunanistan'a ithalatında, ilgili AB düzenlemeleri çerçevesinde gerekli koşulları haiz ve yine AB tarafından onaylanmış listelerde yer alan firmaların ürünlerine giriş izni verilmektedir.

Beyaz et ithalinde, yalnızca AB tarafından onaylanmış tesislerden gönderilmiş ürünlerin girişine izin verilmektedir.

Deniz ürünlerine ilişkin uygulama da ilgili AB direktifleri çerçevesinde ülkemizde kurulu tesisler AB standartlarında üretim yaptıklarına dair kontrollerde yeterli bulunarak AB listelerine alınmaları halinde AB ülkelerine bu ürünleri ihraç edebilmektedir.

Kabuklu deniz ürünlerinin ithalatında Yunanistan sınırında biyotoksin tahlili yapılmaktadır.

Kurutulmuş gıda ithalatı, Genel Kimya Laboratuvarı'nın yapmış olduğu aflatoxin testinin limitlerinin altında olması şartı ile yapılabilmektedir.

CE markası, malların Avrupa'da serbest dolaşımını sağlamak üzere kullanılan ve o malın AB mevzuatına uyumunu simgeleyen bir işarettir. CE Markası içeren mallar AB ile birlikte İzlanda, Liechtenstein ve Norveç'in de yer aldığı Avrupa Ekonomik Bölgesinde serbest satışa sunulabilmektedir. AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin Yunanistan'a ihraç edilebilmesi için, CE işareti zorunlu değil iken, bazı mallar için CE İşareti zorunludur. CE işareti bulundurma zorunluluğu taşıyan mallar, AB direktifleri ile spesifik olarak düzenlenmiştir. Bu işareti taşıması gerektiği halde taşımayan bir ürünün AB üyesi ülkelere ihracatı mümkün değildir.

CE İşareti, Avrupa Birliği'nin, teknik mevzuat uyumu çerçevesinde 1985 yılında benimsediği Yeni Yaklaşım Politikası kapsamında hazırlanan Yeni Yaklaşım Direktifleri içerisinde yer alan ürünlerle ilgili olup, ürünlerin AB'nin ilgili direktiflerine uygun olduğunu ve gerekli bütün uygunluk değerlendirme faaliyetlerinden geçtiğini gösteren bir Birlik işaretidir. CE işareti, tüketiciye bir kalite güvencesi sağlamaz, yalnızca ürünün, asgari güvenlik koşullarına sahip olduğunu gösterir.

Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. Ancak, eğer üretici ya da üreticinin yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır.

SERBEST BÖLGELER VE İLGİLİ MEVZUATI

Yunanistan, Pire, Selanik ve Heraklion-Girit liman bölgelerinde mevcut belli başlı üç serbest ticaret bölgesine sahiptir. Bununla birlikte; Etoloakarnania'da (Batı Yunanistan) bulunan Astakos Denizcilik ve Sanayi Serbest Bölgesi ve Evros (Meriç) bölgesinde bulunan Ormenio Serbest Sanayi Bölgesi'nde son dönemde faaliyete geçmiştir.

Yabancı menşeli mallar bu bölgelere gümrük ve diğer vergileri ödenmeksizin getirilir ve transit yüklemesi yapılır veya re-export edilirse gümrük ve diğer vergilerden muafiyeti devam eder. Benzer şekilde, alıcı adına, depolamaya ve malların transferine ilişkin olarak bölgede düzenlenen belgeler damga vergisinden de muafittir.

Yükleme-boşaltma işlemleri AB'nin 2504/88 ve 2562/90 sayılı Yönetmeliklerine göre yürütülmektedir. Transit malların antrepolarda tutulma imkanı bulunmaktadır. Ayrıca bölgeler paketleme, tasnif etme ve etiketleme işleri için de kullanılabilir.

6.6 YUNANİSTAN'DA VERGİLER

Yunanistan'da vergi uygulamaları Anayasa ve kanunlarla düzenlenmiştir. Yunanistan'daki belli başlı vergi kategorileri;

- **Gelirlerden alınan vergiler:** Gerçek kişilerden alınan gelir vergisi ve tüzel kişilerden alınan kurumlar vergisidir. Gelirlerden alınan vergi kategorisinde, gemilerin vergilendirilmesi de yer almaktadır. Vergilendirme dönemi 12 aylık takvim yılı içerisinde 30 Haziran ya da 31 Aralık olabilir.
- **Gayrimenkul vergileri:** Miras vergisi, gayrimenkul ediniminden doğan vergiler bu kategoridedir.
- **İşlem ya da tüketim vergileri:** KDV, emlak transfer vergisi, ithalat vergisi, lüks tüketim malları üzerinden alınan vergiler, alkol ve tütün ürünlerinden alınan vergiler, araç vergileri vb. bu grupta yer almaktadır.

Yunanistan'da vergi sistemi Maliye Bakanlığı'nın yetkisindedir. Bakanlık bu yetkisini, Vergilendirme, Vergi Denetimi, Gümrük ve Özel Vergiler, Mali Denetim ve Bütçe ve Ödemeler vb Genel Müdürlükleri eliyle kullanmaktadır. En alt düzeyde ise, vergi daireleri ve gümrük ofisleri yükümlülerin doğrudan iletişimde olduğu birimlerdir.

Yunanistan'da gerçek ve tüzel kişiler 9 haneli vergi numarası (AFM) ile vergi işlemlerini gerçekleştirmektedirler. Bu vergi numarası şirketler tasfiye olana, gerçek kişiler vefat edene kadar geçerlidir.

Yunanistan'da hizmetler çoğunlukla vergilendirmeye tabidir. Bu nedenle, vergi kaçakçılığını önlemek üzere bürokratik uygulamalar getirilmiştir. Muhasebe kayıtlarının tutulması küçük işletmeler için dahi komplike olabilmektedir. Böylece, bireyler ve küçük işletmeler herhangi bir vergisel formalite hatasını engellemek üzere vergi danışmanları ya da muhasebecilerle çalışmaktadır.

Şirketler; mali dönem içindeki her işlem ve faaliyete ilişkin bir muhasebe kaydı tutmak zorundadır. Şirketin muhasebe sistemi, her malvarlığını, borçlarını ve özkaynaklarını kayıt altına almalı ve bunlarda meydana gelen değişiklikleri içermelidir.

Yunanistan'da uygulanan vergiler konusunda detaylı bilgiye https://ec.europa.eu/taxation_customs/home_en web sayfasından erişim sağlanabilmektedir.

Aşağıda bazı önemli vergiler ve oranları yer almaktadır:

Vergi Türü	Vergi Oranı (%)	İstisnai Oran (%)
Kurumlar Vergisi	24	29 (Yunan kredi kurumları)
KDV	24	13,6
Stopaj vergisi	10 (Kar payından)	

Kurumlar Vergisi: Ülkede uygulanan standart kurumlar vergisi oranı 2007-2009 yıllarında %25, 2010 yılında %24, 2011-2012 yıllarında %20, 2013-2014 mali yılı için %26 iken, Yunanistan'ın kreditorleri ile yapılan anlaşmalar gereği 2015 yılı Temmuz ayında %29'a yükseltilmiş, 2019 yılı ortasında yaşanan hükümet değişikliğinin akabinde yeni hükümet tarafından önce %28'e, nihai olarak Aralık 2019'da %24'e düşürülmüştür.

KDV: Yunanistan'da mal ve hizmet alımları için uygulanan KDV oranında Temmuz 2015'de getirilen düzenleme ile standart KDV oranı önce %23 olarak belirlenmiş, 2016 yılında ise %24'e yükseltilmiştir. Bu oranın bazı mal ve hizmet gruplarında istisnaları sözkonusudur: 1 Haziran 2019 tarihinden itibaren, unlu mamüller, sebze, bitkiler, tuz, sirke, balık gibi çok çeşitli gıda ürünlerinde ve otel konaklamalarda KDV %24'ten %13'e, elektrik ve doğal gazda ise %13'ten %6'ya düşürülmüştür. Bu mahiyette, indirimli KDV oranlarında uzun yıllar bölgesel uygulamalar da sözkonusu olmuş, adalarda %30 indirimli KDV (%17, %9 ve %4) uygulanmıştır. Ekonomik krizin sonucu olarak 31.12.2018 tarihinde sonlandırılan bu uygulama, özellikle yoğun göçmen alan Midilli, Sakız ve Samos adalarında ise 31.12.2019 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

4223/2013 sayılı yeni **Emlak Vergisi** Kanunu ile, emlak vergisinde, ana vergi + ek vergi uygulamasına gidilmiştir. Ana vergi; gayrimenkulün bulunduğu lokasyon, yaş oranı, yüzey oranı, gibi kıstaslarla belirlenmektedir.

6.7 YUNANİSTAN'DA MARKA TESCİLİ

Yunanistan'da markalar 4072/2012 sayılı Yunan Marka Kanunu kapsamında tescil edilip, korunmaktadır. Mevcut durumda, marka tesciline yetkili makam, Yunan Ekonomi ve Kalkınma Bakanlığı'na bağlı Ticaret ve Tüketiciyi Koruma Genel Sekreterliği'dir (<http://www.mindev.gov.gr/genikes-eidikes-grammateies/>). Tescil edilen bir marka yenilenebilir olmak üzere 10 yıllık koruma altına alınmış olmaktadır. Yunanistan'da yapılan bir marka tescili sadece bu ülke için geçerli olmakla birlikte, tek bir müracat ile Madrid Protokolünü imzalayan 80'den fazla ülkede kayıt yaptırmak mümkün olabilmektedir. Avrupa Birliği Markası tescili ise, AB üye ülkelerinin tamamında koruma sağlamaktadır.

6.8 YUNANİSTAN'DA YATIRIM TEŞVİKLERİ

Yunanistan 2016 yılı ortalarında ekonomiye katkı sağlamak üzere 4399/2016 sayılı yeni Kalkınma Kanunu'nu çıkarmıştır.

Şirketlerin elde edebilecekleri teşvik oranları yatırımın yapıldığı bölge, yatırımın türü ve şirketin büyüklüğü ile alakalıdır.

Yatırım Teşviklerinden Faydalanılabilmesi İçin Gerekli Olan Minimum Yatırım Bütçesi Tutarları	
Şirketin Büyüklüğü	Yatırım Planı Minimum Bütçesi (Avro)
Büyük İşletmeler	500.000
Orta Ölçekli İşletmeler, Kooperatifler, İş Kümeleri	250.000
Küçük İşletmeler	150.000
Çok Küçük İşletmeler	100.000
Sosyal Kooperatifler	50.000

Yatırım teşvikleri, vergiden muafiyet, hibe, finansal kiralama yardımı, ücret maliyeti sübvansiyonu, 12 yıl için sabit vergi avantajı, hızlı lisans sistemi vb. şekillerde olabilmektedir.

Aşağıdaki haritada Büyük İşletmeler için yatırım teşvik oranları belirtilmektedir. Bahse konu teşvik oranları orta ölçekli şirketler için % 10, küçük işletmeler için ise % 20 daha fazladır.

Kaynak: Enterprise Greece

Toplam devlet yardımı tutarı, her bir yatırım planı için 5 milyon avro, her bir hak sahibi şirket için toplam 10 milyon avro ve her bir grup şirketi için toplam 20 milyon avro ile sınırlıdır.

6.9 YUNANİSTAN'DAKİ BAŞLICA FUARLAR

FUAR ADI	BAŞLANGIÇ TARİHİ	BİTİŞ TARİHİ	KONU	ŞEHİR	ORGANİZATÖR
SOUVENIR EXPO GREECE	13.01.2020	17.01.2020	Hediyelik Eşya	Atina	ROTA S.A.
ATHENS FASHION TRADE SHOW	24.01.2020	27.01.2020	Hazır Giyim Ayakkabı - Aksesuar	Atina	ROTA S.A.
AGROTICA	30.01.2020	2.02.2020	Uluslararası Tarım	Selanik	HELEXPO S.A.
HORECA	7.02.2020	10.02.2020	Otel ve Yiyecek Ekipmanları	Atina	FORUM S.A.
INFACOMA	8.02.2020	11.02.2020	Uluslararası Yapı	Atina	HELEXPO S.A.
AQUATHERM	8.02.2020	11.02.2020	Uluslararası Isıtma-Soğutma Sistemleri, Havuz	Atina	HELEXPO S.A.
CLIMATHERM ENERGY	21.02.2020	23.02.2020	Isıtma-Soğutma-Havalandırma Sistemleri Yenilenebilir Enerji Kaynakları Havuz	Atina	HELEXPO S.A.
ATHENS INTERNATIONAL JEWELLERY SHOW	21.02.2020	24.02.2020	Uluslararası Mücevherat	Atina	HELEXPO S.A.
DETROP BOUTIQUE & OENOS	22.02.2020	24.02.2020	Uluslararası Gıda ve İçecek	Selanik	HELEXPO S.A.
ARTOZYMA	22.02.2020	24.02.2020	Uluslararası Fırıncılık – Şekerleme Donanımı ve Makineleri	Selanik	HELEXPO S.A.
FOOD EXPO GREECE	7.03.2020	9.03.2020	Uluslararası Yiyecek ve İçecek Endüstrileri	Atina	FORUM S.A.
FRESKON	2.04.2020	4.04.2020	Meyve ve Sebze	Selanik	HELEXPO S.A.
BEAUTY	23.05.2020	25.05.2020	Uluslararası Güzellik ve kozmetik ürünleri	Selanik	HELEXPO S.A.
POSIDONA DENİZCİLİK FUARI	1.06.2020	6.06.2020	Uluslararası Gemicilik	Atina	Posidonia SA.
DEFENCE EXHIBITION EXPO	22.06.2020	24.06.2020	Savunma Sanayi	Atina	ROTA S.A.
TIF ULUSLARARASI SELANİK FUARI	5.09.2020	13.09.2020	Uluslararası Çeşitli sektörler	Selanik	HELEXPO S.A.
BUILD EXPO GREECE	16.10.2020	18.10.2020	Yapı	Atina	ROTA S.A.
KOSMIMA	17.10.2020	19.10.2020	Uluslararası Mücevherat	Selanik	HELEXPO S.A.
METAL MACHINERY	6.11.2020	8.11.2020	Metal İşleme Makineleri	Atina	ROTA S.A.
PHILOXENIA/ HOTELIA	13.11.2020	15.11.2020	Uluslararası Turizm/Otel ekipmanları	Selanik	HELEXPO S.A.
XENIA	28.11.2020	30.11.2020	Uluslararası Otelcilik ve otel ekipmanları	Atina	FORUM S.A.

6.10 YUNANİSTAN'DAKİ BAŞLICA EKONOMİK VE TİCARİ KURULUŞLAR

SEV- Yunan İşadamları ve Sanayicileri Federasyonu

Ksenofontos 5, 10557 Athens

Tel: 0030 210 3237325, Faks: 0030 210 3222929

E-mail: info@fji.org.gr

www.sev.org.gr

YUNAN İHRACATI GELİŞTİRME KURULU- (HEPO)

86, Marinou Antypa Str., GR 163 46 Helioupolis ATHENS /
Tel: 0030 210 9982101, 210 99 82 117, 210 99 82 240 Faks:
0030 210 9961927; 9969100

WWW.HEPO.GR

Atina Ticaret ve Sanayi Odası

7-9 ACADEMIAS STR. GR 106 71 ATHENS

Tel: 0030 210 3604815 ; 3624280

Faks: 0030 3618810; 3645803

TÜRK YUNAN İŞ KONSEYİ

VOULIS 35 SİNDAGMA/ATHENS

Tel: 0030 210 2505202

Faks: 0030 2505253

Selanik Ticaret Odası

Tsimiski 29, 54624 Thessaloniki

Tel: 0030 231 0370100, 370132

Faks. 0030 231 0370166; 370114

www.ebeth.gr

Yunan Pamuk Kurulu-Hellenic Cotton Board

150 Syngrou Ave.17671 Kalithea ATHENS

Tel: 0030 210 9225011

Faks: 0030 210 924 36 76

Yunan Bankalar Birliği-Hellenic Bank Association

Massalias Street 10680 Athens
Tel: 0030 210 3386500 Faks: 0030 3615324
www.hba.gr

Yunan Milli Tütün Kurulu-National Tobacco Board

2 Amerikis 10564 ATHENS
Tel: 0030 210 323 47 27, 32223 111-9 Faks: 0030 323 84 68

Yunan Yatırım Kurumu

Vasilissis Sofias 109, 11521 Athens
Tel: 0030 210 3355714 Faks: 0030 3355740
<http://www.enterprisegreece.gov.gr>

Yunanistan Ulusal İstatistik Hizmetleri

14-16 Lykourgou Str. 101 66 ATHENS
Tel: 0030 210 3289000 Faks: 0030 3222205
www.statistics.gr

Yunan Standartlar Kurumu (ELOT)

313 Aharmon Street
GR-111 45 Athens
Tel: 0030 210 2120418, 2120420
Faks: 0030 2283034
E-mail: nsymferis@elot.gr

Kamu Gaz Kurumu (D.E.P.A.)

92 Marinou Antipa Street GR-141 21 Herakleio, Athens
Tel: 0030 210 2701202; 2701204
Faks: 0030 6749504
E-mail: a.papageorgiou@depa.gr

Yunan Enerji Kurumu (PPC)

30 Chalkokondyli Street
GR-104 32 Athens
Tel: 0030 210 5234604 ; Faks: 0030 5241300

Yunan Oteller Birliği

24, Stadiou Str. - 105 64 Athens,
TEL. : 210 33.10.022-6, Faks: 0030 3225449, 3236962
URL : www.grhotels.gr

Pire Ticaret ve Sanayi Odası

1 Loudovikou Street, Odysou Square
GR-185 31 Piraeus
Tel: 0030 210 4179480, 4177241
Fax: +30/210/ 427-4084, 417-8680
E-mail: evep@pcci.gr

Yunan Telekom Kurumu (OTE)

OTE Building, 99 Kifissias Avenue
GR-151 24 Maroussi, Athens
Tel: 0030 210 6115014
Fax: +30/210/ 619-9899

Pire Liman İdaresi

10 Akti Miaouli Street GR-185 38 Piraeus
Tel: 0030 210 4550282, 4550283
Fax: +30/210/ 455-0286

Yunan Gemi Sahipleri Birliği

85 Akti Miaouli Street GR-185 38, Piraeus
Tel: 0030 210 4291159 up to 65
Fax: +30/210/ 429-0107, 429-1166

Atina Ticari Distribütörler Birliği

15 Voulis Street, GR-105 63 Athens
Tel: 0030 210 3232622 ; Faks: 0030 3238378
E-mail: aaca@acci.gr or aaca@otenet.gr

Yunan Ticaret ve Sanayi Odaları Merkez Birliği

7 Academias Street GR-106 71, Athens
Tel: 0030 210 363270; 3625630; 338 710456
Faks: 0030 3622320
www.uhc.gr

7. BÖLÜM: TESPİTLER VE DİĞER FAYDALI BİLGİLER

7.1 GENEL TESPİTLER

Yunanistan pazarı, ithalat kapasitesi, Türkiye'ye coğrafi yakınlığı ve ülkemiz ürünlerinin kalite ve standardı konusunda olumlu görüşlere sahip tüketici yapısıyla ihraç ürünlerimiz için çok önemli ve ilerisi için de umut vaat eden pazarlar arasında yer almaktadır.

Yunan İstatistik Kurumu verilerine göre, hizmet ağırlıklı ekonomiye sahip olan ülkede kişi başına gelir 2019 yılı itibarıyla 16.736 avrodur.

Son dönemde ülkemiz ile Yunanistan arasında ticaret hacmi büyük gelişme kaydetmiştir. Buna rağmen, Yunanistan pazarının Türk işadamları için kolay bir pazar olduğunun anlaşılması gerekmektedir.

Ticaretinin yarısından fazlasını AB üyeleri ile yapmakta olan Yunanistan'da devletin ekonomideki payı % 40'lar seviyesinde bulunmaktadır. Sanayinin bir çok dalındaki oligopol yapı nedeniyle pazara giriş ve tutunmada zorluklar çekilebilmektedir.

Dünya Bankası'nın 2020 İş Yapma Raporu'nda, Yunanistan 190 ülke arasında 79. sırada yer almaktadır.

Özellikle vergi ve sigorta primleri ile işletme giderlerindeki büyük artış ve bankaların fonlamayı durdurması son yıllarda büyük-küçük pek çok şirketin kapanmasına sebep olmuştur.

Yunanistan, özellikle sanayi ürünlerinde çok sınırlı ve az sayıda üretim imkanları ile toplam talebinin % 80 civarını ithalat ile karşılayan bir ülke konumundadır. Yunan sanayi son yıllarda ciddi anlamlarda sıkıntı yaşayan, birkaç sektör dışında (deniz taşımacılığı, turizm ve bankacılık) dışardan gelen ucuz ve kaliteli ürünlere karşı rekabet edemeyerek kapanma aşamasına gelen, kısaca sıkıntılı üst noktaya ulaşmış bir görünüm sergilemektedir.

Diğer taraftan, ülkedeki özelleştirme projeleri ve kapanan fabrikaların satışa çıkarılması önemli fırsatları beraberinde getirebilmektedir.

Ayrıca, özellikle Selanik ve Kuzey Yunanistan, Balkanlara ve Doğu Avrupa'ya giriş için önemli bir geçiş noktası olarak kullanılabilir.

Ekonomik krizin de etkileri ile hem kaliteli hem uygun fiyatlı ürün arayışında olan Yunanistan pazarı, ülkemize olan yakınlığı da dikkate alındığında, Türk ihracatçısı açısından kesinlikle ihmal edilmemesi gereken bir pazar konumundadır.

İhracatçımızın Yunan ortağı ile ilişkilerinde dikkat etmesi gereken hususların başında özellikle ödeme ve teslim koşulları gelmektedir.

Ülkede yaşanan ağır ekonomik krizin ve özellikle 2015 yılında bankalar üzerinde sermaye kontrolü uygulanmasının etkisiyle, Yunan ithalatçı firmalar yurtdışındaki tedarikçilerine mevcut ödemelerini yapmakta sorunlar yaşamıştır. Ancak, 2019 yılının Ağustos ayında sermaye kontrolü uygulaması tamamen sona ermiştir. Buna rağmen, iş adamlarımızın Yunan ithalatçı firmanın güvenilirliği konusunda sağlıklı fikir sahibi olmadan açık hesap yöntemi ya da çek ve senet ile çalışmaktan kaçınmasında yarar görülmektedir. Zira ekonomik krizin ilk görülmeye başladığı 2009 yılından bu yana özellikle karşılıksız çek davalarında büyük artış görülmüştür. İlaveten, son dönemde Bankalar müşterilerine çek ve kredi vermekte çekince göstermektedir.

İhracat ve ithalatçılarımız için diğer bir önemli sorun, Yunan mahkemelerinin işleyişidir. Yunan mahkemelerinde açılan bir hukuk davası ortalama 4 yıl sürmektedir. Geç işleyen adaletin ülke ekonomisine yansıyan pekçok negatif etkisi mevcuttur; özellikle sözleşme güvenliğinin sağlanamadığı durumlarda uluslararası ticaretin de sekteye uğraması kaçınılmazdır. 2010 yılından bu yana başgösteren ekonomik krizin etkisiyle, Yunan mahkemelerinde dava sayısı hızla artarken, eleman yetersizliği ve teknolojik eksiklikler nedeniyle davaların karara bağlanması daha da uzun zaman alır olmuştur.

İhracat imkanı olan Türk ürünlerinin çevreye duyarlı AB'nin standart ve tüketici güvenliğini sağlayan CE işaretiyle sahip ürünlerden olması halinde herhangi bir engelle karşılaşmadan ihraç edilmektedir.

Tekstil standartı ve kalite sorunu olmayan iplik, döşemelik kumaş, perdelik kumaş, havlu, bornoz, ev tekstili, çarşaf, konfeksiyon-hazır giyimin Yunanistan'da pazar imkanı yüksektir. Belirli markalara düşük fiyatla fason üretim katma değerini yoğunlukla Yunan firmalarında kalmasına neden olmaktadır. Ünlü Türk markalarının Yunan piyasasına kendi adlarıyla girmede yapacakları çalışma ve gayret bu olumsuz durumu bertaraf edebileceği gibi bu pazar konusunda tereddüt içinde olan diğer Türk markalarının da kendi adlarıyla pazarda yer alması için çalışmalarına cesaret verecektir.

Yunanistan'da gelir düzeyinin yüksek olması ve yine gelir düzeyi yüksek turistlerin ülkeye rağbet ettiği göz önüne alındığında kaliteli ve belirli bir çizgiyi taşıyan hazır giyim ürünleri için fırsatlar bulunduğu düşünülmektedir.

Hediyelik eşyaya olan talep çok yaygındır. Ülke geleneklerinin, milli ve dini günlerin turizm sezonunun ve sektörlerinin iyi bir şekilde etüd edilmesi gerekmektedir.

Ülkede genelde sıcak ve kurak bir Akdeniz ikliminin sürmesi ve halkın alım gücünün yeterli olması nedeniyle, yaşanan ve çalışılan mekanlar yerli üretimi çok sınırlı olan ve büyük çoğunluğu ithal klimalarla soğutulmaktadır. Ticari tip soğutucular ise, yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu çerçevede Türk ürünlerinin pazarda yer edinmesi mümkün görülmektedir.

Tarım ve balıkçılık alanında ülke önemli bir üretim potansiyeline sahip olmakla birlikte, yaş meyve sebze, kuruyemiş ve su ürünleri sektörlerinde önemli bir ithalatçı konumundadır. Diğer taraftan ülkenin tarım potansiyeli göz önüne alındığında, zirai ilaçlar, gübre, traktör ve traktör yedek parçaları sektörlerinde ihracatımız için fırsatlar olduğu mütalaa edilmektedir.

Ayrıca küçük bir pazar olması ve üretimin pahalı olması nedeniyle az sayıda gıda ve tekstil işletmeleri dışında firmalar aile işletmeleri şeklinde kendini göstermektedir. Ancak, son yıllarda AB bütünleşmesinin getirdiği değişim ile çok şubeli yabancı sermayeli mağazalar özellikle gıda, temel ihtiyaç ve elektronik sektöründe etkili olmaya başlamışlardır.

Yunanistan'da pazara giriş stratejisinin doğru tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Sık sık vurgulandığı gibi pazarın kendi yapısal özellikleri farklılıklar arz etmektedir. Ürün satmak isteyen şirketlerin dağıtım kanalları konusunda tecrübeli ve başarısını ispatlamış acenta veya distribütör ile çalışması Yunanistan pazarında avantaj sağlayabilmektedir. Satış sonrası destek pazarda tutunmanın en önemli şartlarından biridir.

İhracatçılarımızın herhangi bir bağlantı veya anlaşma öncesinde muhatabı ile ilgili detaylı bilgi toplamasında büyük yarar bulunmaktadır.

Yunanistan pazarında reklam büyük önem taşımaktadır. Ülke insanının TV izleme alışkanlığı bulunmakta olup, TV- radyo reklamları pazarlamada kayda değer sonuç vermektedir.

7.2 İŞ GÖRÜŞMESİ YAPARKEN

Yunanistan'daki iş alışkanlıkları ve iş yapma kültürü ile Türkiye arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. İki ülkenin aynı coğrafyada olmasının ve Akdeniz kültürünün bu duruma büyük etkisi bulunmaktadır.

Yunan iş dünyası Haziran sonundan başlayarak Temmuz ve Ağustos ayları boyunca devam eden dönemde tatil yapmayı tercih etmektedir. Eylül'ün ilk yarısında düzenlenen Selanik Uluslararası Fuarı'na kadar iş hayatı bir anlamda kesintiye uğramaktadır. Bu dönemde Yunanistan'da iş görüşmesi ayarlanması hatta en basit ticari bilgiyi toplamak bile zaman alabilmektedir. Ayrıca her yıl Paskalya'nın kutlandığı dönem de benzer özellikler göstermektedir.

Yunan firmalar ile toplantı programlarının en az bir gün öncesinden planlanması gerekmektedir. Ancak zorunlu hallerde kısa zaman içerisinde randevu ayarlanması mümkün olabilmektedir.

Yunanistan'da kamu kurumlarındaki mesai saatlerinden dolayı, özel sektörde de öğle arası 14.30-15.00 saatleri arasında olmaktadır. Toplantı saatlerinin bu öğle yemeği saatleri dikkate alınarak belirlenmesinde fayda bulunmaktadır.

İş ilişkilerinin başlaması için Yunan tarafının karşısındakini kişisel olarak tanıma gayreti içinde olduğunun hatırdan çıkartılmaması gerekmektedir. Başarılı bir ilişkinin kurulabilmesi için tarafların samimi olması büyük önem taşımaktadır. İlişkilerde Yunan tarafının en fazla önem verdiği konu karşılıklı güvenin tesis edilmesidir.

İş ilişkileri zaman zaman yavaş ilerleyebilmektedir. Bu nedenle sabırlı olunması ve karşı tarafı rahatsız edecek şekilde ısrarcı olunmaması önerilmektedir.

Yunanlar iş görüşmelerinde oldukça tecrübelidir ve pazarlık yapmayı sevmektedir. Karar verme süreci şirketin en üst düzeyinde gerçekleşmektedir.

Yunanistan'da işadamlarının büyük bir çoğunluğu İngilizce bilmektedir. Toplantı, görüşme veya haberleşme için sunulacak materyallerin hem İngilizce hem de Yunanca hazırlanması hem iletişimi kolaylaştıracak hem de Yunan tarafında bir sempati yaratacaktır. Yazışmalar için de İngilizce sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak son dönemde Türkçe'de ülkede sempati duyulan bir dil haline gelmiştir.

Yunanlar şahsi ilişkilere önem vermektedirler. Eğlence iş ilişkilerini pekiştiren bir unsur olarak kabul görmektedir.

7.3 DİĞER FAYDALI BİLGİLER

Hava Durumu

Yunanistan'da Akdeniz iklimi hakim olup kuzey bölgelerinde ve Türkiye sınırında iklim biraz daha karasal özellik kazanmaktadır. Atina ve güneyine nadiren kar yağmaktadır. İlkbahar ve sonbahar kısa sürmektedir.

Başkent Atina'da hava sıcaklığı kış mevsiminde nadiren sıfır derecenin altına düşerken yazın gün içinde sıcaklık 40'lere çıkmaktadır. Genelde yağmur şeklindeki yağışlar Kasım-Şubat arasında yoğunlaşmıştır. Atina'nın güneyine nadiren kar yağmaktadır.

Tatil Günleri ve Çalışma Saatleri

Yunanistan'da hafta içinde devlet daireleri yazın 07:30-14:30 kışın ise 08:00-15:00 saatleri arasında çalışmakta, cumartesi ve pazar günleri mesai yapılmamaktadır. Özel şirketlerde mesai saatleri 09:00-17:00 arasındadır. Pazar günleri ise, büyük marketler dahil olmak üzere tüm özel kuruluşlar için haftasonu tatilidir.

Hafta içinde Salı, Perşembe ve Cuma günleri küçük ve orta boy işletmeler 08:30-15:00 ve 17:30 – 20:30 saatleri arasında çalışmaktadır.

Bankalar, hafta içi 08:00-14:00 saatleri arasında müşteri hizmeti sunmaktadır.

Yunanistan'da, Temmuz ayının ikinci yarısı ile Eylül ayının ortası genelde yıllık izin kullanılan dönemlerdir. Ülkede bu tarihler arasında iş yapmanın zor olması nedeniyle, iş adamlarımızın iş gezilerini ve iş bağlantılarını bu dönem öncesi veya sonrasında yapması önerilmektedir. İş hayatının normale dönmesi Eylül ayında Selanik'te düzenlenen uluslararası fuarın ardından olmaktadır. Ayrıca Paskalya (genellikle Nisan ayının ortasına denk düşer) ve Noel dönemlerinde (20 Aralık - 6 Ocak) iş hayatında kesintiler olabilmektedir.

Öte yandan Yunan halkı aşağıdaki resmi tatil günlerini hafta sonları ile birleştirebilmekte ve sene içinde bir kaç kez birer haftalık dönemlerde izin yapabilmektedir.

Ülkenin Resmi Tatil Günleri-2020

1 Ocak	- Yeni yıl
6 Ocak	- Epiphany – Ortodoks Yılbaşı Tatili
2 Mart	- Kathara Deftera (Her yıl değişmektedir)
25 Mart	- Bağımsızlık Günü
17-20 Nisan	- Paskalya (Her yıl değişmektedir)
1 Mayıs	- İşçi Bayramı
8 Haziran	- Kutsal Ruh 50. Günü (Her yıl değişmektedir)
15 Ağustos	- Assumption Günü (Meryem Ana'nın Ölüm Günü)
28 Ekim	- Ohi (Hayır) Günü
24-25 Aralık	- Noel arifesi ve Noel
26 Aralık	- Noel'in İkinci Günü
31 Aralık	- Yeni Yıl Arifesi – Yarım Gün

7.4 VİZE VE SEYAHAT

Umuma mahsus pasaportlar için vize alınması zorunludur. İşadamlarının Yunanistan'dan bir davet mektubu alarak vize başvurusu yapması formalitede kolaylık sağlamaktadır.

Yunanistan 2012 yılında başlattığı vize kolaylıklarını, 2019 yılı yaz sezonunda da devam ettirmiştir. Ege'de bulunan bazı Yunan adalarına kısa süreli turistik geziler için girişler kolaylaştırılmış, geçici vize uygulamasına başlanmıştır. Bu yeni kısa süreli vize Türkiye'ye komşu Rodos, İstanköy (Kos), Meis (Kastellorizo), Sakız (Chios), Sisam (Samos), Sömbeki (Symi) ve Midilli (Lesvos) (Mitillini ve Molivos limanları) adalarını kapsamaktadır.

Bahse konu vize uygulamasına ilişkin ayrıntılı bilgilere <http://www.mfa.gov.tr/yunanistan.tr.mfa> internet adresinden erişim sağlanabilmektedir.

Başlıca Gazete ve Dergiler

Ülkede başlıca gazeteler: Kathimerini, Ta Nea ve Eleftheros Tipos'dur. Başlıca televizyon kanalları Alpha, Skai, Star ve devlet kanalları ET1, Net ve ET3'dür.

7.5 KAMBİYO DENETİMİ

AB'ye kara, hava, demir ya da deniz yoluyla giriş yapan ya da aynı yollarla AB'den ayrılan bir kişi, 10.000 avro ve üzerindeki nakdi, giriş/çıkış yaptığı AB üyesi ülke gümrüğüne bildirmek zorundadır. (https://ec.europa.eu/taxation_customs/individuals/cash-controls/who-needs-declare_en)

Yunanistan'da bankacılık işlemlerinde 2015 Temmuz ayında başlatılan sermaye kontrolü uygulamasına 2019 yılı Ağustos ayında son verilmiştir.

Adresler ve Haberleşme

Telefon : Yunanistan'ın uluslararası telefon kodu + 30'dur. Şehirler için alan kodu uygulaması mevcut olup, başkent Atina için "210", Selanik için " 2310 ", Gümölcine için "25310", Rodos için "22410"dür. Mobil telefon kullanımı son derece yaygın olup, ülkede başlıca GSM şebekeleri Cosmote, Vodafone ve Wind'dir. Her üç şebeke roaming seçeneğinin aktif olması kaydıyla Yunanistan'da kullanılabilir.

Fax : Büyük postaneler ve otellerde fax kullanılabilir.

Posta : Postaneler hafta içinde mesai saatleri dahilinde kullanılmaktadır. Türkiye ve Yunanistan arasında her gün yapılan uçuşlar sayesinde posta akışı gayet hızlı ve sağlıklı olarak çalışmaktadır.

7.6 YUNANİSTAN VE TÜRKİYE'DEKİ BAZI ÖNEMLİ TEMSİLCİLİKLER

Yunanistan	Adres	Telefon ve Fax	Web ve E-Posta
Atina Büyükelçiliği	Vasileos Georgiou B No:11 10674 Athens	+30.210.7263000	embassy.athens@mfa.gov.tr
Atina Ticaret Müşavirliği	26, Rigillis Str, 10674 - Atina	+30.210.7222196	www.musavirlikler.gov.tr atina@ticaret.gov.tr
Atina Pire Başkonsoloslugu	22, Vas. Pavlou Str. 15452 P. Psihiko – Atina	+30.210.6714828	consulate.athenspiraeus@mfa.gov.tr
Atina Basın Müşavirliği	Vasileos Georgiou B No:11 10674 Athens	+30.210.7263000	atina@iletisim.gov.tr
Selanik Başkonsoloslugu	Agiou Dimitriou 152, 54634 Thessaloniki	+30 2310.965070-73	consulate.thessaloniki@mfa.gov.tr
Selanik Ticaret Ataşeliği	Tsimiski 43, 3rd floor TK54623 Thessaloniki	+30 2310 254460	selanik@ticaret.gov.tr
Gümölcine Başkonsoloslugu	14, Ionon Str. 69100 Komotini	+30 25310.83420	consulate.komotini@mfa.gov.tr
Rodos Başkonsoloslugu	10-12, Iroon Polytehneiou Str. 85100 Rhodes	+30 22410.23362	consulate.rhodes@mfa.gov.tr
Türk Havayolları	77, Poseidonos Ave. 174 55 Alimos Athens	+30 210 9850076	
T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Atina Şubesi	Ermou 2, Syntagma Athens	+30 210 3223038	athens@ziraatbank.com

Türkiye	Adres	Telefon ve Fax	Web ve E-Posta
Ankara Büyükelçiliği	Zia Ur Rahman Caddesi 9-11 06700 G.O.P. Ankara	+90 312.4480873 +90 312.4482249	gremb.ank@mfa.gr
Ekonomi ve Ticaret Müşavirliği-Ankara	Turan Emeksiz Sok. No:3/10 Park Sitesi A Blok Gaziosmanpaşa	+90.312.4278307 +90.312.4278308 +90.312.4278374	http://agora.mfa.gr/turkey ecocom-ank@mfa.gr
Ekonomi ve Ticaret Müşavirliği-İstanbul	İnönü Cad. No:49/8 Gümüşsuyu	+90.212.2452231 +90.212.2927118 +90.212.2927119	http://agora.mfa.gr/turkey Ecocom-istanbul@mfa.gr
İstanbul Başkonsolosluğu	Turnacıbaşı Sok. No: 32 Galatasaray Beyoğlu	+90 212 3938290	grconsist@comnet.com.tr
İzmir Başkonsolosluğu	Atatürk Caddesi 366/1A 35220 İzmir	+90 232 4643160-1 +90 232 4216992	grgencon.smy@mfa.gr

7.7 DANIŞMANLIK VE PAZAR ARAŞTIRMASI YAPAN ŞİRKETLER

A.C. Nielsen Hellas Ltd.

Ms. Matina Bada, General Manager

166 Syngrou Avenue, 6th floor

GR-176 71 Kallithea, Athens

Tel: +30.210.9500300

Fax: +30.210.9598294

E-mail: acngr@otenet.gr

Institute of Energy For South East Europe (IENE)

Mr. Costis Stambolis, Managing Director

3 Alexandrou Soutsou Street

GR-106 71 Athens

Tel: +30.210.3640278; 3628457

Fax: +30.210.3646144

E-mail: info@iene.gr

Foresight TMC Ltd.

Mr. Alexandros Costopoulos, Director

Hadjipavlou, Sofianos & Kabanis S.A. (Deloitte)

Mr. Michael Hadjipavlou, Director

250-254 Kifissias Avenue

GR-152 31, Halandri

Tel: +30.210. 678-1100

Fax: +30.210. 677-6190, 677-6221

E-mail: mhadjipavlou@deloitte.gr

Ernst & Young (Hellas) S.A.

Themis Lianopoulos, Managing Director

11km Athens-Lamia National Road

GR-144 51, Metamorfossi

Tel: +30.210.2886000; 2886504

Fax: +30.210.2886903

ICAP Hellas S.A.

Mr. Nikitas Konstantelos, Director

10 Messoghion Avenue

GR-115 27, Athens

Tel: +30.210. 7486006

Fax: +30.210. 7486440

E-mail: mailbox@foresight.gr

KPMG Certified Auditors S.A.

Mr. Marios Kyriacou

3 Stratigou Tombra Street

GR-153 42 Agia Paraskevi, Athens

Tel: +30.210.6062100

Fax: +30.210.6062111

E-mail: postmaster@kpmg.gr

GFK Hellas Ltd.

Mr. Vassilis Fisentzidis

16 Laodikias & 1-3 Nimfeou Streets

GR-115 28, Athens

Tel: +30.210.7572600

Fax: +30.210.7019355; 7561081

E-mail: grinfo@gfk.com

Price Waterhouse Coopers

268 Kifissias Avenue

GR-152 32 Halandri, Athens

Tel: +30.210.6874400

Fax: +30.210.6874444

E-mail: pwc.greece@gr.pwc.com

Trek Consulting S.A.

Mr. Thomas Papapolizos

125-127 Kifissias Avenue GR-115 24,

Tel: +30.210.6996157; 6996411

Fax: +30.210.6995450

E-mail: desk@trek.gr

64 Vas. Sophias Avenue

GR-115 28, Athens

Tel: +30.210. 720-0000

Fax: +30.210. 722-0815

E-mail: icap@icap.gr

LDK S.A.

Mr. Leonidas Damianides

21 Parodos Thivaidos Street

GR-145 64 Nea Kifissia, Athens

Tel: +30.210.8196700

Fax: +30.210.8196709

E-mail: main@ldk.gr

MRB Hellas

Mr. Dimitrios Alexandrou MEuros

74 Panormou Street GR-115 23, Athens

Tel: +30.210 6971000

Fax: +30.210 6985813

E-mail: info@mrh.gr

Research International Hellas S.A.

Mrs. Nicki Eleni Lambropoulou

8-12 Halkidonos street GR-115 27,

Tel: +30.210.7728500

Fax: +30.210.7795886

E-mail: Greece@research-int.com

Kantor S.A.

1, Visarionos & Omirou Streets

GR-106 72, Athens

Tel: +30.210.7297500

Fax: +30.210.7249528

E-mail: central@kantor.gr

7.8 BAKANLIKLAR VE ADRESLERI

Tarım ve Gıda Bakanlığı

2 Aharmon Street

GR-101 76 Athens

Tel: +30.210. 2124000; 2124481; 2125585

Fax: +30.210.5240955

Kalkınma ve Yatırımlar Bakanlığı

5-7 Nikis Street, Syntagma Square

GR-101 80 Athens

Tel: +30.210.3332000, 3375000

Fax: +30.210 3332499

Savunma Bakanlığı

227 – 231 Messogeion Avenue, Athens

GR-155 61 Holargos, Athens

Tel: +30.210.6598515 - 6

Fax: +30.210.6544485

Maliye Bakanlığı

10 Karagiorgi Servias Street

GR-105 62 Athens

Tel: +30. 210.3375000

Fax: +30.210 3332608

Dışişleri Bakanlığı

1 Vassilissis Sofias Avenue

GR-106 71 Athens

Tel: +30.210.3684534; 3684537; 3684538

Fax:+30.210.3684061

Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı

Anastasiou 2 & Tsigante

GR-101 91 Papagou Athens

Tel: +30.210.6508000

Fax: +30.210.6508024

Denizcilik ve Adalar Politikası Bakanlığı

Akti Baseiliadi, Piraeus

GR-101921 Athens

Tel: +30. 213.1371700

Fax: +30.210. 4191561

Çevre ve Enerji Bakanlığı

17 Amaliados Street

GR-115 23 Ambelokipi, Athens

Tel: +30.213.1515000

Fax: +30.210 6447608

Sağlık Bakanlığı

17 Aristotelous Street

GR-101 87 Athens

Tel: +30.210.5232821 - 9

Fax: +30.210.5231329

İçişleri Bakanlığı

27 Stadiou Street

GR-101 83 Athens

Tel: +30.213.1364000

Fax: +30.213.1364130

7.9 YARARLI OLABİLECEK DİĞER TELEFONLAR

Ambulans	: 166
Acil Doktor	: 1016
Polis- Acil Müdahale	: 100
Polis Daireleri	: 1033
Atina Trafik Polisi	: 0030 210 5230111
İtfaiye	: 199
OTE – Telefon Kurumu	: 134
Pire Liman İdaresi	: 0030 210 4511310
SOS – Acil Yardım	: 175
Nöbetçi Hastane, Klinik	
Doktor ve Eczaneler	: 1434

7.10 ÇEŞİTLİ BAĞLANTILAR

<http://www.sev.org.gr>

<http://www.esee.gr>

<http://www.enterprisegreece.gov.gr/>

<http://www.acci.gr>

Atina Ticaret Müşavirliği

<http://www.seve.gr>

<http://www.eene.gr>

<http://www.pse.gr>

<http://www.athensguide.com/>

<http://www.parliament.gr>

<http://www.gr-indexer.gr/>

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

<http://www.yellowpages.gr/>

<http://www.gnto.gov.gr/el>

<http://www.in.gr/>

<http://www.findbiz.gr/en>